Община ДОСПАТ

Програма
за управление на отпадъците на територията на община Доспат 2021-2028 г.

Съдържание

Съдържание

1. Въведение 6
2. Обща характеристика на община Доспат 14
3. Основни изводи от анализа на текущото състояние при управлението на отпадъците 33
3.1. Нормативни и програмни документи на община Доспат относно управление на отпадъците 33
3.2. Количество и състав на отпадъците 34
3.3. Инфраструктура за управление на отпадъци 36
3.4. Закриване и рекултивация на депа с преустановена експлоатация и нерегламентирани сметища 38
3.5. Съществуващи схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците 38
3.6. Финансиране на управлението на отпадъците 39
3.7. Административен капацитет за управление на отпадъците 40
3.8. Информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците 40
3.9. Прогнози. 40
4. SWOT анализ 41
5. Цели на ОПУО 2021-2028 г. и подпрограми за тяхното постигане 45
5.1. Цели на Програмата 45
5.2. План за действие с подпрограми с мерки за изпълнение на целите 49
5.2.1. Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци 50
5.2.3. Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци 65
5.2.4. Подпрограма за разделно събиране и достигане на целите за оползотворяване на битови биоразградими и биоотпадъци 74
5.2.5. Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки 79
план за действие към подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки 83
*5.2.6. Подпрограма **с** мерки за управление на мро* 85
*план за действие към подпрограма **с** мерки за управление на МРО* 91
5.2.7. Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради 93
план за действие към подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради 96
5.2.8. Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните отпадъци 98
план за действие към подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните отпадъци 100
Стратегическа цел: 3 100
Оперативна/и цел/и: 100
Текущи индикатори 100
Количество образувани битови отпадъци в тон за година 8924,06 тона за 2020 година; Норма на натрупване на битови отпадъци в община Доспат през 2020 г. 100
Целеви индикатори 100

6. Координация с други планове и програми 102
7. Система за наблюдение, оценка и контрол на изпълнението 104

8. Приложение 1. Анализ на текущото състояние при управление на отпадъците в община Доспат 107
8.1. Нормативни и програмни документи, регулиращи управлението на отпадъците в община Доспат 107
Нормативни актове и програмни документи на национално ниво 107
Нормативна уредба на община Доспат по управление на отпадъците 113
Основни изводи и препоръки 118
8.2. Данни за отпадъците 119
Анализ на битовите отпадъци 119
Анализ на строителните отпадъци 122
Анализ на отпадъците от утайки от ПСОВ 123
Основни изводи и препоръки 124
8.3. Инфраструктура за управление на отпадъци 124
8.4. Анализ и информация за старите общински депа и сметища 131
8.5. Съществуващи схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците 132
Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци 132
Разделно събиране и транспортиране на битови отпадъци 132
Предварително третиране на смесени битови отпадъци 134
Разделно събиране на строителни отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата. 135
Основни изводи и препоръки 135
8.6. Финансиране на управлението на отпадъците 135
8.7. Административен капацитет за управление на отпадъците 139
Функционална обезпеченост 140
Материално-техническо и информационно обезпечаване 144
Основни изводи и препоръки 145
8.8. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците 146
9. Приложение 2. Окончателен доклад от изготвен през 2019 год. четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Доспат. 147

Списък на съкращенията

БВП	Брутен вътрешен продукт
ЕГО	Едрогабаритни отпадъци
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройството на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ООп	Организации за оползотворяване на отпадъци от опаковки
ОП КДПИ	Общинско предприятие „Комунална дейност и поддръжка на инфраструктурата“
ОПОС	Оперативна програма "Околна среда"
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПОО	Предотвратяване образуването на отпадъци
ПО	Предотвратяване на отпадъци
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

ПУО	Програма за управление на отпадъците на община Доспат 2021-2028 г.
ОПУО	Общинска програма за управление на отпадъците на община Доспат 2021-2028 г.
ОЦ	Оперативна цел
РИОСВ	Регионални инспекции по опазване на околната среда и водите
СМР	Строително-монтажни работи
ТБО	Такса битови отпадъци

1. Въведение

Основание за изработване на Програмата

Общинската програма за управление на отпадъците е един от най-важните инструменти за прилагане на законодателството за отпадъците на местно ниво. Тя се разработва в съответствие с нормативните изисквания на чл. 52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), във връзка с чл.15, ал.1, т.3, чл.57 и чл.59 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Програмата за управление на отпадъците е секторна програма и е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на община Доспат.

Програмата за управление на отпадъците на територията на община Доспат 2021-2028 г. е разработена за период, който съвпада с действието на Националния план за управление на отпадъците (НПУО 2021-2028 г.) и при необходимост ще бъде актуализирана при промяна във фактическите или нормативни условия.

Националният план е съобразен с изискванията на Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, като са отчетени общите принципи за опазване на околната среда, като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействие върху човешкото здраве, икономиката и обществото. Крайният срок на програмата съвпада с периода на програмиране и ползване на европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2021-2028 г.

Приоритет „Отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда” за периода 2021-2028 г. е насочен към специфична цел „Насърчаване на прехода към кръгова икономика“ и ще се финансират мерки, чрез които отпадъците ще се подготвят за повторна употреба и поправка, ще се рециклират или генерирането им ще бъде предотвратено, както и дейности, свързани с осведомеността на населението и промяна в нагласите му.

Цел на Програмата

ПУО има за цел да определи основните стратегически приоритети за устойчиво и екологосъобразно управление на отпадъците на територията на община Доспат, които трябва да бъдат постигнати в периода 2021-2028 г. От изпълнението на програмата се очаква да бъдат постигнати следните резултати:

- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;
- Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда;
- Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда;
- Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.

При разработването на Програмата са отразени промените в нормативната уредба и фактическите условия, породени от стремежа на Община Доспат за постигане на устойчиво управление на отпадъците.

Програмата включва три стратегически цели, които са съобразени с изискването на ЗУО да съответстват на целите на НПУО 2021-2028 г. За постигане на всяка стратегическа

цел са идентифицирани оперативни цели и мерки, като мерките са обособени в подпрограми.

Отпадъци в обхвата на Програмата

ПУО включва в обхвата си отпадъците, които са в приложното поле на ЗУО и в същото време управлението им е от компетенциите на общинските власти:

- битови отпадъци,
- производствени отпадъци – утайки от ПСОВ,
- строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради,
- опасни отпадъци – битови.

Географско покритие

Програмата за управление на отпадъците се отнася за цялата територия на община Доспат.

Регион за управление на отпадъците

Община Доспат участва в регион за управление на отпадъците Доспат съгласно НПУО 2014-2020 г.

Община Доспат е в сдружение с общините Сатовча, Девин, Борино и Сърница, създадено с цел управление на отпадъците на регионален принцип. Регионалното сдружение за управление на отпадъците в регион Доспат обединява действията на общините членки за изграждането на система за регионално управление на отпадъците, отговаряща на националните нормативни изисквания и европейските стандарти. В резултат на сътрудничеството общините е изпълнен проект „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Доспат“ със съответстваща на нормативните изисквания инфраструктура за депониране на неопасни отпадъци.

Битовите отпадъци се депонират на регионално депо, класифицирано в клас „Депо за неопасни отпадъци”, което се използва от общините Доспат, Борино, Девин, Сатовча и Сърница. Регионалното депо е разположено на територията на общината до с. Барутин. На депото се депонират основно битови, СО и производствени неопасни отпадъци, които се уплътняват и се запръстяват с почва или се покриват с инертни материали.

Регионалното сдружение е взело решение за възлагане на проект за разширение на Регионалното депо и изграждане на система за разделно събиране на отпадъците на територията на общините Доспат, Борино, Девин, Сърница и Сатовча.

Етапи при разработване на общинската програма за управление на отпадъците

Подход при разработване на Програмата

При разработването на ПУО, община Доспат взе предвид основните изисквания на Закона за управление на отпадъците и подзаконовата уредба по прилагането му и насоките в публикуваните от МОСВ през март 2015 г. Методически указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците. В допълнение, при разработването на Програмата са взети предвид и редица европейски и национални програмни и методически документи и изследвания, в т.ч.:

- Национален план за управление на отпадъците 2014–2020 г. и Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци, като част от него;
- Национален план за управление на отпадъците 2021–2028 г.
- Изготвяне на план за управление на отпадъците, методологична обяснителна бележка, 2012 г., ЕК, Генерална дирекция „Околна среда";
- Ръководство за разработване на програми за предотвратяване на образуването на отпадъци, ЕК, Генерална дирекция „Околна среда";
- Насоки за изготвяне на програми за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци, ЕК, Генерална дирекция „Околна среда";
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010–2020 г.;
- Национален стратегически план за управление на строителните отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради за периода 2011-2020 г.;
- Методология за стратегическо планиране в Р. България, април 2010 г., Съвет за административна реформа.

Принципи и действащо законодателство

ПУО е изготвена при съблюдаване на основните принципи и йерархията за управление на отпадъците:

- ***Предотвратяване*** - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- Разширена отговорност на производителя и ***„замърсителят плаща"*** – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- ***Превантивност*** – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.
- ***Близост и самодостатъчност*** – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване.
- ***Участие на обществеността*** – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в обсъждането на плановете

за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците, да правят предложения и да имат достъп до тях след разработването им.

ЗУО въведе т.нар. ***йерархия на управление на отпадъците***, която определя приоритетния ред при управление на отпадъците от гледна точка на най-добрата възможност за опазване на околната среда, предотвратяване на вредните въздействия върху нея и ефективно използване на ресурсите. ЗУО определя пет възможни начина за третиране на отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

Основните приоритети на община Доспат за управление на отпадъците до 2028 г. и мерките за тяхното постигане бяха определени като се има предвид йерархията на управление на отпадъците след изготвяне на анализи на текущото състояние по управление на отпадъците на територията на общината и произтичащите от тях основни изводи и препоръки за подобряване на системите за управление на отпадъците. Анализите са представени в Приложение № 1 към Програмата.

Програмата е отворен документ, който може да бъде допълван и актуализиран при:

- промяна на нормативната уредба;
- промяна на фактическата обстановка;
- по препоръка на компетентните органи;
- при конкретизация на инвестиционните проекти.

Структура на Програмата

Програмата за управление на отпадъците на община Доспат 2021-2028 г. е структурирана съобразно изискванията на чл. 52 от ЗУО и препоръките на МОСВ, посочени в Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците от март 2015 г. Съобразно с това, структурата на ПУО обединява съдържанието в следните основни части:

- Основни изводи от анализа на състоянието на управлението на отпадъците
- SWOT анализ (анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите)
- Цели и подцели
- План за действие с Подпрограми от мерки за постигане на целите
- Координация с други планове и програми

- Система за контрол на изпълнението, оценка на резултатите, отчети актуализация на НПУО
- Приложения, в които са представени - Подробните анализи за състоянието на управлението на отпадъците

Мерките в настоящата програма ще се изпълняват в съответствие с Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. и Стратегия и план за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 - 2027 г.

Мерките в настоящата програма са в съответствие с изискванията на действащото законодателство и изпълнението им следва да се съобрази със следните нормативни актове:

1. Закон за управление на отпадъците;
2. Закон за опазване на околната среда;
3. Закон за устройство на територията;
4. Закон за местните данъци и такси;
5. Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане;
6. Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020 г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;
7. Наредба № 2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.86 от 6 октомври 2020 г.) за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.
8. Наредба № 4 от 5.04.2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.101 от 27 ноември 2020 г.) за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;
9. Наредба № 6 от 27.082013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.36 от 1 май 2021 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.
10. Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
11. Наредба №7 от 19.12.2013 год., посл. изм. и доп., ДВ бр. 26 от 22.03.2020 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
12. Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г. (изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 януари 2021 г.)
13. Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г.;
14. Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 януари 2021 г.;
15. Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 Август 2016 г., изм. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2017 г.;
16. Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013 г. (посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 януари 2021 г.);

17. Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013 г. (посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 януари 2021 г.);

18. Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013 г., (посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 януари 2021 г.);

19. Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012 г., (посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 януари 2021 г.);

20. Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. ДВ. бр. 70 от 7 август 2020 г.

21. Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г., посл. изм. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;

22. Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони. Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г., в сила от 11.09.2007г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. бр. 3 от 5 януари 2018 г.

23. Наредба за опазване на обществения ред на територията на община Доспат, приета с Решение № 485/31.10.2017 г.;

24. Наредба за управление на отпадъците на територията на община Доспат.

25. Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Доспат, приета с Решение №30/20.12.2019г.;

26. Наредба за изграждане, опазване и стопанисване на зелената система на община Доспат.

Законодателството на ЕС за управление на отпадъците включва три категории законодателни актове:

1. ***Рамково законодателство: Директива 2008/98/ЕО*** на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.

2. ***Законодателство относно операции и съоръжения по третиране на отпадъци:*** Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/ и Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци.

3. ***Законодателство относно специфични потоци отпадъци и включва следните базови директиви:*** Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО; Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване; Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства; Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от

употреба превозни средства; Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили; Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието и Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид.

Рамкова директива за отпадъците (РДО) с посл. изм. (Директива (ЕС) 2018/851)

Отпадъците, според определението в член 3, параграф 1 от Директива 2008/98/ЕО са „всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи“. Те представляват огромна загуба на ресурси под формата както на материали, така и на енергия. Освен това управлението и обезвреждането на отпадъците може да окаже сериозно въздействие върху околната среда. Депата за отпадъци например заемат земни площи и могат да предизвикат замърсяване на въздуха, водата и почвата, докато изгарянето може да доведе до емисии на опасни замърсители на въздуха. Поради това целта на политиките на ЕС в областта на управлението на отпадъците е да се намали въздействието на отпадъците върху околната среда и здравето и да се повиши ефективността при използването на ресурсите в ЕС. Дългосрочната цел на тези политики е да се намали количеството отпадъци, а когато образуването им не може да бъде избегнато, да се насърчава тяхното използване като ресурси и да се постигнат по-високи равнища на рециклиране и безопасно обезвреждане на отпадъците.

РДО, освен посочената йерархията на отпадъците, въвежда и други ключови разпоредби за страните-членки, съответно за техните компетентни национални, регионални и местни власти, отговорни за съответните политики:

- да се постигне повторна употреба и рециклиране на минимум 50% от битовите и приравнените на битовите отпадъци
- да се постигне рециклиране и оползотворяване на най-малко 70% от отпадъците от строителство и от разрушаване на сгради
- да се разработят национални програми за предотвратяване на образуването на отпадъци
- да се въведе разделно събиране минимум за битовите отпадъци и подобни източници от хартия, метал, пластмаса и стъкло
- въвежда процедура за определяне на критерии за край на отпадъка и специфицира в кои случаи вещества или предмети, получени в резултат от производствен процес, представляват странични продукти, а не отпадъци;
- разграничава кога изгарянето на отпадъци е ефективно от енергийна гледна точка и се счита за операция по оползотворяване;
- определя ясно разликата между „оползотворяване” и „обезвреждане” на отпадъци
- въвежда „разширена отговорност на производителя” като едно от средствата за подпомагане на разработването и производството на стоки, при които се отчита и се улеснява ефективното използване на ресурси по време целия им жизнен цикъл.

Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от **5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти**

върху околната среда. Една от основните цели на директивата е да се намали количеството на пластмасовите отпадъци. Съгласно новите правила до 2021 г. ще бъдат забранени пластмасовите чаши, чинии, прибори, сламки и др. До 2029 г. целта е за 90% разделно събиране на пластмасови бутилки, както и целта за рециклирано съдържание на пластмасовите бутилки от най-малко 25% до 2025 г. и 30% до 2030 г.

Процедури за преценка необходимостта от Екологична оценка и Оценка за съвместимост с предмета и целите за опазване на защитените зони в съответствие с изискванията на ЗООС и ЗБР

Законът за опазване на околната среда (ЗООС) и Законът за биологичното разнообразие (ЗБР) регламентират изискванията и последователността на провеждане на процедурите и определят рамката за провеждане на съвместени процедури за екологична оценка и оценка за съвместимост на планове и програми и съответните подзаконов актове - Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г. и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г. Компетентен орган за процедурите е РИОСВ Смолян.

Процес на обществени консултации при разработване на програмата:

При разработването на настоящата програма са използвани следните методи за консултации с обществеността:

- Информиране на обществеността, чрез публикуване на сайта на Общината на проект на Програма за управление на отпадъците на Община Доспат 2021-2028г.;
- Публикувана на интернет страницата на общината на покана към обществеността и заинтересованите страни за обществено обсъждане /на посочено от Общината място в определен ден и час или дистанционно, чрез споделяне на мнения и предложения на е-мейл за проекта на програмата/;
- Разглеждане в комисии и приемане на програмата на заседание на Общински съвет.

2. Обща характеристика на община Доспат

2.1. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКА И ТЕРИТОРИАЛНО-АДМИНИСТРАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА

2.1.1. Географско положение спрямо територията на страната

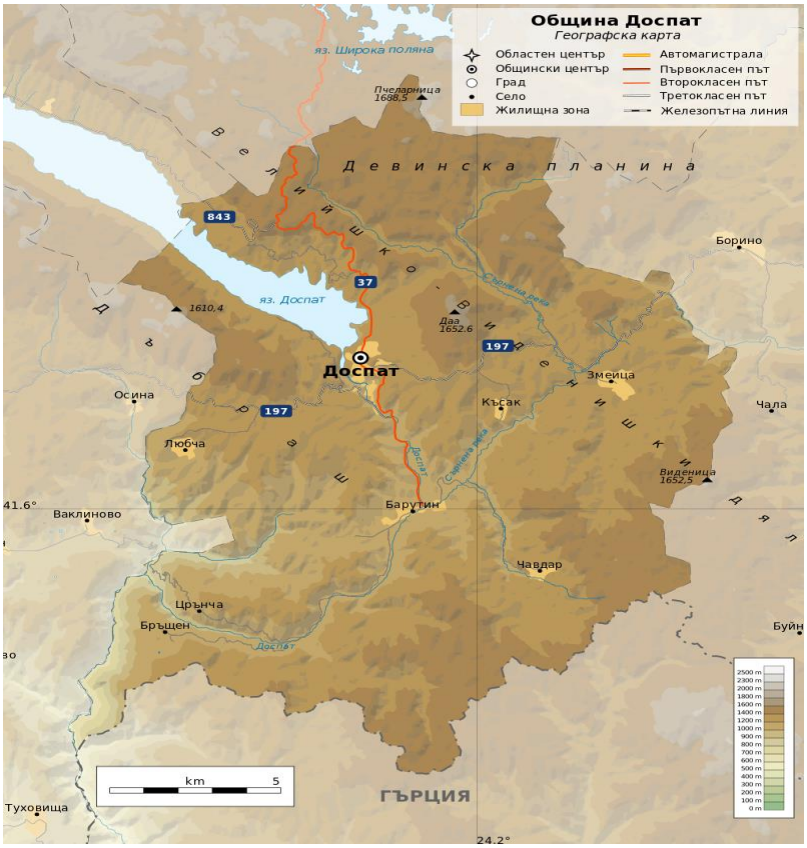
Община Доспат е разположена в югозападната част на Родопите и административно попада в област Смолян. На юг общината граничи с Република Гърция, на изток с община Борино, на север с община Батак, а на запад с община Сатовча.

Територията се определя като високопланинска гранична територия. Общината е част от Южен централен район за планиране.

В административните граници на общината са разположени 8 населени места, от които един град – Доспат, който е и административен център на общината и седем села: с. Барутин, с. Змеица, с. Бръщен, с. Късак, с. Любча, с. Црънча и с. Чавдар.

Територията на общината е 282,7 кв. км, което представлява 8,85% от общата площ на област Смолян и около 1,3% от територията на Южен централен район (ЮЦР, NUTS 2).

Община Доспат има изградени транспортни връзки с всички съседни общини. На територията на общината основните пътни връзки са: Доспат - Батак - Пещера - Пловдив; Доспат - Батак - Пещера - Пазарджик - София; Доспат - Гоце Делчев - Благоевград; Доспат - Борино - Девин - Смолян.

Доспат и Доспатския край с неговите природни и исторически забележителности са част от българската природа. Тук откриваме неповторими красоти и исторически факти от най-древни времена. С масивите си от борови и смърчови гори Доспатския край е непресъхващ извор на чист въздух, бистри и студени води.

Красотата му повече се изразява в боровите и елови гори, които го опасват от всички страни. Огромните възвишения - на запад Дъбрашкия рид и на северозапад Велийшкият дял, сякаш бдят над него. Още по- прекрасни са юлските и августовски топли вечери, когато въздухът ухае на зефир и прясно окосено сено. В този сезон доспатчани се радват най-много, че са избрали да живеят в този красив кът на Родопа, наричан от турците Доспат балкан.

Доспат е малко планинско градче, опиняващо със своите величествени гори и изключително чист въздух, който зарежда с енергия и жажда за живот. Срещата с природата е повече от истинска и остава за дълго в сърцата на онези, които са били тук. Гостите на града възторжено заявяват: „Това я Швейцария на Балканите”. Идеалното място за отдих и туризъм, усещане за хармония и вечност. Доспат е съзерцанието на рибаря, безгрижието на детето, аромата на борова гора и духът на Родопа планина. При влизане в града се разкрива величествена гледка.

От високо поглеждаш надолу и първата мисъл, която те спохожда е че си попаднал в рая. Непосредствено до града е разположен язовир Доспат, който блести като елмаз, а отсреща по-високите склонове на западните Родопи са накацали къщички и хотели. Вековните гори от смърч и бял бор са навсякъде наоколо като пръстен около езерото, а въздуха опиянява с мириса на смола.

Селищната мрежа на общината включва 8 населени места, административния център на общината - град Доспат и 7 села.

Дължината на общинската пътна мрежа е около 32 км. Пътищата с настилка са около 90%.

Основната транспортна връзка с вътрешността на страната се осъществява чрез второкласен път II-37 Барутин-Доспат-Батак-Пещера-Пазарджик-Панагюрище и III-197 Девин-Доспат-Гоце Делчев към границата на Република Гърция през КПП „Илинден". Републиканската пътна мрежа на Територията на общината е около 45 км. Изградените републикански пътища с настилка са 98%.

Само на 8 км от Доспат се намира Европейският път Е-80 за Турция.

Община Доспат изцяло се обслужва от автомобилен транспорт, поради което състоянието на пътищата е от особено и основно значение за нормалния живот и функционирането и развитието на икономиката. През територията на общината не преминават автомагистрали.

2.1.2. *Съседни общини*

Община Доспат е разположена в югозападната част на Родопите и административно попада в област Смолян. На юг общината граничи с Република Гърция, на изток с община Борино, на север с община Батак, а на запад с община Сатовча.

- на изток – община Борино;
- на юг – Гърция;
- на запад – община Сатовча, област Благоевград;
- на северозапад – община Сърница, област Пазарджик;
- на север – община Батак, област Пазарджик.

2.1.3. Инженерно-геоложки условия. Релеф

Съвременният строеж на Родопския масив е резултат от интензивно структурообразуване, което се е осъществило през продължителен период от време. В периода от Докамбрий и палеозой до началото на мезозоя районът на Родопския масив бил залян от водите на Тетиски океан. През мезозоя започва постепенно сближаване между Африканската и Ево - азиатската плоча, с което този океан се затваря и площта на Европейския (югоизток, България и Родопския масив се осушават.

Това сближаване на континентите продължава и през цялата Мезозойска ера. При това сближаване на плочите, седиментите, отложени в океана се променят, смачкват и нахлъзват едни върху други, като така оформят основите на Родопите. Тези компресорни движения формират скали като мрамори, амфиболи, гнайси и др. В района на Доспат тези скали не се разкриват. Само отделни късове от тях са включени в по-млади отложения.

Процесът на нахлъзване на тези променени скали предизвиква значително удебеляване на земната кора. Тази ситуация поражда нарушаване на гравитационното равновесие, което предизвиква напукване и екстензия, в резултат на което тези пукнатини се свличат на огромни маси. Именно по тези пукнатини в края на Мезозоя се внедряват гранитите на Барутин -Буйновския плутон, който е с площ около 200 м^2, като по-голямата част от него е в Гърция. Тези скали се разкриват южно и югоизточно от Доспат, на югоизток от линията Чамлък, Кулос Кедик, Селдживо, Караджа дере, р. Доспат, Барутинско дере до Пониква. Върху тези скали виреят главно масивните иглолистни гори Гьоз тепе, изцяло горите около Чавдар, Исека, Гърчево, Калчево, Тисово, Почен, Владово дере, Козарника и Црънския рид до Рата. Този гранит е дребнозърнест (южнобългарски и е изграден главно от калиев фелдшпат, плагиоклаз, кварц и биотитова слюда.

След внедряването на Барутин - Буйновския гранит се образуват малки понижения, които се запълват със сладководни води и формират езера. В тези езера се отлагат

седименти, които се разполагат върху метаморфните скали и частично върху гранити. Те са представени от брекчоконгломерати, конгломерати, пясъчници, алевролити, аргилити, варовици, туфи, въглищни прослойки и глини, като в тях са включени късове от по-старите метаморфити и гранити.

В края на Палеогена и в началото на Неогена започва интензивен вулканизъм, образува се Брацигово - Доспатски вулканичен масив. Този масив е най-големият в европейският югоизток и е с площ около 650 км. Скалите, които се образуват са риолити и са широко застъпени в района на Доспат, на северозапад от линията Тешел - Рата: върху риолити са настанени горите на Омана, Топчилии, Ханското било, Дъбрашкия рид. Тези скали препокриват частично или напълно по-старите метаморфити, гранити и седименти.

През Неогена след спирането на вулканизма се формират малки водни басейни, в които се отлагат нови седименти върху метаморфитите, риолитите и старите седименти, като ги препокриват частично. Новите отложения са изградени от рахли, несвързани пясъци, гравит, чакъли, брекчоконгломерати, глини. Те се откриват по южния склон на Дъбрашкото било и около с. Змеица. Най-новите отложения са образувани през Кватернера. Те са повсеместно разпространени и имат малка дебелина, разположени са върху стари скали и са за сметка на тяхната ерозия. Алувиалните отложения са образувани в речните легла на реките Доспат, Караджа дере, Селдживо. Изградени са от гравий, чакъли и пясъчни лещи. Дебелината на тези наслаги е около 10-15 м, а за р. Доспат в средната ѝ част до над 150 м. Делувиални шлейфове са образувани по склоновете на вододелите и долината на р. Доспат. Дебелината им не надвишава 10 м и имат малко площно разпространение. Смесени делувиално-колувиални, алувиално-колувиални наслаги са отложени в периферните части на риолитовия покрив, по северния склон на язовир „Доспат".

В крайна сметка именно по този начин, чрез продължителни и сложни процеси се оформя съвременния геоложки и геоморфоложки облик на района. Като следствие на този строеж и релеф се явяват природогеографските условия, характерни със специфичната хидрографска мрежа, почви и растителни формации, които формират цялостния съвременен облик на Доспат и доспатските гори.

Характерът на основните скали оказва съществено влияние за формирането на почви с различен механичен състав и с различна запасеност с хранителни вещества и минерални соли. Това разнообразие на почвите по типове и богатство, в комплекс с различните показатели на релефа способства за формирането на различни типове горски месторастения. Еднакви типове горски месторастения се срещат върху различни основни скали. Върху почвообразувателният процес оказват въздействие и климатичния фактор и растителността.

Релефът на общината е средно и високо планински и се простира в югозападната част на Западните Родопи.

На север, в пределите на общината попада крайната, най-висока западна част на Девинска планина. На 2 км южно от язовир Широка поляна, на границата с община Батак се издига връх Пчеларница 1688,5 м, най-високата точка на планината и на общината.

От северозапад на югоизток, североизточно и източно от долината на река Доспат се простира участък от най-дългия родопски рид–Велийшко-Виденишкия дял. Югозападно от село Змеица, на границата с община Борино се издига връх Виденица (Гьоз тепе, 1652,5 м), а на около 3 км североизточно от град Доспат – връх Даа (1652,6 м).

Най-западния район на общината, попадащ в големия завой на река Доспат се заема от крайните югоизточни разклонения на най-западния родопски рид – Дъбраш,

представен тук с най-високите си части – Беслетското било. Югоизточно от язовир Доспат се намира най-високата му точка на територията на община Доспат – 1610,4 м.

Минималната височина на община Доспат от 574 м н.в. се намира в крайния ѝ югозапад, на границата с Гърция, в коритото на река Доспат.

2.1.4. Климат

Община Доспат попада в Европейско-континенталната климатична област, Преходно-континентална климатична подобласт, Планински климатичен район-средногопланинска част и в Континентално-средиземноморската климатична област, Южнобългарска климатична подобласт, Планински климатичен район.

Поради разнообразието на терена между двете климатични области няма точно установена и постоянна граница. Съобразно годишният сезон и местните физикогеографски условия преобладава континенталното или средиземноморското влияние.

За районите с по-ниска надморска височина (до 1000 м) зимата е сравнително мека, а лятото много горещо, докато за по-високите части (каквато е по-голямата част от стопанството) зимата е студена, а лятото прохладно. Средната температура през януари е от -5,7°C до 2,8°C, а най-високата е през м. юли и е в границите от 12,7°C до 15,6°C. Средната годишна температура варира в границите от 3,7°C до 6,8°C. Средната годишна абсолютна минимална температура е -35,7°C, а средната годишна абсолютна максимална за преобладаващата част от стопанството е 34,6°C.

За Преходно-континенталната климатична подобласт, сезонното разпределение на валежите е с пролетно-летен максимум и зимно-есенен минимум, характерни за тази подобласт, с годишна сума от 700 л/м^2 за ниските и 960 л/м^2 за високите части на стопанството. Максималните суми на валежите са през май - юни, а минималните – август - септември.

Частта, попадаща в Южнобългарската климатична подобласт е със зимно-есенен максимум и лятно-пролетен минимум на валежите, характерни за средиземноморския климат. За ниските части на стопанството годишната сума на валежите е от 620-700 л/м^2, а за високите - 780-1100 л/м^2. Месеците с максимална валежна сума са ноември - декември, а с минимална – август.

Конфигурацията на терена - районът е защитен от север, изток и (югоизток и отворен от запад, северозапад и (югозапад - определя и посоката на господстващите ветрове. През всички сезони преобладават северозападните и западни ветрове, които са сравнително студени. След тях по посока преобладават югозападните, които са по-топли и са характерни за средиземноморския климат.

2.1.5. Води

Територията на община Доспат е силно обезпечените от гледна точка на налични местни водни ресурси, но в същото време, през летните месеци понякога се налага ограничено водоснабдяване.

През територията на общината преминават река Доспат, река Сърнена (река Караджа дере). Тук се намира и язовир Доспат, който е вторият по големина язовир в България. Язовир Доспат е разположен на 1200 метра надморска височина, той е най-високият язовир в България, а със своите 22 000 дка водна площ е вторият по обем. Язовирът е богат на риба. В него плува костур, шаран, кефал, уклей, червеноперка и пъстърва. Има отлични условия за развитието на спортен и стопански риболов.

Практикуват се няколко вида риболов: на плувка, на дъно, на муха с шнур, на блесна и на булдо.

Непосредствената близост на язовира до град, както и прекрасната природа, предполагат идеални възможности за отдих и туризъм.

На територията на община Доспат има регистрирани два термоминерални извора, които не са разработени от стопанска гледна точка. Най-малък е оттокът на реките през месец август, а най-голям през месец май, тъй като това са районите с най-обилни валежи и засушавания.

Наличните водни ресурси в региона са едни от най-големите в България и изцяло може да се разчита, че количества ще задоволят нуждите на населението, посетителите и производството. Община Доспат попада под юрисдикцията на Западнобеломорска басейнова дирекция-Благоевград, речна система Места.

Качествата на повърхностните и подземни води в територията се определят като добри. Повърхностите водоизточници са с качества, пригодни за водоползване. Наличното замърсяване е малко и то е основно в резултат на естествения радиационен фон на територията и наторяването на земеделските земи.

Планинската вода се използва в няколко направления:

- питейни нужди за населението;
- вода за напояване на земеделските площи;
- възобновяем източник на енергия;
- промишлено рибовъдство;
- спортен риболов;
- воден туризъм и туристическа атракция.

2.1.6. Почви

Почвите в региона са изключително разнообразни по характер на стопанисване и ползване. Съгласно картата за райониране на почвите в България, Община Доспат попада в агроекологическия район на кафявите горски почви. Като почвен вид преобладават кафявите горски и канелените горски почви. По механичен състав тези почви са песъкливо - глинести и глинесто - песъкливи, рохкави. Характерното за почвите в региона е, че те са със сравнително слаб, повърхностно разположен хумусен слой, а наклона на терена е значителен. Почвите се характеризират със слабо до средно плодородие. Хумусният им хоризонт има малка мощност (10-20 см), а профилът 40 - 60 см. Съдържанието на органичното вещество е ниско и определя почвите в двете общини като слабо хумусни. Наличието на хумус е в граници от 1.14- 4.15 %. Почвената реакция е от слабо до средно кисела.

Характерно за почвите в региона е, че са с висока чистота на плодородния почвен слой. Това се дължи на липсата на замърсяващи производства в региона и неинтензивното, а по-скоро екстензивно земеделие в региона. На места се наблюдава завишено съдържание на някои метали в почвения слой, което се дължи на естествения гамафон в района.

Поради високата лесистост, ерозията не се счита за съществен проблем. Едва за около 0,2% (около 100 ха) от цялата територия може да се счита, че има висок действителен риск от ерозия.

- Ерозия – ветрова и водна, като делът на водната ерозия е по значителен от този на ветровата. На водна ерозия са подложени всички обработваеми земи с наклон над 6° а те в общината са преобладаващи.

- Антропогенната дейност, изразяваща се в нарушение на релефа от:

- Добивни дейности - кариерите;

- Изграждането на инфраструктури обекти (пътища, външни ВиК мрежи) и други, които имат локален характер;

- Свлачища – с локален характер.

2.1.7. Полезни изкопаеми

Общината е бедна на полезни изкопаеми – единственото находище е на уранова руда, чието добиване е преустановено през 1992 г.

2.1.8. Горски територии

Западните Родопи и съответно община Доспат попадат в ареала на бореално-планинския тип растителност. Територията на общината е една от най-гористите в страната – близо 2/3 от територията ѝ е покрита от гори. На територията на общината функционира Държавно горско стопанство „Доспат“, което изпълнява дейности по поддържане и възстановяване на горски територии държавна собственост, организира мероприятия по защита на горските територии, изпълнява горскостопанския план, грижи се за дърво производството и други. Дървесните видове, които преобладават на територията на общината са бял бор (най-разпространеният дървесен вид на територията на общината), смърч, обикновена ела, бреза, бук, зимен дъб, хвойна и черен бор. Разнообразната растителност бива допълнена от различни диворастящи гъби (манатарка, сърнела, пачи крак и др.), билки (кантарион, мащерка, невен, риган, лайка, коприва и др.) и плодове (червена и черна боровинки, малини, къпини, диви ягоди, смокини и др.). Други характерни представители на флората за района на общината са папрат, метлика, иглика, глог, шипка, дрян и глухарче. По отношение на фауната също се наблюдава голямо разнообразие на територията на община Доспат. Срещат се различни видове бозайници (дива свиня, елен, див заек, лисица, кафява мечка, таралеж и др.), птици (глухари, лещарки, яребици и др.) и риби, сред които пъстърва, костур, шаран и мряна.

2.1.9. Биоразнообразие. Екологична мрежа и защитени територии

Територията на община Доспат засяга 3 защитени зони, включени в европейската екологична мрежа НАТУРА 2000:

Код на защитена зона	Име на защитена зона	Тип на защитена зона
BG0002063	Западни Родопи	Защитена зона по директивата за опазване на дивите птици
BG0001030	Родопи - Западни	Защитена зона по директивата за местообитанията
BG0002113	Триград - Мурсалица	Защитена зона по директивата за опазване на дивите птици

В границите на община Доспат попадат напълно или частично една защитена местност и три защитени зони. Общината се отличава с висока консервационна значимост – почти 80% от територията ѝ попада в обхвата на националната екологична мрежа, като тези части на общината се отличават с ограничен режим на разполагане на основни човешки дейности и инвестиционни инициативи.

Защитена зона BG0001030 „Родопи – Западни“ – обявена с Решение №611 от 16.10.2007 г. (ДВ, бр. 85/2007 г.) и изменена с Решение №811 от 16.11.2010 г., бр. 96/2010 на Държавен вестник. Защитената зона е обявена по Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна 92/43/ЕИО. Общата ѝ площ е 272 851,4 ха. Частта, попадаща в пределите на община Доспат, обхваща землищата на град Доспат и селата Барутин, Бръщен, Змеица, Късак, Любча, Црънча и Чавдар.

Защитена зона BG0002063 „Западни Родопи“ – обявена със Заповед №РД-835 от 17.11.2008 г. (ДВ, бр. 108/2008) и с увеличена площ с Решение №335 от 26.05.2011 г. (ДВ бр. 41/2011) и Заповед №РД-890 от 261.11.2013 г. (ДВ бр. 107/2013). Защитената зона е обявена по Директивата за опазване на дивите птици 2009/147/ЕИО. Общата ѝ площ е 133 384,78 ха, а частта, попадаща в пределите на община Доспат, обхваща землищата на град Доспат и село Късак. С обособяването на зоната се цели опазване и поддържане на местообитанията на видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние и възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние. Обект на опазване са черен щъркел (Ciconia nigra), бял щъркел (Ciconia ciconia), осояд (Pernis apivorus), полски блатар (Circus cyaneus), малък креслив орел (Aquila pomarina), скален орел (Aquila chrysaetos), малък орел (Hieraaetus pennatus), сокол скитник (Falco peregrinus), планински кеклик (Alectoris graeca), лещарка (Bonasa bonasia), глухар (Tetrao urogallus), бухал (Bubo bubo), врабчова кукумявка (Glaucidium passerinum), уралска улулица (Strix uralensis), пернатонога кукумявка (Aegolius funereus), козодой (Caprimulgus europaeus), земеродно рибарче (Alcedo atthis), сив кълвач (Picus canus), черен кълвач (Dryocopus martius), среден пъстър кълвач (Dendrocopos medius), белогръб кълвач (Dendrocopos leucotos), трипръст кълвач (Picoides tridactylus), горска чучулига (Lullula arborea), червеногърба сврачка (Lanius collurio), малък ястреб (Accipiter nisus), обикновен мишелов (Buteo buteo), черношипа ветрушка (керкенез) (Falco tinnunculus), сокол орко (Falco subbuteo) и пчелояд (Merops apiaster).

Защитена зона BG0002113 „Триград-Мурсалица“ – обявена с решение №РД-531 от 26.05.2010 г., бр. 50/2010 на Държавен вестник. Защитената зона е обявена по Директивата за опазване на дивите птици 2009/147/ЕИО. Общата ѝ площ е 55 340,95 ха, а частта, попадаща в пределите на община Доспат, обхваща землищата на селата Змеица и Чавдар. Целите на обявяване са опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние и възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние. Обект на опазване са черен щъркел (Ciconia nigra), осояд (Pernis apivorus), черна каня (Milvus migrans), орел змияр (Circaetus gallicus), малък креслив орел (Aquila pomarina), скален орел (Aquila chrysaetos), белоопашат мишелов (Buteo rufinus), белошипа ветрушка (Falco naumanni), сокол скитник (Falco peregrinus), планински кеклик (Alectoris graeca), ловен сокол (Falco cherrug), лещарка (Bonasa bonasia), глухар (Tetrao urogallus), ливаден дърдавец (Cygnus columbianus bewickii), бухал (Bubo bubo), врабчова кукумявка (Glaucidium passerinum), пернатонога кукумявка (Aegolius funereus), козодой (Caprimulgus europaeus), земеродно рибарче (Alcedo atthis), сив кълвач (Picus canus), черен кълвач (Dryocopus martius), среден пъстър кълвач (Dendrocopos medius), трипръст кълвач (Picoides tridactylus), сирийски пъстър кълвач (Dendrocopos syriacus), горска чучулига (Lullulaarborea), червеногърба сврачка (Lanius collurio), черночела сврачка (Lanius minor), ястребогушо коприварче (Sylvia nisoria), градинска овесарка (Emberiza hortulana), малък

ястреб (Accipiter nisus), обикновен мишелов (Buteo buteo), черношипа ветрушка (керкенез) (Falco tinnunculus), сокол орко (Falco subbuteo), речен дъждосвирец (Charadrius dubius), късокрил кюкавец (Actitis hypoleucos), пчелояд (Merops apiaster).

На територията на община Доспат попада само една защитена територия по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ) - защитена местност 521 „Караджа Дере кория“.

Защитена местност 521 „Караджа Дере“ е обявена със заповед №РД-406 от 07.07.2008 г., бр. 73/2008 на Държавен вестник, а площта ѝ е променена със Заповед No211 от 21.03.2019 г., бр. 34/2019 на Държавен вестник. Местността е с площ от 1028,73 ха и обхваща напълно или частично землищата на гр. Доспат и с. Късак. С нейното обособяване се цели да се опазят местообитанията на редки и защитени растителни и животински видове по поречието на р. Сърнена (Караджа дере) и прилежащите ѝ територии, сред които балканска паламида (Doronicum austriacum Jack), зеленоцветен напръстник (Digitalis viridiflora Lind), родопска горска майка (Lathrea rhodopea Dingler), планинска дилянка (Valeriana Montana L.) сойка (Garrulus glandarius), черен кълвач (Dryocopus martius), червеногърба сврачка (Lanius collurio), черен синигер (Parus ater), голям пъстър кълвач (Dendrocopus major), обикновена кръсточовка (Loxia curvirostra), европейска блатна костенурка (Emys orbicularis), планинска жаба (Rana temporaria L.), жаба дървесница (Hylla arborea), глухар (Tetrao urogallus), видра (Lutra lutra) и др.

2.1.10. Населени места в общината и брой население.

Селищната система в община Доспат е съставена от 1 град – Доспат и 7 села – Барутин, Бръщен, Змеица, Късак, Любча, Цръчна и Чавдар. При всички селища се наблюдава спад по отношение броя на населението през последните 20 години

В състава на Община Доспат влизат следните кметства и кметски наместничества:

- Кметства – с. Барутин, с. Бръщен, с. Змеица, с. Късак, с. Любча и с. Цръчна;
- Кметски наместничества - с. Чавдар.

По общия брой на населението, общината попада в групата на малките общини (до 20 000 души). Разпределението на жителите по населени места е неравномерно, като 26,45% от населението на общината е съсредоточено в гр. Доспат.

2.2. Социално-икономически фактори.

2.2.1. Демографско развитие.

Таблица 1. Население на община Доспат към 31.12.2020 г. по населени места.

Населено място	Жители (бр.)
гр. Доспат	2405
с. Барутин	1760
с. Бръщен	921
с. Змеица	1423
с. Късак	831
с. Любча	881
с. Цръчна	582
с. Чавдар	290
Общо	**9093 жители**

Източник: ГРАО

По данни на ГРАО, населението на общината за периода 2017-2020 г. намалява с 324 души или с 3,44%.

Гъстотата на населението на община Доспат също намалява за периода 2017-2020 г. от 33,31 д./км^2 на 32.16 д/ км^2 през 2020г.

Община Доспат попада в групата на средно урбанизираните общини (междинни). Към 2020г., 26,45% от населението на общината е съсредоточено в гр. Доспат, а останалата част от населението – 73,55% е съсредоточено в селата. Динамиката в броя на населението на общинския център се характеризира с определена стагнация, но с много по-ниски темпове, за разлика от тази в селата.

Таблица 2. Разпределение на населението – в гр. Доспат и селата

	Общо (бр.)			В гр. Доспат (бр.)			В селата (бр.)		
години	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2017г.	8004	3934	4070	2137	1043	1094	5867	2891	2976
2018г.	7932	3881	4051	2078	1006	1072	5854	2875	2979
2019г.	7829	3834	3995	2058	992	1066	5771	2842	2929
2020г.	7745	3785	3960	2032	981	1051	5713	2804	2909

Източник: НСИ

Таблица 3. Население под, в и над трудоспособна възраст на община Доспат (към 31.12.2020г).

Доспат	7745	3785	3960	2032	981	1051
Под трудоспособна възраст	993	517	476	268	145	123
В трудоспособна възраст	4854	2565	2289	1199	607	592
Над трудоспособна възраст	1898	703	1195	565	229	336

Източник: НСИ

Възрастовата структура на населението на община Доспат към 31.12.2020 г. е както следва:

- Население под трудоспособна възраст – 993 души или 12,82% от населението на общината;
- Население в трудоспособна възраст - 4854 души или 62,67% от населението на общината;
- Население в над трудоспособна възраст – 1898 души или 24,51% от населението на общината.

Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите" възрасти (населението под 15 и на 65 + години) на 100 лица от населението в „независимите" възрасти (от 15 до 64 години). За община Доспат този показател е 37,33% при 40,1% за област Смолян.

Един от основните демографски фактори даващи отражение върху числеността на населението са фактическите параметри на показателите формиращи неговия естествен прираст – раждаемост и смъртност. Анализите и оценките за състоянието и очертаващите се тенденции в естественото движение на населението са важни от гледна точка на стратегическите насоки за развитието на общината.

От представените данни от НСИ в област Смолян през 2020г. са живородени 632 деца. В регионален аспект най-висока е раждаемостта в общините Пловдив – 6096 и Пазарджик – 2131, а най-ниска в Община Смолян.

Броят на умрелите лица през 2020г. в област Смолян е 1558 души, а коефициентът на обща смъртност - 20.5‰. Спрямо предходната година броят на умрелите намалява с 107 случая, или с 15,9%. Нивото на обща смъртност продължава да е твърде високо. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата (25,8‰), отколкото в градовете (16,5‰). В община Доспат през 2020г. са починали 135 човека.

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение. Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие на страната се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. През 2020 г., в резултат на отрицателния естествен прираст, населението на област Смолян е намаляло с 1645 души. Коефициентът на естествения прираст в градовете е минус 9,7‰, а в селата - минус 20,5‰, или намалението на населението в резултат на естествения прираст се дължи предимно на негативните демографски тенденции в селата. През 2020 г. всички общини в областта имат отрицателен естествен прираст.

Вторият фактор, оказващ въздействие върху броя на населението засяга неговото механично движение. Механичният прираст като демографски показател е резултат от разликата между броя на заселените и броя на изселените жители на общината.

Таблица 4. Механичен прираст на населението на община Доспат за периода 2017-2020 г.

години									***(брой)***
	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общ	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2017 г.	60	14	46	224	111	113	-164	-97	-67
2018 г.	184	83	101	204	106	98	-20	-23	3
2019 г.	145	72	73	197	88	109	-52	-16	-36
2020 г.	165	86	79	164	80	84	1	6	-5

Източник: НСИ

Видно от представените данни, механичният прираст на населението на общината за всяка година от изследвания периода 2017-2020г. е отрицателна величина. Очертана е негативна тенденция на изселване на жителите на общината към по-големите градове.

2.2.2. Структура на населението

Няма дисбаланс в разпределението на населението в община Доспат по признак пол. Броят на жените превишава този на мъжете в минимални граници през последните години.

Образователната структура на населението в община Доспат е приблизително равна на средностатистическата за областта. Преобладаващият дял от населението в община Доспат е с със средно образование и около 20% са с висше образование. Делът на лицата с висше образование е почти равен на средния за страната и съответно за областта.

По данни от преброяване на населението през 2011 г, 49,02% от населението е с българско етническа принадлежност.

Таблица 5

Етноси	**Численост**	**Дял (в %)**
Българи	4469	49,02
Турци	65	0,71
Роми	31	0,34
Други	309	3,39
Не се самоопределят	290	3,18
Не отговорили	3952	43,35

2.2.3. Трудова заетост и безработица.

Общинската икономика е насочена най-вече към леката промишленост, селското и горското стопанство и туризма. Характерни дейности в община Доспат са картофо- и тютюнопроизводството, животновъдството, рибовъдството, дърводобив и др. Най-големи приходи и най-висока стойност на произведената продукция в общината произлиза от преработващата промишленост, като основен дял имат шивашката, текстилната, дърводобивната, дървопреработващата, хранително-вкусовата и др.

По данни на Дирекция „Бюро по труда”- Доспат, отразени в Анализа за състоянието и тенденциите в развитието на пазара на труда, икономически активното население в общината е 4854 души и представлява 53,38 на сто от общия брой на живеещите в общината към края на 2020 година. Поддържащата тенденция към намаляване е друг показател сигнализиращ, че общината е заплашена от намаляване на най-ценния си ресурс – работната сила.

Данните на НСИ и ДБТ – Смолян сочат, че безработицата продължава да е сериозен проблем в община Доспат. Към 2019 г. нивата на безработица в общината са 3 пъти по-високи от средните за страната и два пъти по-високи от тези в област Смолян, въпреки че последните години се наблюдава положителна тенденция по отношение на показателя. Към 2019 г. регистрираните безработни лица в общината са 762, а разкритите нови работни места – 290. Друга негативна характеристика е ниският дял на регистрираните безработни лица, включени в квалификационни и преквалификационни курсове в периода 2014-2019 г. – под 0,5% (с изключение на 2018 г. делът е 4,3%).

Делът на безработните жени е с превес над този на мъжете, което показва че конкурентоспособността им е значително по-малка и проблемът с тяхната реализация е един от най-острите на пазара на труда наред с младежката безработица.

По-ниската заетост при жените до голяма степен се обуславя от факта, че заявените работни места в реалната икономика са най-вече в сферите преработваща промишленост, дърводобив и дърво преработка, строителство, където основно биват наемани мъже.

През 2020г. се наблюдава ръст на общия брой безработни лица във всички възрастови групи. Основната част от входящия поток са ново регистрираните безработни, които идват от фирми от местната икономика, от други региони и от чужбина. Това са преобладаващо хора, които сменят местоработата си или освободени поради COVID-19

кризата. Очертаните обективни фактори налагат акцентиране върху трудовото посредничество за по-бързото устройване на пазара на труда на търсещи работа или неактивни лица.

Броят на продължително безработните лица за периода 2018-2020 г. намалява, но броят на безработните лица над 50 г. за същия период нараства.

2.2.4. Състояние на местната икономика

Броят на предприятията в община Доспат съставя малко под 5% от броя на предприятията в област Смолян. В областта за периода от 2014 до 2018 г. е отбелязан ръст от 5,1% по отношение на показателя. За същия период на общинско ниво броят на нефинансовите предприятия е намалял с над 7%. При запазване на тенденциите се очаква все по-малка тежест на общинската икономика в състава на областната.

По отношение на икономическите дейности, най-голямо представителство към 2018 г. имат икономически дейности от третичния сектор, а именно „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (32,3%), „Транспорт, складиране и пощи“ (15,4%) и „Хотелиерство и ресторантьорство“ (15,4%). Единственото по-осезаемо изменение при съпоставка между 2014 и 2018 г. е по отношение на икономическата дейност „Селско, рибно и горско стопанство“, която от 11,7% понижава своето участие в икономиката на общината на 7,4% през 2018 г. Вземайки под внимание стойността на произведената продукция, броя на заетите лица, приходите от дейността и броя на предприятията за периода 2014-2018 г., с най-голямо значение за развитието на общината са икономическите дейности „Преработваща промишленост“, „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“, „Транспорт, складиране и пощи“, „Хотелиерство и ресторантьорство“ и „Професионални дейности и научни изследвания“. В нефинансови предприятия, извършващи изброените икономически дейности, попадат 85% от общия брой на заетите лица, създава се 92% от остойностената произведена продукция, попадат 88% от ДМА и 95% от нетните приходи от продажби.

Разпределението на предприятията по броя на заетите в тях не се отличава особено от икономиката на страната. С най-голям превес са микро предприятията (до 9 заети), като техният дял е намалял с 2% през периода 2014-2018 г. (от 91,4% на 89,2%), а техният брой – с 24. Броят на малките предприятия (от 10 до 49 заети) бележи ръст за същия период – от 18 през 2014 г. до 23 през 2018 г. Данните за средните (50-249 заети лица) и големите предприятия (над 250 заети лица) са конфиденциални по смисъла на Закона за статистиката и няма как да бъдат анализирани. Единствената налична информация е, че в общината има такъв тип предприятия и техният общ брой е пет. Отново поради конфиденциалния характер на данните е невъзможно да се посочи точното разпределение на предприятия по отношение на броя на заетите в тях лица, но на база на предоставените от НСИ данни за периода 2014-2018 г. може да се направи извода, че се наблюдава относително равномерно разпределение на заетите в различните по големина предприятия, което е положителна характеристика за икономиката на общината.

За периода 2014-2018 на областно ниво се наблюдава ръст по отношение на остойностената произведена продукция в област Смолян в размер на 27,9%. На общинско ниво също е отбелязан ръст, но той е минимален - 3,1%. Разликите в дяловете на общината спрямо областта по отношение на заетите лица (4,8%) спрямо произведената продукция (3,5%) означават, че производителността на труда в общината е по-ниска спрямо тази за областта.

По отношение на показателя произведена продукция на 1000 души се забелязва нарастване на разликите между община и област – ако през 2014 г. стойността на показателя на общинско ниво спрямо областта е била близо 62%, то през 2018 г. тя е близо 47%.

Фирми на територията на община Доспат:

- ДЪРВООБРАБОТВАНЕ

„ВЕВА ГРУП" ЕООД - дървообработвателна дейност. Фирмата извършват разкрояване на дървен материал, преработка и търговия. Произвежда ламперия, дъски, талпи и други дървени изделия.

„ДОСПАТЛЕС" ЕАД - дърводобив и дървопреработване. Фирмата изработва иглолистни строителни материали - греди, дъски, талпи, летви. Произвежда ламперия, дюшеме, обшивки, челни дъски, детайли за мебели и др.

„СТАМБОЛИ" ЕООД - дърводобив и дървопреработване. Фирмата изработва строителни материали - греди, дъски, талпи, летви.

„ВЕМАС - 7" ЕООД - дърводобив и дървообработване. Фирмата изработва строителни материали - греди, дъски, талпи, летви.

„ФАЛКОС" ЕООД - дърводобив и преработка на дървен материал. Фирмата е специализирана в областта на дърводобива и преработването на иглолистен дървен материал. Предлага на своите клиенти греди, дъски, летви, ламперия, челни дъски, дюшеме и сух материал.

„БОР 2004" ООД - производство на дървен материал, трислоен профил, клинообразно слепени греди, всякакъв тип заготовки и др. Строителство до ключ. Дървени къщи.

- СТРОИТЕЛСТВО И ТРАНСПОРТНА ДЕЙНОСТ

„РОДОПИ ХИДРО" ЕООД – строителна дейност

Изпълнява СМР в областта на високото и ниско строителство. Притежава сертифициран бетонов възел и варово стопанство. Разполага със специализирана техника за превоз и полагане на бетон, пътни и строителни машини

„ТИТАН - ВС" ЕООД – строителна дейност

„И ЕС ДЖИ – ТРАНС" ООД - транспортна дейност

- ТЕКСТИЛНА ПРОМИШЛЕНОСТ

„НИТЕКС – 96" АД е производител на плетени връхни облекла – дамски, детски и мъжки трикотаж. Основната продукция включва: производство на пуловери, жилетки, поли, панталони и рокли. Материалите, с които се работи са 100% камгарна прежда, чиста мериносова прежда, 100% памук, комбинация от вълна/ (поли) акрил, комбинация от памук/ (поли) акрил, вискоза с ликра, жарсе, други модни прежди като кадифе, плюш, ленено платно и др.

„ФЕРИ ГАРАНТ - 2003" ЕООД – производство на панделки

- ШИВАШКА ПРОМИШЛЕНОСТ И ОБУВНОТО ПРОИЗВОДСТВО

Шивашки цех „ДАКИ" – Карамфил Джинсов – гр. Доспат. Производство на дамска конфекция.

„САБА" ООД – с. Късак, община Доспат - производство на обувки

„САВЕКС" ЕООД – с. Кочан, област Благоевград - производство на апрески и боти

„БАРОН" ЕООД – с. Змейца, община Доспат - производство на обувки - маратонки за всички видове спорт.

- ХРАНИТЕЛНО-ВКУСОВА ПРОМИШЛЕНОСТ

„САЛВЕЛИНУС - РЕЯ ФИШ" КД е най-голямата фирма за сладководни риби на Балканите и една от най-големите в Европа. Фирмата е една от първите, която получава лиценз за експорт на риба и рибни продукти за ЕС през 2001 г. Язовир „Доспат" единствен има квота за производство на риба в страната от 1994 г., заради замърсяване на водите от свръхпроизводство. Цялата годишна квота от 900 т. според приватизационния договор е на „Салвелинус - Рея Фиш". Фирмата се развива от строго профилирана в угояването на пъстърва до преработка и производство на замразени, пушени, мариновани риби и рибни салати.

ЕТ „ГАРАНТ-99" - производство и търговия на безалкохолни напитки. Търговия на едро и дребно.

„РОДОПСКА СЪЛЗИЦА" ЕООД е специализирана в производството на млечни продукти - кашкавал, сирене, масло и извара от краве и овче мляко.

„БИОПРОГРАМА" - база Змейца – производство на чай и етерични масла

- ПРОИЗВОДСТВО И ТЪРГОВИЯ

„Наталия ММ"- производство на играчки за шоколадови яйца

„ПОТРЕБИТЕЛНА КООПЕРАЦИЯ ДОСПАТ" - търговия на едро и дребно.

Земеделието в общината се определя като „Полупазарно" - произвежда се основно за собствени нужди, а излишъка се продава. В община Доспат се отглеждат предимно картофи, тютюн и Смилянски боб, а животните се отглеждат основно за мляко и месо.

През последните години се наблюдава създаването на биологично чисти масиви, които са сертифицирани - по биологичен начин се отглеждат предимно билки, арония и малини.

Животновъдството се развива основно от индивидуални собственици на животни и може да се отнесе към тъй нареченото „дребно животновъдство" - в индивидуални стопанства. То покрива преобладаващият дял в статистическите количества. На територията на общината има само няколко по-големи ферми.

2.2.5. Култура, културно-историческо наследство и туризъм.

Територията на община Доспат е наситена с културно наследство от различните епохи – неолит, средновековие, християнски период и ново време. Напластените културно-исторически модели от времената на траки, римляни, ранни християни до наши дни могат да се прочетат и днес. Почти до всяко селище в общината има останки от тракийски светилища, могили, некрополи, римски пътища, мостове, средновековни крепости. Вследствие на стратегическото си местоположение на свързващо звено между Родопите, Беломорието и Македония, град Доспат е играл важна роля през вековете. Самият град възниква като стратегическа военна крепост през XII век. Крепостта е построена от деспот Алексий Слав – родственик на Асеневци и болярин по времето на цар Иван Асен II. Именно деспотът наименува крепостта „Доспат", като това наименование се запазва и през вековете на османско владичество. Днес останките от крепостта могат да бъдат видени в местността „Хисаря". По време на османското нашествие на Балканския полуостров в този край се укрепил като независим феодален владетел Крали Марко, като част от неговата крепост е запазена и до наши дни, наричана от местното население „Кралимаркова Бърчина".

Културни средища на територията на община Доспат са народните читалища. Те са общо 8 на брой, като са разпределени по едно във всяко от населените места в общината. Читалищата осигуряват достъп до библиотечен фонд, възможност за художествено творчество, съхранение и разпространение на културното богатство. През годината в читалищата на територията на общината се провеждат около 200 мероприятия, целящи развитие на читалищната дейност.

- гр. Доспат - НЧ „Иван Вазов – 1926“
- с. Барутин - НЧ „Васил Коларов – 1945“
- с. Бръщен - НЧ „Христо Смирненски – 2004“
- с. Змеица - НЧ „Христо Ботев – 1950“
- с. Късак - НЧ „Васил Левски – 2004“
- с. Любча - НЧ „Георги С. Раковски – 1934“
- с. Црънча - НЧ „Просвета – 1959“
- с. Чавдар - НЧ „Георги Бенковски – 2014

Характерен занаят за района на общината е чешмарството. На територията на общината е изграден единственият по рода си Парк-музей на родопската чешма. Намира се в град Доспат, местността „Келтепе“, в близост до спортната зала. Разположението на музея е в естествена природна среда – обектът представлява алеи, по които има изградени макети на 45 чешми и снимки на над 300, оригиналите на които са изградени и дарени за обществено ползване от жителите на общината.

По данни на ОУПО Доспат на територията на общината се намират 70 обекта, идентифицирани като недвижими културни ценности. Според информация от сайта на Национален институт за недвижимо културно наследство няма обекти сред тях, които да са от национално значение. Въпреки това има обекти на територията на общината, които следва да бъдат споменати – „Скалето“ (скално образование в близост до с. Црънча), Римски мост (издига се над Караджа дере по трасето на стар римски път в близост до с. Любча), Водопад източно от с. Късак.

Предвид географското си разположение, природните дадености и културно - историческо наследство община Доспат разполага с висок потенциал за развитие на туризъм. Планините, язовирът, естествената природа, чистата околна среда и благоприятният климат са основни ресурси за успешното развитие на този сектор в района.

На територията на община Доспат през последните години се наблюдава нарастване на преминаващия туристопоток. Характерно за местността е наличието на няколко хотела, семейни къщи за гости и вили. Приходите от туризъм в местната икономика са минимални и се регистрира с тенденция за намаляването им, а това определя отрасъла като част от сивата икономика.

На територията на община Доспат, средствата за подслон и местата за настаняване са съсредоточени предимно в град Доспат - 35 обекта с капацитет от близо 500 легла. Седем от обектите са хотели, а останалите са къщи за гости и вили.

Неблагоприятно влияние върху развитието на туризма в региона оказва фактът, че обектите за настаняване и подслон са предимно от ниска категория - една и две звезди, както и няколко малки семейни хотели с категория три звезди. Липсва материална база за настаняване от висока категория, която да привлече пазар сегмент от по-заможни посетители.

Многобройните къщи за гости, семейни хотели и други обекти с малък капацитет и по-ниска категория създават имидж на областта като дестинация за алтернативен туризъм

със специфична атмосфера, родопско гостоприемство и персонализирано обслужване.

Заведенията за хранене на територията на община Доспат съответстват по капацитет и категориен клас на настанителната база.

Значението на туризма постоянно нараства през последните години, расте броят на заетите и стопанските единици в сектора, нарастват инвестициите. Нараства броят на реализираните нощувки, в т.ч. и от чужденци, въпреки че заетостта на легловата база все още е незадоволителна.

2.2.6. Транспортна и техническа инфраструктура

Основната TEN-T мрежа на ЕС свързва главните урбанизационни центрове на развитие и следва да бъде реализирана до 2030 г. Разширената TEN-T мрежа включва довеждащи до основната мрежа направления. Така се постига по-пълно покритие на територията и обслуженост на много повече градове – центрове на развитие. През територията на община Доспат не преминават участъци от основната или разширената TEN-T мрежа. Най-близкият такъв е пътят „Пловдив-Рудозем“, който е част от разширената TEN-T мрежа.

През територията на общината преминава второстепенната урбанизационна ос „Петрич-Сандански-Смолян-Кърджали-Одрин“ (т. нар. „Южна хоризонтала“), която е с национално значение, но развитието ѝ е определено като проблематично в ИТСР на ЮЦР. На нея се разчита за активизирането на родопския регион при продължението ѝ в посока източната част на страната.

Автомобилният транспорт е единствения, осигуряващ достъп до община Доспат, поради което развитието и поддържането на пътната мрежа е от първостепенно значение за общината. Общата дължина на общинска и републиканска пътни мрежи, преминаващи през територията на община Доспат е 84,5 км, а плътността на пътната мрежа е – 0,176 км/км^2. Републиканската пътна мрежа на територията на общината се състои от второкласния II-37 (/Ябланица-Ботевград/-Джурово-Етрополе-Пирдоп-Панагюрище-Пещера-Батак-Доспат-Барутин) и третокласните III-197 (Гоце Делчев-Сатовча-Доспат-Борино-Грохотно-Девин), III-843 (Велинград-Горски пункт „Селище“-Сърница-/Батак-Доспат/). Дължината на път II-37 на територията на общината е 18,7 км, като цялата отсечка е в добро състояние, в следствие на реализирани ремонтни дейности през 2016 г. Път III-197 е с дължина от 22,5 км (на територията на община Доспат). През 2020 г. са извършени ремонтни дейности на отделни пътни отсечки с обща дължина 1,84 км, но въпреки това близо 6 км от пътя продължава да е в лошо състояние. Малко над 4 км от републиканския път III-843 попадат в обхвата на община Доспат, като състоянието на пътната настилка е добро. Общата дължина на общинската пътна мрежа в община Доспат е 39,2 км. Тя се състои от следните шест пътя – SML1080 (/Доспат-Гоце Делчев/-с. Любча) с дължина 4,5 км (2 км в добро състояние и 2,5 км в задоволително); SML1081 (/Доспат-Девин/-с. Късак) в добро състояние и с дължина от 2 км; SML1082 (/Доспат-Девин/-с. Змеица) в добро състояние и дължина от 1 км; SML2083 (с. Барутин-с. Чавдар) с обща дължина от 7 км, като 3,2 км са в отлично състояние, а 3,8 – в задоволително; SML1084 (Владово дере-с. Бръщен) в отлично състояние и дължина от 12,8 км; SML1085 (Владово дере-с. Црънча) с дължина от 4,2 км и отлично състояние на пътната настилка; път SML3086(/Доспат-Гоце Делчев/-землищна граница на гр. Сърница) – дължина от 7,7 км, от които 4,5 км в задоволително състояние и 3,2 км в лошо състояние. Плътността на общинската пътна мрежа е 0,1387 км/км^2, което под средното за страната (0,16-0,20км/км^2). В ОУПО Доспат е предвидено доизграждането на общинската пътна мрежа, посредством три нови пътни връзки – с. Сатовча-с. Бръщен,

отклонение от пътя с. Сатовча - с. Бръщен към с. Црънча и пътна връзка северно на язовир Доспат, която да свързва III-843 и път II-37. По данни от ОУПО Доспат, състоянието на уличната мрежа в общината е незадоволително, като в по-голямата си част тя е на повече от 30 години, което означава, че експлоатационният срок на износващия асфалт е изтекъл.

Територията на община Доспат се обслужва от „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД – град Смолян. Във всички населени места в общината има изградена водоснабдителна мрежа, като в общината няма населени места с режим на водоснабдяване. Водоснабдяването се осъществява на принципа на самотек за всички населени места, с изключение на селата Бръщен и Црънча, които се снабдяват чрез помпи. Основен проблем са високите загуби във водопроводната мрежа (проблем, който е характерен за почти цялата страна), дължащи се на амортизирани водопроводи. Необходимо е да се извърши подмяна на остарялата водоснабдителна мрежа с нова такава.

Канализационната система на територията на община Доспат е частично изградена. Битовите отпадъчни води се заустват от канализационните колектори в гр. Доспат, с. Барутин, с. Бръщен и с. Црънча – в р. Доспат, от канализационен колектор в с. Любча – в р. Осина и от колекторите в селата Змеица, Късак и Чавдар – в р. Сърнена. Загубите по канализационните мрежи се оценяват на около 30% поради тяхната амортизация. Към момента община Доспат няма действаща ПСОВ, но са налични поне три инвестиционни плана – за населените места Доспат, Барутин и Змеица. Необходимо е доизграждането на канализационната система и реализирането на проектите за ПСОВ, за да се постигне превенция на замърсяването на почвите, повърхностните и подземните води.

Сериозен екологичен проблем представлява и липсата на канализация във всички селища на общината, което ще продължава бъде приоритет в развитието на общинската инфраструктура през следващия планов период.

Електроснабдяването в община Доспат се осъществява посредством националната енергийна мрежа, по-конкретно от ВЕЦ „Батак“ към подстанция „Широка поляна“, към гр. Доспат, където е и разположена възлова подстанция 20/0,4 kV. Действащи съоръжения са още трафопостове 20/0,4 kV по населените места, електропроводи средно напрежение 20 kV и осветителни тела за улично осветление. Стопанисването на електроразпределителната мрежа и прилежащите ѝ съоръжения се осъществява от „EVN България“. Всички населени места в общината са електрифицирани, като електроенергийната система е добре развита и оразмерена да поеме много по-голямо натоварване, което следва да стимулира икономическото развитие. Като проблем на електроенергийната инфраструктура се отчита нейната амортизация – над 60% от съоръженията са в експлоатация над 20 г., част от стълбовете и проводниковата мрежа са с изтекъл срок на годност. Съществуват и проблеми в отделни селища с пад на напрежението над допустимите норми, поради наличието на дълги мрежи с малки сечения и недостатъчния брой трафопостове. Друг проблем е и амортизираната електроснабдителна мрежа ниско напрежение в някои населени места, като с. Чавдар, където е наложително частична подмяна на ел. проводници и стълбове. В лошо състояние е и уличното осветление в някои от населените места. Необходимо е реконструкция и модернизация чрез подмяна на проводници, доставка и монтаж на енергоспестяващи улични осветителни тела, часовникови механизми, фотоклетки, съгласно съвременните изисквания.

През изминалите години община Доспат е изпълнила един проект за внедряване /оползотворяване на ВЕИ, а именно – инсталиране на локална котелна централа на палети в Спортна зала Доспат, посредством която се спестяват 60 000 kW/h годишно. Що се отнася до частния сектор – няма информация за предприятия, които да са внедрили ВЕИ (изключвайки отоплението чрез изгаряне на биомаса). В домакинствата пък използването на ВИ се ограничава до индивидуални инсталации за битова гореща вода (отново изключвайки отоплението чрез изгаряне на биомаса).

Данните за размера на жилищната площ по населени места, съпоставени с данните за броя на населението, формират показателя за степента на задоволеност на населението с такава. Към 2011 г. този показател за община Доспат е със стойности, които са относително високи – 24,4 м^2 на глава от населението. Част от наличните жилища на територията на общината не се използват, като техният брой към 2011 г. е 278 или почти 10% от общия жилищен фонд.

По отношение на вида конструкция преобладават тухлените сгради – 2 268 или 75% от общият сграден фонд. Следват каменните конструкции – 686 или близо 22%. Малко повече от 1% от сградния фонд е съставен и от панелни конструкции – 41 на брой към 2011 г. Средната площ на едно жилище в община Доспат към 2011 г. е 70 м^2, а съотношението между чистата жилищна площ и общата полезна площ е 3 към 4.

Състоянието на сградите, оборудването и инсталациите в повечето общински и обществени обекти налагат провеждането на мерки за намаляване разхода на енергия, както и влагане на инвестиции във физическото обновяване на сградите и подмяната на съоръженията.

Територията на цялата община е покрита от мрежите на трите мобилни оператора – А1, Теленор и Виваком. Доставчици на интернет са фирмите: "Булсатком" ЕАД, „Верея кабел“, „Интернет Груп“ ООД.

В град Доспат има офис на „ЕКОНТ–ЕКСПРЕС“ ЕООД и „Спиди”, които извършват куриерски услуги на територията на цялата страна.

Ефирното покритие на община Доспат със сигнал на лицензираните национални телевизии е в рамките на 100%.

3. Основни изводи от анализа на текущото състояние при управлението на отпадъците

За целите на разработването на Програмата за управление на отпадъците на община Доспат бяха изготвени подробни анализи на текущото състояния при управление на отпадъците в общината. По-долу са представени основните констатации, изводи и препоръки от анализите. Подробните анализи са представени в Приложение към ПУО.

3.1. Нормативни и програмни документи на община Доспат относно управление на отпадъците

- Законодателството относно управление на отпадъците, прието през последните години, поставя високи и конкретни изисквания към местните власти относно подобряване на йерархията на управление на потоците отпадъци, за които отговорност носят общините. Несправянето с тези задължения води до сериозни финансови последици за общините и съответно – за населението и бизнеса.

- Нормативната уредба и програмните документи на община Доспат в разглежданата област се основават на националното законодателство и следват националната политика по управление на отпадъците.
- Анализът на общинските наредби показва, че община Доспат има опит и традиции в разработването и прилагането на местна нормативна уредба по управление на отпадъците.
- Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Доспат отговаря на минималните изисквания на ЗУО от 2012 г. за съдържание; подробно регламентира правата и задълженията на физическите и юридическите лица, отговорностите на кмета, изискванията към системите за разделно събиране на различни отпадъчни потоци, контрола за изпълнение на разпоредбите, внасят по-голяма яснота при управление на специфичните потоци отпадъци – биоразградими, ИУЕЕО, НУБА, ИУМПС, опасни отпадъци. Препоръчително е при следващи изменения Наредбата да се допълни с текстове, регламентиращи задълженията на лицата, извършващи дейности по събиране и предаване за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, да предоставят данни в общината за събраните и предадени количества отпадъци по ред, образец и периодичност, утвърдени със заповед на кмета на общината. Подобни разпоредби са от ключово значение, тъй като събирането на информация за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци е от съществено значение, за да може общината да докаже пред МОСВ изпълнение на целите – и съответно освобождаване от заплащане на отчисления за депониране по чл.64 от ЗУО
- Община Доспат има натрупан опит и изпълнява нормативните си задължения за разработването на общински програмни документи, в т.ч. относно управление на отпадъците. Модерното управление на отпадъците е сред програмните приоритети на общината, видно не само от тематичните програми, отнасящи се до околната среда, но и от общите планови документи, които включват интегрирано развитие на общината за периода до 2028 г. Общината е предприела своевременно действия за разработване на общинска Програма за управление на отпадъците, към която като неразделна част се разработва подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъците.
- В периода на Програмата до 2028 г. общината ще предприеме своевременни промени в местната нормативна уредба за отпадъци в случай на съществени промени в националното законодателство, които налагат промени в наредбите на общината. Например очакваната промяна на методиката на определяне на такса битови отпадъци ще наложи промени в Наредбата на определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Доспат.

3.2. Количество и състав на отпадъците

Изготвените анализи на количествата и морфологичния състав на отпадъците, генерирани в община Доспат, тенденциите и прогнозите за периода до 2028 г. очертават необходимите мерки, които общината следва да предприеме.

Битови отпадъци

Таблица 6

Година	Отпадъци годишно в тонове	Брой жители	Средно количество отпадъци на жител кг/ж/г
2017 г	7057,520	9417	749,44
2018 г	7057,520	9334	756,11
2019 г	8 231,87	9251	889,84
2020 г	8924,06	9093	981,42

Източник: ГРАО, община Доспат

Годишните количества генерирани битови отпадъци на територията на община Доспат от 2017 г до 2020 г. се увеличават. Населението на общината обаче намалява за периода 2017 - 2020 г, годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението през последните години е с тенденция към увеличаване, което не е в унисон със световната тенденция.

- За периода 2017 г - 2020 г нормата на натрупване е с неблагоприятна стойност от средната за страната. От анализа на съществуващите данни и тенденциите при проучванията в страната, може да бъде предположена като най-реалистична за момента норма на натрупване, публикувана в разработената от МОСВ „Методика за определяне на морфологичния състав на отпадъците“. Там норма на натрупване за населени места с 3-25 хил. е 295.5 кг/ж/г, а за селища под 3 хил. жители, каквито са всички села в Общината, нормата е още по-ниска - 241.7 кг/ж/г. Видно е, че за периода 2017 – 2020 г община Доспат надвишава този показател.

- Общината следва да планира и изпълни мерки за намаляване на депонираните и увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, за да изпълни европейските и национални цели за отпадъците за предстоящия период до 2028 г. в съответствие със ЗУО и Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

Строителни отпадъци

С приетия през 2012 г. ЗУО отпадна задължението на общините да осигуряват депа за строителни отпадъци. Общините имат ангажимент относно строителните отпадъци в малки количества, които се получават от строително-ремонтните дейности на домакинствата.

В Общината основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност. Делът на физическите лица, генериращи строителни отпадъци главно при ремонт на жилища е незначителен спрямо другите количества.

Генерираните строителни отпадъци не могат да се определят точно, поради факта, че към тяхното количество са включени земни маси и инертни материали.

В община Доспат, строителните отпадъци се формират основно от строителството, реконструкцията и ремонта на сградите, улици и пътища (когато Общината е възложител на СМР или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи и от ремонтната дейност на домакинствата), като делът им в

общото количество на ТБО не е голям. На територията на община Доспат няма Депо за строителни отпадъци. Строителните отпадъци, които се генерират на територията на общината са в резултат на строителни дейности – ново строителство, ремонт и разрушаване на стари сгради.

На територията на общината няма специално депо за СО. Транспортирането на СО се извършва от генераторите на отпадъци и се депонират срещу съответно заплащане. От общинската администрация се издават разрешения за извозване на земни маси от строителни обекти на територията на Община Доспат. Депонираните количества не се претеглят и регистрират.

Част от строителните отпадъци се използват като инертни материали за подравняване на терени /частна собственост/ или се струпват незаконно на общински места и образуват нерегламентирани замърсявания. Общината е предприела необходимите мерки за ликвидирането им и за недопускане на повторното им образуване.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежината им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

За да подобри йерархията на управление на този поток отпадъци и да намали количествата на строителните отпадъци в потока смесени битови отпадъци, които ще се транспортират за депониране до регионалното депо, препоръчително е община Доспат да направи следното:

- Препоръчително е община Доспат да предприеме допълнителни действия за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности, в резултат на което да се постигне намаляване на количествата на депонираните смесени битови отпадъци и подобряване на техния състав от гледна точка на извличане на рециклируеми отпадъци.

- Препоръчително е общината да обсъди възможностите за рециклиране на общинско ниво или на регионален принцип на отпадъците от строителство и ремонти с други съседни общини и по възможност със строителния бизнес, както и възможностите за повторно използване на строителни материали от селективно разрушени сгради.

Отпадъци от утайки от ПСОВ

На територията на община Доспат няма функционираща пречиствателна станция за отпадъчни води. Предстои изграждане на пречиствателна станция под гр. Доспат, която ще обхване гр. Доспат, с. Барутин и с. Змеица.

3.3. Инфраструктура за управление на отпадъци

Инфраструктура за битовите отпадъци

Основните изводи и препоръки за състоянието на инфраструктурата за събиране, транспортиране и третиране на битовите, строителните отпадъци и отпадъци от утайки от ПСОВ са основата за формулиране на препоръките за развитието на тази инфраструктура и на съответните мерки в програмата за управление на отпадъците:

- Община Доспат осигурява необходимите съдове и техника за извозване на смесените битови отпадъци чрез общинското предприятие „Озеленяване, благоустройство и чистота – Доспат“. Предприемат се мерки за оптимизиране графиците за сметосъбиране и сметоизвозване и за осигуряване на необходимата като качество и количество инфраструктура при прилагане на оптимална честота на транспортиране на отпадъците, които към момента са достатъчни.
- Общината не е осигурила контейнери и техника за разделно събиране и извозване на битовите отпадъци от опаковки чрез сключване на договор с организация за оползотворяване.
- Община Доспат участва по Оперативна програма „Околна среда 201-2020“, процедура № BG 16M1 OP 002-2.002 за „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци и в момента се изпълняват СМР. И двете инсталации ще обслужват населението от всичките пет общини в РСУО - Доспат. Инсталациите се предвижда да бъдат изградени в имот №016209, м. Гайтанина, с. Барутин , общ. Доспат с площ 13,748 дка, довеждащата инфраструктура (път 650 м. водопровод 30 м, ел. 100 м.) ще се реализира на имоти №016205 и 016204.

  Капацитетът на компостиращата инсталация е 2150 т / г, а на инсталацията за предварително третиране - 6400 т/г смесен общински отпадък. Системата за разделно събиране на зелените отпадъци в общините от РСУО Доспат е от врата на врата. Местното население ще оставя до сивата кофа по график в чували генерирания зелен отпадък. Не се предвижда закупуване на специализирана техника за извозване на зелените отпадъци.
- След реализацията на проекта ще се намали количеството депонирани битови отпадъци на Регионално депо за неопасни отпадъци в с. Барутин.
- Община Доспат има вече изградени сепариращa инсталация за предварително третиране на смесените битови отпадъци и компостираща инсталация.
- Общината не е осигурила събиране на опасни отпадъци от бита.
- Общината няма площадката за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, където да се предават от страна на населението безвъзмездно хартия и картон, пластмасови отпадъци, пластмасови и метални опаковки, някои опасни домакински отпадъци, лекарства с изтекъл срок на годност, ИУЕЕО, НУБА и едрогабаритни отпадъци.
- На територията на общината не съществуват складове, в които са складирани пестициди за растителна защита съгласно информацията в Регистъра на складове и съхраняваните в тях негодни за употреба пестициди.
- Общината следва да предприеме действия съвместно с други общини от регионалното сдружение за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на хранителните отпадъци.

Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване

- Община Доспат няма сключен договор с фирма за рециклиране на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата.
- Основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност. Издават се разрешения и е определено място за извозване и депониране на строителни отпадъци (местност

„Хисаря”, гр. Доспат), но количествата не се отчитат съответно не могат да се направят изводи за тенденции на образуване на този вид отпадък.

- Общината следва да предприеме действия самостоятелно и съвместно с други общини за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на строителните отпадъци.

Инсталации и съоръжения за третиране на утайките от ПСОВ

Понастоящем генерираните утайки са само от почистване на канализацията. Те се депонират на регионалното депо за ТБО. Утайките не се ползват за оползотворяване в земеделието или за рекултивация.

Канализационната мрежа покрива едва 70 % от общината като в селата са изградени частични канализации, заустващи се в близките реки дерета. Предвид планинският терен, на много малко места отпадните води са включени в локални септични ями.

Към момента в общината няма изградена ПСОВ. Предстои изграждане на пречиствателна станция под гр. Доспат, която ще обхване всички битово-фекални и промишлени отпадни води.

3.4. Закриване и рекултивация на депа с преустановена експлоатация и нерегламентирани сметища

- На територията на община Доспат няма закрити и рекултивирани депа.
- С въвеждане на организирано сметосъбиране на 100%, в общината изхвърлянето на битови отпадъци на нерегламентирани места е сведено до минимум. Община Доспат има финансов ресурс за своевременното почистване на замърсени с отпадъци терени.

3.5. Съществуващи схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците

- Организираната система за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци обхваща 100% от територията на община Доспат.
- Не са въведени схеми за разделно събиране на повечето потоци битови отпадъци. Общината не е осигурила услуги за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата, масово разпространени отпадъци, площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, включително едрогабаритни отпадъци. Община Доспат не е сключила договорни споразумения с организации за оползотворяване и лица с разрешителни по ЗУО за прилагане на схеми за разделно събиране на четири групи масово разпространени отпадъци - отпадъци от опаковки от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло, ИУЕЕО, НУБА и ИУМПС.
- Община Доспат работи по въпроса за предварително третиране – сепариране на смесени битови отпадъци.
- Общината не е въвела схеми за разделно събиране и оползотворяване на градинските биоотпадъци и за хранителните отпадъци.

3.6. Финансиране на управлението на отпадъците

- Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда в България, като този дял непрекъснато нараства и изпреварват всички останали сектори на околната среда.
- Принципът „замърсителят плаща" не се прилага изцяло при определяне на такса битови отпадъци. В зависимост от въведените на национално ниво методики за определяне на такса битови отпадъци, община Доспат ще предприеме действия с цел по-пълно прилагането на принципа и справедливо заплащане на услугите от страна на всички групи генератори на отпадъци.
- Схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци. Схемата се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на 6 групи МРО) и за отпадъци, подобни на битовите, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, но образувани от други източници. Задължени лица са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Задължените лица заплащат такса битови отпадъци, с приходите от която се финансира функционирането на схемата. Понастоящем размерът на таксата се определя масово като промил от данъчната оценка/отчетната стойност на имотите на гражданите, фирмите и институциите, което води до неспазване на принципа „замърсителят плаща". През 2017 г. бе приет ЗИД на ЗМДТ, с който бяха въведени нови основи за определяне на такса за битови отпадъци. След няколко отлагания, към настоящия момент за стартова година на новия механизъм за определяне на такса битови отпадъци е приета 1.01.2022 г.
- Събираемостта на приходите от такса битови отпадъци е висока. Въпреки това приходите от такса битови отпадъци в община Доспат са по-ниски от средствата, които общината изразходва за управлението на отпадъците. Този факт показва, че общината следва да преразгледа политиката за определяне на такса битови отпадъци, така че да покрива разходите и да разширява и подобрява услугите, свързани с управление на отпадъците.
- В структурата на разходите най-висок дял имат разходите за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци. Размерът на заплащаните отчисления по чл. 64 от ЗУО нараства значително през анализирания период, тъй като годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава. Това се дължи на променящите се потребителски навици и начин на живот на домакинствата и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения. В същото време размерът на отчисленията за един тон отпадъци нараства всяка година. Общината трябва да предприеме мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и нарастване на количествата разделно събрани, рециклирани и оползотворени отпадъци, за да намали разходите за отчисления за депониране.
- ОПОС е също водещ източник за финансиране на публична инфраструктура в управлението на битовите отпадъци. Очаква се през новия програмен период да се финансират проекти в тази област.

3.7. Административен капацитет за управление на отпадъците

- Възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на кмета на общината са обезпечени чрез функциите на административните звена в общинската администрация. Разпределението на функциите е ясно и няма припокриване на функции в хоризонтален и във вертикален аспект.
- Изпълнението на всички възложени функции е на много добро ниво. Общината има капацитет за разработване и изпълнение на нормативни и планови документи и големи инфраструктурни проекти, за осигуряване на услуги за отпадъците. Необходимо е засилване на контролната дейност по отношение нерегламентирано изхвърляне на отпадъци и санкциониране на нарушителите, като се търси съдействие от органите на МВР.
- Квалификацията на служителите с функции за управление на отпадъците е на много добро ниво. Броят им е достатъчен за изпълнение в пълен обхват на възложените функции.

3.8. Информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

- Община Доспат има дългогодишен опит и устойчива практика за информиране на обществеността. Общината поддържа на интернет страницата си секция „Околна среда“, в която публикува разнообразна информация относно различни аспекти от управление на отпадъците. Този систематизиран подход улеснява достъпа на гражданите до полезна информация за отпадъците и тяхното управление. Общината прилага много добри практики за информиране на гражданите, като информацията обхваща всички отпадъчни потоци, за които общината предоставя услуги директно или чрез външни организации. Тази дейност обаче не е достатъчна за стимулиране на населението да съблюдава задълженията относно управлението на генерираните битови отпадъци. Липсата на целенасочени кампании за повишаване на общественото разбиране относно управлението на отпадъците пречи да се намали общата незаинтересованост и неспазване на нормативните разпоредби относно отпадъците, които се явяват проблем в общината.
- Необходимо е общината да съчетае информационната дейност с провеждане на целенасочени разяснителни кампании и предоставяне на подходящи стимули за специфични целеви групи, с цел изграждане на екологосъобразни навици и поведение сред населението за предотвратяване, намаляване и разделно събиране на отпадъците.

3.9. Прогнози.

Прогнозата за образуваните битови отпадъци в община Доспат за периода 2021-2028 г. е изготвена въз основа на два компонента:

- Демографска прогноза за периода 2021-2028 г.
- Норма на натрупване на отпадъци на 1 жител и прогноза за нарастването ѝ.

За периода 2017 г. – 2020 г. нормата на натрупване на смесените битови отпадъци и разделно събраните отпадъци се увеличават. За целите на прогнозата се прави допускането,

че тази тенденция ще престане в резултат от мерките за предотвратяване образуването на отпадъци, които община Доспат следва да предприеме във връзка с изпълнението на програмата за управление на отпадъците.

Подробните прогнози са представени в Приложение към ПУО.

- Прогнози относно постигане на целите за рециклиране на битовите отпадъци, съгласно чл.31, ал.1, т.3 и т.4 от ЗУО

  Изготвените прогнози показват, че община Доспат следва да изпълни заложените цели за рециклиране на битовите отпадъци, като предприеме действия за увеличаване делът на разделно събраните отпадъци от общия поток смесени битови отпадъци.
- Прогнози относно постигане на целите за намаляване на количествата битовите отпадъци на депата съгласно чл.31, ал.1, т.6 от ЗУО

  Изготвената прогноза показва, че община Доспат следва да постигне заложените цели за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата като предприеме действия за:
  - използване на система за събиране и компостиране на зелени отпадъци;
  - извеждане на текстилните отпадъци от общия поток битови отпадъци;
  - проучване възможността за третиране на хранителните отпадъци на регионален принцип или в инсталации в региона;
  - събиране на строителните отпадъци от домашни ремонти и предаването им за третирането на специализирани площадки за такива;
- По експертна оценка количествата на образуваните строителни отпадъци не се очаква да се променят значително, тъй като общинският план за развитие на общината не предвижда по-голямо развитие на строителния бранш от сегашното му състояние.

- Не се генерират утайки от ПСОВ на територията на общината.

4. SWOT анализ

SWOT анализът е инструмент в планирането, който изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегическия анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите “силни страни” и “слаби страни”. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на “възможности” и “заплахи”.

- *Силните страни* (**S**trengths) са достижения, ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.
- *Слабите страни* (**W**eaknesses) представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които възпрепятстват развитието на сектора.
- *Възможностите* (**O**pportunities) представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

– *Заплахите* (**T**hreats) са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Въз основа на направените констатации и изводи от анализа на текущото състояние при управлението на отпадъците в община Доспат беше направен SWOT анализ с цел да се разграничат силните страни и възможностите, свързани с управлението на отпадъците в общината и да се планират цели и мерки за преодоляване на слабите страни и превръщане на заплахите във възможности. Направеният SWOT анализ на управлението на отпадъците в община Доспат показва посочените по-долу резултати.

Достижения и силни страни

- Разработени са стратегически и нормативни документи, които се фокусират върху действия с цел решаване на съществуващите проблеми.
- Изградени са предпоставки за участието на обществеността в управлението на отпадъците – публични обсъждания, предоставяне на подробна информация и др.
- Въведен е регионален принцип на управление на отпадъците;
- Изграден е значителен административен капацитет;

Проблеми и слаби страни

- Нивото на депониране на отпадъците е високо.
- Общината не е осигурила услуги за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата, масово разпространени отпадъци, площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, включително едрогабаритни отпадъци.
- Липсва инфраструктура за разделно събиране и оползотворяване на градински и хранителни биоотпадъци.
- Не са въведени механизми за защита на социално слабите слоеве от населението, което ограничава увеличаването на размера на такса битови отпадъци и осигуряване на финансови ресурси за инвестиции в сектора на управление на отпадъците.
- Недостатъчна ангажираност на жителите за спазване на изискванията за регламентирано изхвърляне на отпадъци.
- Не се прилагат целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци.
- Липсва мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността от услугите по управление на отпадъците.
- Недостатъчен капацитет за обезвреждане на опасни отпадъци

Възможности

- Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците.

Заплахи

- Повишаване на такса битови отпадъци за населението, съобразно промени в законодателството на ЕС.

▪ Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразно и ефективно управление на отпадъците. ▪ Нови ефективни технологии, позволяващи рециклиране и оползотворяване на отпадъците. ▪ Механизми за включване на обществеността при вземане на решения, свързани с управление на отпадъците - публични обсъждания, информация чрез медии и интернет.	▪ Намаляваща държавна подкрепа към местната власт за изпълнение на законовите задължения в сферата на управление на отпадъците. ▪ Налагане на санкции на местната власт при неспазване изискванията на нормативната уредба в сферата на управление на отпадъците. ▪ Необходимите публични инвестиции и оперативни разходи за управление на отпадъците съобразно нормативните изисквания и достигане на набелязаните цели са значителни. ▪ Увеличаващи се разходи за дейностите за сметосъбиране и депониране на отпадъците. ▪ Слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на ниско доходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците.

5. Цели на ОПУО 2021-2028 г. и подпрограми за тяхното постигане

5.1. Цели на Програмата

Отправна точка за определяне на стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците за периода до 2028 г. на община Доспат са:

- целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите, респ. предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.,
- направените изводи и препоръки от извършените анализи на текущото състояние на управлението на отпадъците на територията на община Доспат, представени по-горе в т.3,
- SWOT анализът на управление на отпадъците, представен по-горе в т.4.

Целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективното използване на ресурсите са посочени в националните нормативни и програмни документи за отпадъците. ЗУО и наредбите по прилагането му поставят конкретни количествени цели, които общините следва да изпълнят поетапно до 2035 г. както следва:

- най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци, а именно:
  - 31 декември 2021 г. – 51 на сто;
  - 31 декември 2022 г. – 52 на сто;
  - 31 декември 2023 г. – 53 на сто;
  - 31 декември 2024 г. – 54 на сто;
  - 31 декември 2025 г. – 55 на сто
- най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло), а именно:
  - до 31 декември 2025 г. – най-малко до 50 на сто от общото им тегло;
  - до 31 декември 2030 г. – най-малко до 30 на сто от общото им тегло.

Целите се изпълняват индивидуално от общините в РСУО, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на съответната регионална система.

Системите за третиране на строителни отпадъци осигуряват най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторната им употреба, рециклиране и друго

оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности, чрез заместване на други материали с отпадъци в количество не по-малко от 70 на сто от общото им тегло, от което се изключват материали в естествено състояние, определени с код 17 05 04 от списъка на отпадъците съгласно Решение 2000/532/ЕО.

В съответствие с европейските практики и политика, с оглед стимулиране и ускоряване на процесите на рециклиране и оползотворяване на отпадъците държавата въведе икономически инструменти. Такъв инструмент са паричните отчисления за депониране на отпадъците, въведени чрез ЗУО, които стимулират общините да прилагат по-високите нива в йерархията за управление на отпадъците.

Размерът на отчисленията е нормативно определен и нараства в годините както следва:

- за депата, които отговарят на нормативните изисквания

2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г	2022 г. и всяка следваща година
15 лв./т	22 лв./т	28 лв./т	36 лв./т	40 лв./т	45 лв./т	57 лв./т	69 лв./т	82 лв./т	95 лв./т

- за депата, които не отговарят на нормативните изисквания**,** отчисленията се заплащат в двоен размер, освен ако не отговарят на едно от двете условия, посочени в § 4 от допълнителните разпоредби на Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

Освобождаването от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци от общините и по-конкретно:

- При изпълнение на целите за отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци.
- При изпълнение на целите за биоразградимите и за биоотпадъците, общините се освобождават от заплащане на 50% от отчисленията за депониране на отпадъци.
- Ако общините изпълнят двата вида цели, те се освобождават на 100% от заплащане на отчисленията за депониране.
- При неизпълнение на изискванията за осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци за населени места над 10 000 ж. до средата на 2014 г. отчисленията за депониране се увеличават с 15%.

За депониране на строителни отпадъци се заплащат отчисления в същите размери както, посочените по-горе за битови отпадъци.

Генералната цел на Програмата за управление на отпадъците до 2028 г. на община Доспат е:

Изграждане на ефективна и устойчива система за управление на отпадъците в община Доспат, предлагаща достъпни и качествени услуги, в съответствие с екологичното законодателство за ограничаване на вредното въздействие на отпадъци върху околната среда и човешкото здраве.

Общинската програма се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО), съобразена е с Европейската стратегия за устойчиво развитие и подхода „нулеви „отпадъци“ и включва следните **стратегически цели**:

Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване.

Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.

Стратегическа цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други.

За всяка от стратегическите цели са разработени оперативни цели, които са пряко съотносими към съответната стратегическа цел, т.е. допринасят за нейното постигане. За разлика от стратегическите цели, оперативните могат да бъдат краткосрочни и средносрочни.

Общинската програма поставя следните оперативни/специфични цели за управлението на отпадъците в община Доспат за периода 2021-2028 г.:

ОЦ 1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;

ОЦ 2: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците;

ОЦ 3: Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци;

За да се изпълнят оперативните цели и да се достигнат стратегическите цели на програмата, е заложено да се изпълни определен набор от дейности, които са обособени в подпрограми. Достигането на всяка стратегическа цел може да се осъществи, чрез изпълнението на една или няколко подпрограми.

ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците. Като се имат предвид стратегическите цели и програмите с мерки за тяхното достигане от Националния план за управление на отпадъците, общинската програма за управление на отпадъците на Община Доспат, включва следните стратегически цели и подпрограми за достигане на всяка от тези цели:

Стратегически цели	Оперативни цели	Подпрограма
Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване	**ОЦ 1:** Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци	• Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци • Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци
Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.	**ОЦ 2:** Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците	• Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци • Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за оползотворяване на битови биоразградими и биоотпадъци • Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки • Подпрограма за управление на МРО • Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и
Стратегическа цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други	**ОЦ 3**: Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци;	• Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните отпадъци

В началото на всяка подпрограма, преди представянето в табличен формат на мерките/ дейностите, резултатите от тях и т.н., е направено кратко представяне на подпрограмата, в което са изложени: какви са националните цели и посока на развитие в разглежданата област; най-важните резултати, които общината е постигнала до момента и които ще надгражда; най-важните изводи и препоръки от анализите, съотносими към подпрограмата; ключовите резултати, които се очакват от изпълнението на подпрограмата и ще спомогнат за достигането на съответната стратегическа цел на програмата за управление на отпадъците; наличието на други дейности и мерки, включени в други подпрограми на общинската програма за управление на отпадъците, които допълват и подпомагат изпълнението на оперативната цел на подпрограмата.

Подпрограмите съдържат както инвестиционни мерки, така и неинвестиционни мерки.

Инвестиционните мерки включват основно изграждането на инфраструктура в т.ч.: инсталации за предварително третиране на битови отпадъци с цел оползотворяване на битовите отпадъци и предотвратяване на емисиите на парникови газове; инсталации за компостиране/анаеробно разграждане; закупуване и инсталиране на компостери за домашно компостиране; закупуване на съдове и транспортни средства за разделно събиране и транспортиране на биоотпадъци и др. Инвестиционните проекти и възможностите на финансиране на определените стратегически цели в програмата и мерките в плана за действие са представени в тази глава. За изготвяне на Инвестиционната програма се вземат в предвид възможностите на общината за финансиране на дейностите по управление на отпадъците.

Финансирането на дейностите по събиране, транспортиране и депониране на битовите отпадъци, почистване на обществени места, почистване на замърсени с отпадъци терени се поема от общинския бюджет чрез приходите от такса „битови отпадъци". Осигуряването на финансови средства за големи инвестиционни проекти в областта на управлението на отпадъците ще се търсят чрез външно финансиране от структурните и кохезионни фондове на ЕС, чрез Оперативните програми или други финансиращи организации. Инвестиции, свързани с проекти, като например за въвеждане на фамилно компостиране и други малки проекти с образователна цел биха могли да се финансират от ПУДООС. През плановия период ще се търсят възможности за привличане на инвестиции от частния сектор под формата на Публично-частно партньорство по отношение изграждане на инфраструктура за събиране и оползотворяване на строителни и биоразградими отпадъци, както и за изграждане на инсталации за сепариране. Инвестициите, които попадат в меката част на програмата, за разпространение на информационни материали, провеждане на кампании, обучения или инструктиране на притежателите на отпадъци се финансират от общинския бюджет или могат да бъдат финансирани от организациите по оползотворяване на отпадъците и други външни донори от частният сектор. Някои от дейностите в плана за действие не изискват наличен финансов ресурс, като въвеждане на нормативни изисквания чрез изменения и допълнения на местната нормативна уредба, което ще се осъществи чрез наличния административен капацитет.

Неинвестиционните мерки включват дейности в т.ч.: нормативни промени; назначаване на служители; обучение на служители; подготовка на проекти; разработване на методики, инструкции и др. административни актове; изпълнение на контролни дейности; провеждане на информационни кампании; разработване и внедряване на информационни системи и др.

5.2. План за действие с подпрограми с мерки за изпълнение на целите

Планът за действие съдържа мерките, които трябва да се предприемат за постигане на поставените цели в сферата на управление на отпадъците. С приемането и прилагането на плана се цели да бъде постигнат оптимален баланс между различните

законодателни, институционални, икономически и технически мерки и прилагане на интегриран подход за управление на отпадъците. Планът определя и отговорностите на различните институции и организации в областта на управление на отпадъците, свързани с реализацията на предвидените мерки и дейности, очакваните разходи и вероятните източници за тяхното финансиране.

Следва да се отбележи, че финансовите ресурси, с които разполага Община Доспат са ограничени, подкрепата от националните институции е недостатъчна и в случай на недостиг на средства може да се ревизира изпълнението на някои от представените по-долу мерки.

5.2.1. ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Европейското и националното законодателство по управление на отпадъците (Директива 75/442/ЕЕС и ЗУО) поставят като първи приоритет предприемането на мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които да водят до намаляване на количеството на образуваните отпадъци и намаляване на вредното въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Според РДО (чл. 3, т.1), както и според българския ЗУО (§1, т. 17 от ДР), *„ Отпадък “* е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи”. Особено важно е да се подчертае, че предотвратяването на отпадъци (ПО) има най-висок приоритет в йерархията на управление на отпадъците. Най-големите натоварвания на околната среда възникват при производството на един продукт и именно поради това тези натоварвания се намаляват, чрез мерки за ПО.

„Предотвратяване на образуването на отпадъци” означава да не възникват отпадъци, да не се произвеждат продукти, които после да трябва да бъдат рециклирани или обезвреждани. Различните възможности за третиране на отпадъците винаги са свързани с трудности и натоварвания за околната среда. Отпадъкът не изчезва просто така, а чрез депонирането и изгарянето, дори чрез рециклирането, само се променя като вещество. Всяко депониране е намеса в природата, като при това не могат на 100% да се изключат вредни въздействия върху околната среда. В най-добрия случай отпадъците се оползотворяват, но дори и в този случай възникват натоварвания поради употребата на енергия и вода. Поради това, най-адекватното противодействие на проблемите с отпадъците са действията преди образуването на отпадъци, а именно предотвратяването на образуването на отпадъци.

Необходимо е също да има доброволни и самоограничителни мерки от страна на всички участници в обществения живот, като тези мерки трябва да се разясняват, да се помага за тяхното създаване и провеждане, да се дават съвети на бизнеса и домакинствата.

Участници в дейностите по предотвратяване на образуването на отпадъци

Основни участници в разработването и реализацията на политиките по ПОО са:

Държава. Тя създава ефективни предпоставки и регулации за подпомагане на нормативни актове, например, различни данъци и/или такси, които стимулират производства или потребление с по-малко отпадъци. Държавата може също така да регламентира, чрез нормативен акт дори забрани за дадени продукти, ако това не противоречи на европейските норми, както и определянето на задължения, като например задължително обратно изкупуване, ограничения в разпространението, регламентиране на транспортирането, складирането и третирането на отпадъците и др. Освен това по силата на чл. 49 и чл. 50 от ЗУО държавата е длъжна да прилага мерки за планиране като изготвя и план за управление на отпадъците, както и програма за предотвратяване на образуването на отпадъци. Въвеждането на разрешителни и регистрационни режими също е задължение на държавата, регламентирано в ЗУО.

Общини. Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл.52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, с включено ПОО, която по силата на ЗУО е неразделна част от НПУО. В общинските програми и наредби за управление на отпадъците могат да се включат и съвсем конкретни мерки за ПО, като например ограничаване на ползването на прибори за еднократна употреба при обществени мероприятия.

Икономически и научни субекти, неправителствени организации. За предотвратяване на образуването на отпадъци икономическите субекти, подпомагани от научните среди, могат да разработят продукти и производствени процеси, които са екологосъобразни и бедни на отпадъци и да оптимизират съществуващи процеси и продукти. Предлаганите на пазара продукти трябва да бъдат с по-дълъг живот, да са лесни за поправяне и да са произведени и търгувани без излишни опаковки. Тоест икономическите субекти, подпомагани от научни организации, могат да предприемат мерки, с които се отказват от производството на не екологосъобразни продукти. Засега този отказ е по-скоро доброволен и продиктуван от маркетингови или други съображения, но той може да стане и задължителен при разработване и влизане в сила на съответни закони, наредби и стандарти. Неправителствени организации, които подкрепят идеите за общество, стремящо се към нулеви отпадъци, могат да създадат платформи и доброволни мрежи за всички субекти, които имат желание да допринесат за реализация на тези политики.

Домакинства. Въпреки, че основните количества отпадъци не се генерират от домакинствата, респективно от крайните купувачи, мерките за предотвратяване на отпадъци са насочени в най-голямата си част към тях. Всеки потребител може да ограничи купуването на стоки, които водят до образуване на много отпадъци и по този начин да принуди производителите да спрат или поне да намалят производството на такива стоки. На сегашния етап това означава потребителят да има такова съзнание, че дори да е готов да понесе ограничения в своите „удобства", респективно да вложи повече усилия и време. Поради това реално и действащо предотвратяване на отпадъци сред потребителите може да се очаква, когато на пазара се предлагат достатъчно стоки и услуги, които са ефективни от екологична гледна точка.

Предотвратяването на образуването на отпадъци е задача на генераторите на отпадъци. Генераторите на отпадъци, решават чрез своите дейности дали ще произвеждат отпадъци или не. Предотвратяването на образуването на отпадъци се състои от следните елементи:

- Стриктно избягване на отпадъците;
- Намаляване на генерирането на отпадъци при източника;
- Насърчаване на повторната употреба;
- Рециклиране при източника.

Стриктното предотвратяване включва пълното избягване на генерирането на отпадъци, чрез реално премахване на вредните вещества или чрез намаляване на материалния и енергийния интензитет в производството, потреблението и разпространението. Примерите за точно прилагане на предотвратяването включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като се налага тяхното избягване и/или заместване с материали, които не са опасни за човека или за околната среда (например, чрез забрани на използването/ влагането на полихлорираните бифенили или озоно разрушаващите вещества, или премахване на тежките метали от батериите на мобилните телефони).
- Количество, като избягване употребата на материали или на етапи в производството/потреблението (например, чрез купуване на плодове и зеленчуци от открити пазари или от секцията за плодове и зеленчуци в супермаркета, вместо купуването на пакетирани плодове или чрез премахване на междинното опаковане на козметични продукти и паста за зъби).

Намаляването при източника включва минимизиране употребата на токсични или вредни вещества и/или минимизиране консумацията на материали или енергия. Примерите за намаляване при източника включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като намаляване употребата на вредни вещества в продуктите, в системите за производство и продажба, както и в системите за консумация и депониране и намаляване употребата на вещества, които пречат на повторната употреба или рециклирането (например, пластмасови етикети върху хартия, използване на хлорирани разтвори като почистващи средства).
- Количество, като използване на по-малки количества ресурси за осигуряване на същия продукт или услуга (например намаляване дебелината на покритието, въвеждане на системи за повторна употреба или пълнене, миниатюризация, ресурсно ориентирани покупки и потребление) и използване на по-ресурсно независими строителни подходи и материали.

Повторната употреба на продуктите включва многократната употреба на продукта в оригиналната му форма, по оригиналното му предназначение или като алтернатива, със или без допълнителна обработка. Примерите за повторна употреба на продуктите включват такива, които се отнасят до:

- Повторна употреба след допълнителна обработка, като измиване и повторно пълнене на стъклени или пластмасови бутилки и обработка и използване на празни варели от лепила за варели за петрол.

- Повторна употреба без допълнителна обработка, като използване на торбички за пазар повече от един път.

Рециклирането при източника включва дейности, които позволяват използването на даден материал след обработка на територията на производителя на отпадъка. Примери са:

- Използване след биологично третиране, като домашно компостиране.
- Използване след пречистване, като повторна употреба на вода след пречистване, на разтвори след дестилация и т.н.

Предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъците се осъществява през целия жизнен цикъл на продуктите от проектирането им до превръщането им в отпадъци и включва следните основни елементи:

- влагане на по-малко количество материали за производството на даден продукт;
- удължаване полезния живот на продуктите - произвеждане на по-трайни продукти и осигуряване възможности за ремонтиране и поправка на продуктите;
- намаляване на опасните свойства на отпадъците, образувани след употреба на продуктите;
- произвеждане на продукти, които могат да се използват повторно и влагане на материали, които могат да се рециклират;
- ограничаване на ненужната употреба на продукти (напр. продукти за еднократна употреба, замяна на стари с нови модели продукти и т.н.) и по-ефективното използване на продуктите.

Мерките за постигане на националната цел за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които могат да се предприемат на местно ниво са:

- Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци;
- Популяризиране на схемите за „еко-маркировка” и повишаване на екологичното съзнание на купувачите;
- Контрол върху спазването на изискванията, въведени в наредбите за масово разпространени отпадъци по отношение на заплащането на продуктови такси и относно повторното използване на съответния вид масово разпространен отпадък;
- Контрол върху спазването на забраните за изхвърляне в общия отпадъчен поток на опасни домакински отпадъци.

Общинските власти могат да насърчат предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъци чрез провеждане на мероприятия за повишаване на екологичното съзнание на населението.

Мероприятията следва да бъдат насочени към разясняване на ролята на купувачите в намаляване на образуването на отпадъци и предизвикване на промяна в поведението им по време на покупката на продукти. Цели се вземането на решението за покупка да се влияе не само от качествата и цената на продукта, но и от възможните вредни въздействия върху околната среда като се вземат под внимание следните фактори:

- трайност на продукта, възможност за повторно използване и поправка;
- материалите от които е направен - възобновими или невъзобновими;
- съдържа ли излишни опаковки.

Специфичен инструмент за насърчаване на предотвратяването на образуването на отпадъци са еко-маркировките на продуктите.

Мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци

В Приложение №4 към чл. 50, ал. 3, т. 2 на ЗУО са изброени 16 примерни мерки за ПО, обособени в три групи:

- мерки, които могат да засегнат рамковите условия, свързани с образуването на отпадъци;
- мерки, които могат да засегнат фазата на проектиране, производство и разпространение;
- мерки, които могат да засегнат фазата на потребление и употреба.

Анализът на приложимостта на примерните мерки показва, че относими към компетенциите на местните власти и подходящи за прилагане в община Доспат са посочените по-долу мерки. За всяка мярка са представени нейната същност, досегашно прилагане и планирани действия в настоящата подпрограма по всяка мярка.

Мярка: Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите

Съдържанието на тази мярка може да се раздели на две групи дейности:

- Разработване на общински програми за предотвратяване образуването на отпадъци - съгласно българското законодателство, кметът на общината разработва Програма за управление на отпадъците и Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци, която е част от нея. Кметовете на няколко общини, ако те са включени в регионално сдружение, могат да разработят и Програма за съответния регион.
- Прилагане на икономически мерки

Компостирането е най-практичният и удобен начин да се третират органичните отпадъци в райони с еднофамилни къщи. Компостирането, което е собствения начин на природата за рециклиране, представлява контролирано разграждане на органични материали като листа, клонки, окосена трева и растителни хранителни отпадъци. Компостът е продукт за подобряване на почвата, който е резултат от правилното компостиране. Компостирането може да бъде по-лесно и по-евтино, отколкото поставянето на тези отпадъци в чували, или транспортирането им до претоварни станции или до контейнерите на централизираната система за събиране на отпадъци. Компостът също така подобрява почвата и отглежданите на нея растения. В селата обикновено има градини, ливади, дървета, храсти, или дори саксии за засаждане на растения и домашно приготвеният компост е много полезен. Всички органични отпадъци могат да се компостират. От всички „зелени“ отпадъци - отпадъци от дворове, като паднали листа, окосена трева, плевели и останки от градински растения, също и хранителни отпадъци, може да се получи отличен компост. Дървесните отпадъци от дворове могат да бъдат насечени и нарязани до размера на дърва за горене в печка или камина или да бъдат раздробени чрез шредер до дървесни стърготини или малки парченца. Когато се поставят около засадени растения или за настилка на пътеки, те накрая ще бъдат биоразградени и ще се превърнат в компост. Компостирането може да

се практикува в повечето дворове в изработени в домашни условия или фабрично произведени съдове за компостиране или просто на открити купове (в някои населени места има изискване за затворени съдове). Фирми, училища и други предприятия може също лесно да компостират отпадъците си. Изработените в домашни условия съдове могат да бъдат направени от дървесни отпадъци, тел, снегозадържащи съоръжения или дори стари кофи за боклук (с дупки, пробити в страни и отдолу). Фабрично произведените съдове включват такива със система за обръщане, рамки, конусообразни и съдове с голям обем.

В изготвените сценарии е включено населението, което прилага домашно компостиране. Броят на необходимите компостери е определен при допускане, че един компостер обслужва едно домакинство в съответния регион. Средното количество компостирани биотпадъци от един компостер е от 150 кг/г.

С въвеждането на допълнителни плащания (екотакси, данъци, концесионни възнаграждения и пр.) за ползване на природни ресурси се цели намаляване на количеството на използваните ресурси в производството и по този начин и намаляване на количеството на отпадъците, които биха възникнали.

Въпреки, че вече са разработвани и приети различни програми, както в областта на околната среда като цяло, така и специално в областта на управление на отпадъците, не са предвиждани конкретни взаимообвързани мерки за предотвратяване на отпадъците. Настоящата подпрограма е първата такава програма и в нея за първи път се предвиждат конкретни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци в общината. Сама по себе си изготвената програма е мярка за планиране на ефективното използване на ресурсите. Въвеждането на „електронна община”, освен преките положителни ефекти за гражданите и бизнеса, има съществен принос към политиката за ПО и ефективно използване на ресурсите. Реализирането на мерки в това направление ще доведе до намаляване на употребата на офис хартия и консумативи, което е равнозначно на предотвратени тонове отпадъци в общината. Подобряването на обслужването на граждани в периода на програмата ще се фокусира и върху разширяване на предлаганите електронни услуги и тяхното популяризиране сред гражданите и фирмите.

Наред с това, общината може да насърчава екологосъобразно поведение на гражданите и юридическите лица, чрез подходящи икономически стимули. Например въвеждане на по-ниски ставки на годишния патентен данък по ЗМДТ за еднолични търговци и предприемачи, чиято дейност води до повторна употреба на дадени продукти (услуги за ремонт на дрехи, обувки, мебели, велосипеди, електрическо и електронно оборудване).

Тъй като трудно може да се измери точният ефект на количественото и качественото предотвратяване на отпадъци, постигнато в резултат на прилагането на тази мярка, подходящ ***индикатор за нейния успех може да бъдат стойностни показатели като например,*** *брой разработени програми за ПО, брой изпълнени мерки от общинската програма за ПО, брой и/или стойност на въведените допълнителни еко плащания или икономически стимули, брой семейства въвели компостиране на място.*

Мярка: Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители.

Тази мярка може условно да бъде разделена на информационни кампании и на мероприятия за обучение. Популяризирането на различни практически действия, водещи до предотвратяване на отпадъци, може да се извършва чрез съответни кампании в средствата за масова информация, рекламни брошури и пр. Целта на тези кампании е потребителят да е в състояние да взема информирано решение относно предотвратяване на отпадъци при пазаруване или при извършване на ежедневните дейности в домакинството с оглед ПО и намаляване на тяхното количество.

Съществуват много добри примери за проведени информационни кампании относно ПО от местните власти. Например, за намаляване на количеството отпадъчна хартия, образувано от разпространението на рекламни материали в това число и на безплатни вестници, в редица европейски страни съществува практика за поставяне на стикери „против нежелана поща" на разположение на всеки, който желае да участва. От друга страна растящото място на информационните и комуникационни технологии в дома отваря пътя за нови подходи, позволяващи „всички хартии" да бъдат избегнати, като се дава приоритет на електронния носител, независимо дали става въпрос за битови сметки или за друга информация, предоставена на хартиен носител. Организирането на обучение на преподаватели може да бъде засилено, като съвместно с Министерството на образованието и науката се намери и подходящ начин (например в часовете на класния ръководител) за включване на преподаването на придобитите знания в учебната програма.

Основният резултат на тази мярка е повишаване на общественото съзнание. Специална целева група ще са децата и учениците в детските и учебни заведения, които много бързо се приобщават към „зелените" идеи. Информационните кампании ще се фокусират приоритетно към намаляването на образуването на отпадъци от опаковки от хартия, картон, стъкло, пластмаса и биоразградими отпадъци.

Въпреки, че непосредствените резултати от тази мярка не могат да се измерят количествено, тя има много голямо значение за формиране на съзнание в потребителското общество, което се стреми да избягва образуването на отпадъци. Индикатори: Брой проведени информационни кампании и обучения.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 1	***Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване***
Оперативна/и цел/и:	***Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци***
Текущи индикатори	***Количество образувани битови отпадъци в тон за година – 8924,06 тона за 2020 година; Норма на натрупване на битови отпадъци в община Доспат през 2020 г. – 981,42кг/ж/год.***
Целеви индикатори	***Количеството на депонираните битови отпадъци до 2028 г. да е намалено до 45 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло)***

Мярка	**Дейности /мерки/**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реали зация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите	1.1. Актуализиране при необходимост на Програма за управление на отпадъците	8 000	Отчисления по чл.64 от ЗУО	2021	Одобрена от Общински съвет Програма за управление на отпадъците на община	Подготовка и съгласуване на 1 брой Програма за управление на отпадъците с включени мерки за ПОО	Разработена и приета 1 брой Програма за управление на отпадъците с включени мерки за ПОО	Община Доспат	Обществеността и всички заинтересовани страни
	1.2. Извършване на актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2024 г.	10 000	Отчисления по чл.64 от ЗУО, Общински бюджет, ПУДООС, ОПОС 2021-2027 г.	2023	Изготвен актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2023 г.		Изготвен 1 брой Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2023 г.	Община Доспат	РСУО

	1.3.Сключване на договор с организация по оползотворяване и др. за въвеждане на система за разделно събиране на ненужни дрехи, текстил и обувки със специализирани контейнери	5 000	Организация по оползотворяване	2021-2028	Функционираща система за разделно събиране на ненужни дрехи, текстил и обувки			Община Доспат	Организация по оползотворяване
	1.4.Намаляване на отпадъците от хартия и други офис консумативи, чрез изпълнение на националните и секторни програмни документи за „електронно управление"	5 000	Общински бюджет	2028	Мерките за „електронно управление” са реализирани в пълен обхват	Изпълнени проекти за електронно управление	Предотвратени отпадъци от офис хартия и съпътстващи консумативи, материали и услуги	Община Доспат	
	1.5.Изготвяне и прилагане на планове от общината за ПО в общинските социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия	10 000	Общински бюджет	2022 -/2027	Предотвратени битови отпадъци от общински звена	Брой общински звена и др. разработили планове/изпълнили мерки	Всички общински звена и др. са разработили планове и прилагат мерки от тях	Община Доспат	Общински звена и др.

	1.6. Оптимизиране на системата за сметосъбиране и сметоизвозване, в т.ч. разделно събиране на строителни отпадъци от домашни ремонти	10 000	Общински бюджет	2021-2028	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците	Оптимизиране честотата на събиране и извозване на битовите отпадъци	Честотата на събиране и извозване на битовите отпадъци	Община Доспат	
	1.7. Пилотно въвеждане на намален размер на такса „Битови отпадъци” за домакинствата, които прилагат домашно компостиране и прилагат разделно събиране на отпадъци	20 000	Общински бюджет, външно финансиране	2021-2028	Осигурен данъчен стимул за домакинствата	Промени в размера на такса „Битови отпадъци” към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Брой домакинства получили данъчен стимул за такса „Битови отпадъци” за домашно компостиране и разделно събиране на отпадъци	Общински съвет	Община Доспат
	1.8.Сключване на договор с фирма за обезвреждане на твърди офис отпадъци (тонер касети), генерирани от община Доспат и предаване на отпадъците в това направление към нея	5 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	ежегодно	Намален дял на твърди офис отпадъци – тонер касети, които ще се употребяват повторно от фирмата, с която Общината е сключила договор	Брой използвани тонер касети, употребени от община Доспат	Брой предадени за повторна употреба тонер касети	Община Доспат	Фирма в бранша

	1.9. Сключване на договор с фирма за повторна употреба и рециклиране на текстилни отпадъци	5 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	2021	Снижаване на дела на текстилните отпадъци и повторната им употреба	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Община Доспат	Фирма в бранша, обществен ост
2. Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители	2.1. Провеждане на кампании с организациите по оползотворяване за МРО за разясняване и предоставяне на информация за ПОО	10 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп, НПО	2021-2028	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от ПОО	Брой реализирани дейности от годишния план за действие	До 2028 г. проведени минимум 6 информацион ни кампании	Община Доспат	организац иите по оползотво ряване за МРО
	2.2. Информиране на населението за необходимостта от ПОО	5 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп, НПО	2021 - 2028	Обществеността е информирана за необходимостта от предотвратяване образуването на отпадъци	Изготвяне на информация	Публикуване на информация на интернет страницата на общината	Община Доспат	

5.2.2 ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Програмата за устойчиво развитие до 2030 г., приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 25 септември 2015 г., поставя цел за намаляване наполовина на хранителните отпадъци на глава от населението в световен мащаб при търговията на дребно и потребителите, както и за намаляване на загубите на храни по веригите на производство и доставки до 2030 г. Тези мерки следва да са насочени към предотвратяването и намаляването на хранителните отпадъци в първичното производство, преработването и промишленото производство, при търговията на дребно и разпространението по друг начин на храни, в ресторантите и заведенията за хранене, както и в домакинствата.

Проучване на ЕК на данни от страните членки на ЕС показва, че хранителните отпадъци в ЕС-28 възлизат на около 88 милиона тона. Тази оценка е за 2012 г. и включва както годни за консумация храни, така и негодни за консумация части от храните. Това се равнява на 173 килограма хранителни отпадъци образувани на човек в ЕС. Общите количества храни, произведени в ЕС за 2011 г., възлизат на около 865 кг/човек, което означава, че около 20% от общо произведените храни се превръщат в отпадъци.

Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни, в Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., се призовава държавите от ЕС да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС с 30 % до 2025 г. и с 50 % до 2030 г. Независимо, че посочените количествени цели не са задължителни, като се вземат предвид екологичните, социалните и икономическите ползи от предотвратяването на хранителните отпадъци, се изисква държавите членки да въведат в своите програми за предотвратяване на отпадъците конкретни мерки за предотвратяване на хранителните отпадъци, включително информационни и образователни кампании, които показват начините за предотвратяване на хранителните отпадъци. Освен това държавите членки трябва да измерват напредъка в намаляването на хранителните отпадъци. За предотвратяване на хранителните отпадъци държавите членки следва да предвидят стимули за събиране на непродадените хранителни продукти на всички етапи от веригата на доставка на храни, както и за тяхното безопасно преразпределяне, включително на благотворителни организации. С цел намаляване на хранителните отпадъци от особено значение е да се повиши информираността на потребителите относно значението на датата на трайност („годно до“ и „най-добър до“).

Политиката на Р България по отношение на хранителните отпадъци е отразена в следните стратегически и нормативни документи:

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г.
- Закон за храните.

Законът за управление на отпадъците не включва определение за „хранителни отпадъци“, а хранителните отпадъци са включени в определението за „биоотпадъци“. Съгласно това определение хранителните отпадъци обхващат: „хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.“ Директива ЕС 2018/851 дава следното определение: „хранителни отпадъци“ са всички храни, които са се превърнали в отпадъци“ и препраща към определението за „храни“ в член 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета:

„По смисъла на настоящия регламент „храни“ (или „хранителни продукти“) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приеман от хора. Понятието „храни“ включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготовление или обработка. То включва водата след точката на съответствие, съгласно определението в член 6 от Директива 98/83/ЕО и без да се засягат изискванията на Директиви 80/778/ЕИО и 98/83/ЕО.

Общото количество на хранителните отпадъци в страната през 2018 г. възлиза на близо 500 хил. тона, от които близо 57% са хранителните отпадъци с битов характер.

Следва да се отбележи, че в количествата на последните не са включени потенциалните количества на хранителни отпадъци, които може да се предположи се съдържат в „ситна фракция<4см“ (която се отчита в Националната методология за морфологичен анализ на битовите отпадъци).

Домакинствата са основният източник на образуване на хранителни отпадъци и в страната и в ЕС, следвани от сектора на преработка и производство на храни.

Ето защо намаляването на количествата хранителни отпадъци е необходимо по всички източници на образуване и най-вече хранителните отпадъци с битов характер и от преработка и производство на храни.

В Подпрограмата за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци са предвидени основно меки мерки. В преобладаващата си част те имат информационно-образователен и административно-регулаторен характер. Мерките са насочени към различни целеви групи, в т.ч. общински звена, публични институции и домакинства.

Изпълнението на мерките ще допринесе за:

- подобряване на качеството на информацията и проследяването по отношение на количествата образувани, повторно използвани, рециклирани и оползотворени хранителни отпадъци;

- повишаване на осведомеността на обществото за проблема със загуба и разхищението на храни;

- повишаване на информираността по отношение предотвратяване образуването на хранителни отпадъци;

- стимулиране на даряването на храни.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 1	***Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване***
Оперативна/и цел/и:	***Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци***
Целеви индикатори	***Намаляване на хранителните отпадъци с 30% до 2025 г. и с 50 % до 2030 г***

Мярка	**Дейности /мерки/**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите	1.1. Изготвяне и прилагане на планове за ПО на хранителни отпадъци в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия, общински пазари и др. където се образуват хранителни отпадъци	5 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	2022 - 2028	Предотвратени хранителни отпадъци от общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия, общински пазари и др. където се образуват хранителни отпадъци	Брой общински звена и др. разработени планове/изпълнили мерки	Всички общински звена и др. са разработили планове и прилагат мерки от тях	Община Доспат	Общински звена и др.
	1.2. Създаване на система на територията на общината за използването на храни от	10 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	2021 – 2028	Предотвратени хранителни отпадъци от търговските вериги и заведенията за	Брой търговски вериги и заведения за обществено хранене, включени в	Максимален брой търговски вериги и заведения за обществено	Община Доспат	Търговски вериги и заведения за обществено хранене

	търговските вериги и заведенията за обществено хранене преди изтичане на срока на годност за социално слаби слоеве от населението				обществено хранене	системата	хранене от територията на общината, включени в системата		
2. Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители	2.1. Информиране на населението за необходимостта от намаляване на хранителните отпадъци и необходимост от разделно събиране при функционираща система	5 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп, НПО	2022 - 2028	Обществеността е информирана за ползите от намаляване на хранителните отпадъци и разделно им събиране	Изготвяне на информация	Публикуване на интернет страницата на общината на информация	Община Доспат	

5.2.3. ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци води до минимизиране на количествата на рециклируемите отпадъци в общия поток на отпадъците, постъпващи на депо.

Формулирането на количествени цели за рециклиране и оползотворяване, засягащи определени приоритетни потоци отпадъци е практическа мярка за налагане на рециклирането/оползотворяването.

Въвеждането на разделно събиране при източника на генериране на отпадъци, ще доведе до увеличаване количествата на събираните фракции. Прилагането на схеми за разделно събиране от една страна ще бъде организирано на база на принципа „отговорност на производителите", като задължение на производителите и вносителите на стоки, при които след крайната употреба, се образуват масово разпространени отпадъци. Така тези производители и вносители са задължени да заплащат продуктови такси на организациите по оползотворяване. От друга страна стои като задължение на общините да организират системи за разделно събиране на отпадъците.

Приоритет ще има въвеждането на схеми за разделно събиране и рециклиране за следните групи отпадъци:

- отпадъци от опаковки и други битови отпадъци, подходящи за рециклиране (отпадъци от хартии и картони, пластмаси, метали и др.);
- неизползвани дрехи, текстил и обувки;
- отпадъци от офиси, административни сгради и учреждения;
- биоразградими отпадъци от домакинствата, заведенията за обществено хранене и от поддръжка на обществени зелени площи;
- едрогабаритни отпадъци;
- отпадъци от строителство и разрушаване на сгради;
- негодни за употреба автомобилни гуми;
- излезли от употреба моторни превозни средства;
- масово разпространени опасни отпадъци, като отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, луминесцентни лампи и др.

Целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО, определени в НПУО 2014-2020 г. предвиждаха до 1 януари 2020 г. най-малко 50 на сто от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло да бъде включено в подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали. Целта се оказа амбициозна и малко общини успяха да я достигнат в рамките на програмния период. Новата европейска цел за пластмасовите отпадъци е минимум 50% от количеството на отпадъчните пластмасови опаковки да се рециклира до 2025 г.

Общите количества на отпадъците от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло и съответните цели за рециклиране са изчислени поотделно за всеки регион за управление на отпадъците и общо за страната.

Изпълнението на целите за рециклиране ще бъде осъществено чрез:

- Количества, събрани от системите за разделно събиране с контейнери, поставени от организациите за оползотворяване на отпадъци от опаковки и общините;

- Количества разделно събрани отпадъци от пунктове за вторични суровини и търговски обекти;
- Отпадъци, отделени в регионалната инсталация за сепариране на смесени битови отпадъци.

Въвеждане на система за разделно събиране и събрани от системите за разделно събиране с контейнери за един жител средно за година към 2027 г. е съобразено с новите европейски цели, заложени в Рамковата директива за отпадъците.

Правните задължения за управлението на битовите отпадъци (отпадъци от домакинствата и др. под.), установени в Рамковата директива относно отпадъците, включват цел до 2020 г. 50% от битовите отпадъци да бъдат подготвяни за повторна употреба/рециклирани.

Директивата е преразгледана (Директива (ЕС) 2018/851) и в нея са включени нови и по-амбициозни цели за повторна употреба и рециклиране на отпадъците: 55 % до 2025 г., 60 % до 2030 г. и 65 % до 2035 г. С преразгледаната директива се въвежда и система от доклади за ранно предупреждение с цел оценка на напредъка на държавите членки по тези цели три години преди съответните крайни срокове.

Съобразно нормативната уредба всяка община може да достигне целта самостоятелно или заедно с други общини, в зависимост от решението на Общото събрание на съответното РСУО и наличната инфраструктура за третиране на отпадъците в общината и региона. Системите за разделно събиране и рециклиране на отпадъците от опаковки от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло, НУБА и ИУЕЕО, които се осъществяват и финансират основно от организациите по оползотворяване, чрез схемите за „разширена отговорност на производителя" се отчитат и допринасят в голяма степен за постигане от общините на целите за рециклиране на битовите отпадъци.

Община Доспат ще предприеме действия в следните направления:

- Изграждане на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки и редовно спазване графика за извозването им при строг контрол на разделно събрания отпадъци;
- Предоставяне на информация за количествата разделно събрани и предадени за рециклиране битови отпадъци от всички юридически лица на територията на общината;
- Мерки, свързани с осъществяване на въвеждане и контрол за изпълнение на изискванията за разделно събиране и предаване на рециклируеми битови отпадъци;
- Въвеждане на стимули за гражданите и юридическите лица за активно участие в организираните от общината системи за разделно събиране на отпадъците.

Пряко отношение към постигане на оперативната цел на настоящата подпрограма имат и мерките от други подпрограми, свързани например с:

- Осъществяване на информационни кампании за ползите от разделното събиране на отпадъци;
- След въвеждане на методиката на национално ниво и влизане в сила на националните нормативни изисквания за определяне на ТБО, където е възможно определянето и да е пряко свързано с количествата изхвърлени отпадъци;

• Внедряване на електронна информационна система за управление на отпадъците в общината, чрез която ще се събират данни за отпадъците, вкл. модул за разделно събраните и предадени за рециклиране, за проследяване на степента на постигане на целите и вземане на съответните управленски решения;

• Обучителни програми за поддържане и подобряване капацитета на администрацията и контролиращите служители на общината;

• Общи събрания на РСУО, обвързани с вземане на решения за подхода за изпълнение на целите на общините в РСУО и решения по други въпроси.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 2	***Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци***
Оперативна/и цел/и:	***Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците***
Текущи индикатори	***2018 г. - минимум 25% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране.***
Целеви индикатори	***2028 г. - минимум 58% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране.***

Мярка	**Дейности /мерки/**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 - 2028 г. и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране	1.1. Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки	50 000	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ООп)	2021-2028	Разширена и оптимизирана система за разделно събиране на отпадъци	Брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци	Брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци	Община Доспат	Организации по оползотворяване
	1.2.Прилагане на финансови стимули към граждани прилагащи разделно събиране на отпадъци и предаващи за рециклиране битови отпадъци.	20 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	2022-2028	Осигурен данъчен стимул за домакинствата	Промени в размера на такса „Битови отпадъци” към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Брой домакинства получили данъчен стимул за такса „Битови отпадъци” за разделно събиране на отпадъци	Общински съвет	Община Доспат

на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	1.3. Прилагане на изисквания на ЗМДТ относно формиране на такса битови при новите бази за отделните услуги в рамките на план-сметката на общината	По разчет	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	01/2022	Приложен е принципа "замърсителят плаща" по отношение определяне размера на такса битови отпадъци	Промени в размера на такса „Битови отпадъци” към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Промени в размера на такса „Битови отпадъци” към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Община Доспат Общински съвет	
	1.4. Въвеждане на разделно събиране на хартиени, картонени, найлонови и пластмасови отпадъци в административни, държавни и обществени сгради.	10 000	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ОООООп)	2021-2028	Разширена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Брой административни, държавни и обществени сгради, обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци	Брой административни, държавни и обществени сгради, обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Администрации
	1.5. Тематични проверки за изпълнение на изискванията за разделно събиране и изхвърляне на отпадъците в организираната от общината система за разделно събиране на отпадъците	5 000	Общински бюджет	ежегодно	Осъществен контрол	Брой Извършени тематични проверки	Брой извършени тематични проверки	Община Доспат	
	1.6.Ежегодно събиране и обработка на информация от ООп / фирми и др. юридически лица/ за количествата и видовете разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци	3 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	ежегодно	Общината да разполага с информация за количествата разделно събрани отпадъци на нейната територията	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Община Доспат	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки

	1.7 Система за събиране на масово разпространени опасни отпадъци от домакинствата /луминесцентни лампи, батерии, акумулатори и отработени масла електрически и електронни уреди и др./	10 000	Общински бюджет	2021-2028	Общината разполага с допълнителни възможности за разделно събиране и отчитане на рециклируеми отпадъци	Сключени договори с лицензирани фирми	Количества събрани разделно масово разпространен и опасни отпадъци	Община Доспат	
	1.8. Организиране на информационни кампании за ползите от разделно събиране на рециклируемите отпадъци	10 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	постоянен до 2028 г.	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от разделното събиране	Брой реализирани дейности от годишния план за действие	Проведени минимум 5 информационни кампании	Община Доспат	Медии
	1.9. Контрол и санкции, заложени в общинските наредби при смесването на отпадъци и изхвърляне на рециклируеми и оползотворими отпадъци в контейнерите за битови отпадъци	10 000	Общински бюджет	постоянен до 2028 г.	Намаляване количеството на рециклируемите отпадъци в смесения битов отпадък	Брой наложени санкции за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци	Брой наложени санкции за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци	Община Доспат	
	1.10. Актуализиране при необходимост на Наредбата за управление на отпадъците на общината за нормативно изискване административните, стопанските, търговските и др. подобни обекти в населени места да събират разделно най-малко отпадъците от	3 000	Общински бюджет	2021-2028	Въведени от общината нормативни изисквания административните, стопанските, търговските и др. подобни обекти в населени места да събират разделно най-малко отпадъците от хартия и картон,	Актуализиране на наредбата	Приета актуализация на наредбата	Общински съвет	Община Доспат

	хартия и картон, метали, пластмаса, стъкло и зелени биоотпадъци и да сключат договори за предаването им с лица, притежаващи регистрационен/разрешителен документ по ЗУО за осъществяване на съответната дейност				метали, пластмаса, стъкло и зелени биоотпадъци и да сключат договори за предаването им с лица, притежаващи регистрационен/разрешителен документ по ЗУО за осъществяване на съответната дейност				
	1.11. Извършване на проверки за спазване на изискванията от административните, стопанските, търговските и др. подобни обекти в населени места да събират разделно най-малко отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса, стъкло и зелени биоотпадъци и да сключат договори за предаването им	5 000	Общински бюджет	2022-2028	Административните, стопанските, търговските и др. подобни обекти в населени места събират разделно най-малко отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса, стъкло и зелени биоотпадъци и сключат договори за предаването им	Брой проверки, извършени от общинските контролни органи; брой наложени глоби	Брой проверки, извършени от общинските контролни органи; брой наложени глоби	Община Доспат	
	1.12. Провеждане на кампании за разделно събиране на отпадъци от стара хартия и други материали (напр. в края и в началото на учебната година)	10 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	Ежегодно до 2028 г.	Общината провежда ежегодни информационни кампании за разделно събиране на стара хартия и други отпадъци	Брой, проведени ежегодни кампании за разделно събиране на стара хартия и други отпадъци	Допълнителни количества разделно събрани отпадъци от общините	Община Доспат	Организации по оползотворяване

	1.13.Осъществяване на ежегодни регулярни обучения на служителите относно осъществяваната от тях контролна дейност	3 000	Общински бюджет	Ежегодно до 2028 г.	Служителите са обучени относно осъществяваната от тях контролна дейност	Брой проведени обучения; брой обучени служители;	Брой проведени обучения; брой обучени служители;	Община Доспат	
	1.14. Създаване и поддържане на електронен регистър на търговските, административните, стопански и други подобни обекти в , които трябва да събират разделно отпадъците си и да сключват договори за предаването им	3 000	Общински бюджет	2025	Общината има информация за обхвата на обектите, които подлежат на контрол по нормативната уредба за управление на отпадъците	Създаване на регистър на обектите, които подлежат на контрол по управление на отпадъците	Създаден регистър на обектите, които подлежат на контрол по управление на отпадъците	Община Доспат	
	1.15. Контрол за изпълнение на изискванията на общинската наредба за управление на отпадъците относно разделното събиране и подготовката за повторна употреба на битовите отпадъци	5 000	Общински бюджет	Ежегодно до 2028 г.	Извършена контролна дейност по управление на отпадъците	Брой проверки, извършени от общинските контролни органи; брой наложени глоби	Брой проверки, извършени от общинските контролни органи; брой наложени глоби	Община Доспат	
	1.16. Осигуряване на необходимото техническо оборудване, за което служителите отговарящи за отпадъците да извършват проверки	10 000	Общински бюджет	2023	Повишена ефективност и възможност за извършване на планови и извънпланови проверки	Брой предоставено оборудване	Брой предоставено оборудване	Община Доспат	
	1.17. Площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч.	По проект	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	2021	Използване на площадки по договор даващи възможност на населението да	Брой използвани площадки	Брой използвани площадки за предаване на разделно събрани	Община Доспат	

	едрогабаритни отпадъци, и други разделно събрани отпадъци				предава безвъзмездно разделно събрани отпадъци		отпадъци		
	1.18. Проучване на възможностите и въвеждане на сепариране на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Доспат	10 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	2021-2028	Сепариране на битовия отпадък на Общината. Увеличаване дела на оползотворените и рециклираните отпадъци	Количества сепариран отпадък	Количества отпадък, предаден за рециклиране	Община Доспат	Съседни общини
2. Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост	2.1. Информиране на населението за реда, начина и ползите от разделно събиране на отпадъците	5 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	2021 - 2028	Обществеността е информирана за реда, начина и ползите от разделното събиране и оползотворяване на битовите отпадъци	Изготвяне на информация	Публикуване на интернет страницата на общината на информация	Община Доспат	
	Информиране на населението за точното местонахождение на площадката за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, вид и количество на отпадъците, които да се оставят на тези площадки и др.	5 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	2021 - 2028	Обществеността е информирана относно местонахождението на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци и вида и количествата на отпадъците, които могат да бъдат предавани	Изготвяне на информация за местонахождението на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и количествата на събираните отпадъци	Публикуване на интернет страницата на общината на информация за местонахождението на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и количествата на събираните отпадъци	Община Доспат	

5.2.4. ПОДПРОГРАМА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ И ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА БИТОВИ БИОРАЗГРАДИМИ И БИООТПАДЪЦИ

Съгласно §1, т.3 от ДР на ЗУО „Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

„Биоотпадъците“ са част от биоразградимите битови отпадъци и по-конкретно отпадъците от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

По-голямата част от битовите отпадъци от домакинствата и други организации са биоразградими отпадъци. Ето защо българското законодателство въведе конкретни количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на битови биоотпадъци, както и цели за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата.

Съгласно §1, т.2 от ДР на ЗУО „Биоотпадъци“ са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Член 8, ал. 1 от Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г. задължава кметовете на общини във всеки от регионите за управление на отпадъци по чл. 49, ал.9 от ЗУО да постигат следните регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци:

- до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
- до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
- до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и разделно събиране.

Разделно събиране на битови биоотпадъци

При изготвяне на предвижданията за разделно събиране на битови биоотпадъци са възприети допусканията, определени в *Модел и поетапен план за действие за управление на биоотпадъците в България*, разработен в рамките на проект „Разработване на нормативна уредба за управление на биоотпадъците и създаване на система за осигуряване качеството на компоста и Национална организация за осигуряване на качеството на компоста”. Направените допускания по отношение на фракциите „хранителни отпадъци” и „растителни отпадъци”.

В изпълнение на своите задължения по чл.19, ал.3, т.10 и чл.34, ал.2 от „Закона за управление на отпадъците“ и „Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците и третиране на биоразградимите отпадъци“, относно управлението на биоразградимите

отпадъци от растителен произход, Община Доспат ще създаде система за разделното им събиране и третиране.

Община Доспат участва по Оперативна програма „Околна среда 201-2020“, процедура № BG 16M1 OP 002-2.002 за „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци и в момента се изпълняват СМР. И двете инсталации ще обслужват населението от всичките пет общини в РСУО - Доспат. Инсталациите се предвижда да бъдат изградени в имот №016209, м. Гайтанина, с. Барутин , общ. Доспат с площ 13,748 дка, довеждащата инфраструктура (път 650 м. водопровод 30 м, ел. 100 м.) ще се реализира на имоти №016205 и 016204.

Капацитетът на компостиращата инсталация е 2150 т / г, а на инсталацията за предварително третиране - 6400 т/г смесен общински отпадък. Системата за разделно събиране на зелените отпадъци в общините от РСУО Доспат е от врата на врата. Местното население ще оставя до сивата кофа по график в чували генерирания зелен отпадък. Не се предвижда закупуване на специализирана техника за извозване на зелените отпадъци.

За намаляване дела на депонираните биоразградими отпадъци трябва да се засили и домашното компостиране, особено в селата на община Доспат, които са по-отдалечени от общинския център, респективно от компостиращата площадка.

Относно хранителните биоотпадъци на този етап в общината няма изградена инфраструктура.

В подпрограмата за достигане на целите и изискванията за биоразградимите отпадъци са предвидени мерки, които условно могат да бъда класифицирани като инвестиционни мерки и „меки“ мерки.

Инвестиционните мерки в програмата са свързани с ОПОС 2021-2028 г., както и от други източници на финансиране. Новите инвестиции са свързани главно с:

- Изграждане на инсталация към РСУО за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителните отпадъци;
- Закупуване и предоставяне на домакинствата на компостери за домашно компостиране;
- Закупуване на съдове за разделно събиране на хранителни биоотпадъци и транспортни средства за превоз на разделно събрани биоотпадъци.

Наборът от „меки“ мерки за постигане на набелязаните цели включва внедряване на информационна система за отчитане на домашното компостиране, като модул от бъдещата интегрирана информационна система.

В настоящата подпрограма не са включени част от „меките“ мерки, които имат пряка връзка с постигане на набелязаните цели на програмата, но са описани в други подпрограми, тъй като имат хоризонтален характер и допринасят за постигането на няколко цели и подцели на плана. Пряко отношение към постигане на набелязаната цел на настоящата програмата са мерките от другите програми на плана, свързани с:

- осъществяване на информационните кампании за насърчаване на населението да събира разделно отпадъците и за активно предоставяне на информация за битовите отпадъци;

- продължаване прилагането на икономически инструменти, които чрез стимули и санкции да доведат до постигане на набелязаните цели /отчисленията за депониране, редукция на ТБО за участващите в системите за разделно събиране/;
- включването в общинската наредба на специални разпоредби и изисквания за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците;
- периодично извършване от общината на проучвания за морфологичния състав на битовите отпадъци;
- определяне на ТБО, възможно най-пряко, свързано с количествата изхвърлени отпадъци;
- обучение и подобряване административния капацитет за служители по управление на отпадъците на общинско ниво;
- мерките за разработване и внедряване в общината на електронна информационна система за отчитане изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци;
- мерките, свързани с подобряване на оползотворяването и на рециклирането на битовите отпадъци от хартия и картон, включително и опаковки от същия материал, тъй като те са едновременно и биоразградими отпадъци.

Реализацията на мерките от настоящата подпрограма гарантира поетапното намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци и за насърчаване на разделното събиране на биоотпадъците с цел компостиране и анаеробно разграждане, както и за третиране на биоотпадъците по начин, който осигурява висока степен на защита на околната среда.

Осъществяването на програмата има значителен принос за изпълнение и на целите за намаляване на парниковите газове в съответствие с Интегрирания план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г., тъй като изпълнението на мерките за биоразградимите отпадъци са едновременно и мерки за намаляване и предотвратяване на емисиите на метан от депата за битови отпадъци.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ И ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА БИОРАЗГРАДИМИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ В Т.Ч. ЗА БИООТПАДЪЦИТЕ

Стратегическа цел: 2	***Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци***
Оперативна/и цел/и:	***Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците***
Целеви индикатори	***2028 г. - мин. 70% от количеството на битовите биоотпадъци образувани в общината са разделно събрани и оползотворени***

Мярка	**Дейности /мерки/**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Достигане на националните цели и изискванията за биоразградимите, в т.ч. за биоотпадъците до 2028 г.	1.1. Изграждане на системата за събиране и третиране на биоразградими отпадъци от растителен произход на територията на общината	30 000	Отчисления по чл.64 от ЗУО Общински бюджет	2023	Изградена инсталация за компостиране и намаляване на депонираните биоразградими отпадъци		Въведена в експлоатация компостираща инсталация	Община Доспат	
	1.2. Актуализиране при нужда на общинската наредба за управление на отпадъците за изисквания за разделно събиране на биоотпадъците, след осигуряване на системата за събирането им.	3 00	Общински бюджет	2023	Достигнати нормативно определените изисквания за разделно събиране на зелените отпадъци	Подготвени изменения в Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Доспат	Приети изменения в Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Доспат	Общински съвет	
	1.3. Проучване възможността за третиране на хранителните отпадъци на	10 000	МОСВ ОП ООС	2021-2028	Изградена инсталация за третиране на хранителните отпадъци на	Етапи на СМР	Въведена в експлоатация Инсталация или ползване на частна	Община Доспат	РСУО

	регионален принцип или в частни инсталации				регионален принцип или в частни инсталации		инсталация		
	1.4 В случай на изграждане на инсталация за третиране на хранителните отпадъци – въвеждане на система на територията на общината за разделното им събиране	По проект	ОПОС, отчисления по чл.64 от ЗУО	2023 - 2028	Изградена система за разделното събиране на хранителните отпадъци събиране	Елементи от системата	Налични всички елементи на системата, съгласно нормативната база	Община Доспат	РСУО
	1.5. Изпълнение на информационни кампании за обществеността	5 000	ОО изпълняват одобрените им програми, вкл. в частта за информиране на обществеността	Ежегодно до 2028	Брой проведени информационн и кампании от ОО на МРО	Повишена информираността на обществеността	Ежегодно до 2028	Организа ции по оползотво ряване на отпадъци те	Община Доспат

5.2.5. ПОДПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОПАКОВКИТЕ И ОТПАДЪЦИТЕ ОТ ОПАКОВКИ

Ключовите разпоредби, произтичащи от ЗУО, относно разделното събиране на отпадъците от опаковки са:

- Ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5 000 жители и в курортните населени места са задължени от началото на 2013г. да събират разделно отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали;
- Кметът на общината отговаря за разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло. Кметът на общината организира изпълнението на задълженията си за участие в системите за разделно събиране, като сключва договори при условия и ред, определен с решение на общинския съвет, със:

  - Организации по оползотворяване, притежаващи разрешение, издадено по реда на глава пета, раздел III, и/или
  - Други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда на глава пета, раздели I и II, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци на територията на съответната община, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда;

  С договорите се урежда разделното събиране на отпадъци от домакинствата, административните, социалните и обществените сгради, заведенията за обществено хранене, търговските обекти и обектите за отдих, забавления и туризъм, както и се определят най-малко следните условия:

  - Изискванията към системата за разделно събиране на отпадъците от домакинствата, в т.ч. обслужвано население, вид, брой и разположение на съдовете и площадките за разделно събиране на отпадъците, честота на обслужване;
  - Количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от домакинствата и подобни отпадъци, както и условията и редът за отчитане на тяхното изпълнение;
  - Задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране на територията на общината;
  - Задълженията за предоставяне на информация на гражданите на общината по прилагане на системата за разделно събиране, провеждане на образователни и информационни кампании и работа с обществеността;
- Кметовете на общини да организират системи за разделно събиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и да осигурят условия за разделно събиране на отпадъци от опаковки за всички населени места с население, по-голямо от 5 000 жители и за курортните населени места;

В управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки. В случай че нямат сключен договор с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, общините са длъжни да разработят и

изпълняват сами програми за разделно събиране на отпадъци от опаковки и да предоставят ежегодно информация на МОСВ в тази връзка.

Отпадъците от опаковки са резултатът от употребата на продукти, които са опаковани и именно опаковките, а не самите продукти са предмет на изискванията за рециклиране и оползотворяване. В допълнение при опаковките става въпрос за изключително широк диапазон от опаковани продукти – десетки хиляди вида, от които се генерират отпадъците от опаковки, което допълнително усложнява организирането на системите за разделното им събиране.

ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ И ИЗВОДИ

Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки е първата от всички системи за разделно събиране на отпадъците, създадена след приемането на Закона за управление на отпадъците през 2003 г. С приемането на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки през 2004 г. и измененията ѝ впоследствие в националното законодателство, се регламентира цялостната схема за управление на този поток отпадъци, която непрекъснато се разширява и подобрява ефективността си в годините. На територията на страната работят няколко организации за оползотворяване на отпадъците от опаковки, които имат ангажимента да изпълняват целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки от името на лицата, които пускат на пазара опаковани стоки. Системата е с широко покритие на територията на цялата страна.

Специфичен показател, измерващ ефективността на работа на системата за управление на отпадъците от опаковки, е процентът на рециклираните отпадъци от опаковки спрямо генерираните. Средно за страните от ЕС стойността на този показател е 60,4% за 2008г. и 67,5% 2017 г. За страната ни този процент нараства от 50.3% през 2008 г. на 65,6% през 2017 г., като от 2010 до 2017 г. стойността на показателя се движи около средната стойност на показателя за държавите от ЕС. През десетгодишния период 2008-2018г., България изпълнява целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки. Ежегодно ИАОС подготвят и публикуват на интернет страницата си доклад за степента на достигане на целите и за управлението на отпадъците от опаковки.

На европейско ниво общият обем на генерирани отпадъци от опаковки на жител през 2017 г. е 173,835, като в някои държави показателят е със стойност над 215 кг/жител (Люксембург, Германия, Италия) 36. През 2017 г. генерираните отпадъци от опаковки на жител в България са 64,3 кг/ж, което е почти три пъти по-малко от средното за страните от ЕС.

През 2012 г. с приемането на новия Закон за управление на отпадъците се въведе изискването ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5 000 ж. и курортните места да събират разделно получените от дейността им отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали на територията на обекта и да ги предават в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 22 ЗУО – общинските наредби за управление на отпадъците. Изключение от посоченото изискване се допуска за населени места, в

които няма изградена система за разделно събиране на същите отпадъци от домакинствата.

От представените информация и данни могат да се формулират следните основни изводи:

- В годините нараства както абсолютното количество на отпадъците от опаковки, така и относителният дял на отпадъците от опаковки в общото количество на образуваните битови отпадъци.
- В резултат на създадената схема за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки България е на средното ниво на рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, и изпълнява заложените в европейското и националното законодателство цели.
- България е с много по-благоприятна стойност на показателя генерирани отпадъци на жител в сравнение със средноевропейското ниво.
- Няма въведени механизми и липсва информация доколко се изпълняват изискванията от ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки, а в това има голям потенциал за нарастване на количествата разделно събрани отпадъци от опаковки с високо качество.

Община Доспат няма сключен договор с оторизирана фирма и няма изградена Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Препоръки за ключови действия

Като се вземат предвид тенденциите в страната по отношение на опаковките и отпадъците от опаковки, европейските политики относно кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите, както и новоприетото европейско законодателство в разглежданата област, е целесъобразно достиженията на създадената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки не само да се запазят, но и да се надграждат и развиват в следващите години.

Независимо че страната ни е в много по-благоприятна ситуация от средното европейско ниво по отношение на количествата генерирани отпадъци от опаковки, е необходимо да се провеждат много по-целенасочени мерки за предотвратяване образуването на отпадъци от опаковки и повторно използване на опаковки, където това е възможно. Особено важно е провеждането на широки информационни кампании сред обществеността, предвид многобройните източници, които ежедневно генерират такива отпадъци на територията на цялата страна.

Необходимо е да се подобрят и разширят системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки, предвид нарастването на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, както и специфичните цели за разделно събиране на пластмасовите бутилки за еднократна употреба до 3 литра.

Общините следва да фокусират вниманието си върху прилагащите и контролните механизми за спазване на изискванията от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки и да ги предават на оторизирани за целта лица за последващо рециклиране и оползотворяване. Това ще доведе не само до екологични ползи

(нараснали количества разделно събрани отпадъци от опаковки), но и до намаляване на разходите на общините за третиране на битовите отпадъци поради намалени количества битови отпадъци, извозването и третирането на които общините трябва да финансират.

Бизнесът за производство на пластмасови бутилки за еднократна употреба трябва да пренастрои производството си с оглед достигане на целите за влагане на рециклирана пластмаса при производството на пластмасови бутилки за еднократна употреба. Следва да се определи компетентният държавен орган за контрол спазването на това изискване, като на този орган се осигури обучение, методически ръководства за контрол и други необходими ресурси – човешки, финансови, технически и др.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОПАКОВКИТЕ И ОТПАДЪЦИТЕ ОТ ОПАКОВКИ

Стратегическа цел: 2	***Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци***
Оперативна/и цел/и:	***Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците***
Текущи индикатори	***2018 г. - минимум 25% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране.***
Целеви индикатори	***2028 г. - минимум 58% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране.***

Мярка	**Дейности /мерки/**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 - 2028 г. и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	1.1. Изграждане на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки	50 000	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ООп)	2021-2028	Изградена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци и брой съдове	Брой населени места, брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци и брой съдове	Организация по оползотворяване	
	1.2. Контрол на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки	10 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	2021-2028	Система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Община Доспат	
	1.3. Актуализиране на при нужда на наредбата за управление на отпадъците относно изисквания за търговските и други подобни обекти за	3 000	Общински бюджет	2021-2028	Увеличаване на количествата разделно събрани хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от	Разработване на конкретни механизми	Всички задължени търговски и други подобни обекти прилагат изискванията за разделно събиране на	Община Доспат	

	разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали, и осъществяване на контрол и налагане на предписания/глоби				същите материали		отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали		
	1.4. Провеждане на информационни мероприятия, целящи постигането на мотивираност на населението за активно участие в разделното събиране на отпадъци от опаковки	5 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	2021-2028	Увеличаване всяка година на количествата разделно събрани хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Община Доспат	Организация по оползотворяване

5.2.6. ПОДПРОГРАМА С МЕРКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА МРО

Съгласно ЗУО „Масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци.

- Отпадъци от опаковки
- ИУМПС
- ИУЕЕО
- Отпадъчни масла и нефтопродукти
- Отпадъци от гуми
- Отпадъци от батерии и акумулатори

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложени на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти.

Разработването на настоящата подпрограма е нормативно изискване на Националния план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г. и следва да включва мерки за предотвратяване и повторна употреба.

Дейностите/мерките за първата група МРО – отпадъците от опаковки са дадени в предходната подпрограма. Тук ще отбележим мерките за управление на останалите групи:

Отпадъци от излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)

Устойчивост при управлението на потока отпадъци от ОЕЕО може да се постигне чрез предотвратяване на генерирането им, чрез тяхната повторна употреба, рециклиране и други форми на оползотворяване, както и чрез ограничаване на обезвреждането на ОЕЕО с битовите отпадъци. За тази цел трябва да има добро взаимодействие и сътрудничество между всички оператори, които участват в жизнения цикъл на електрическото и електронното оборудване – производители, дистрибутори, потребители и администрация. Потребителите следва активно да подпомагат събирането на ОЕЕО и да връщат ОЕЕО на определените места. За тази цел са поставени удобни съоръжения за връщане на ОЕЕО в търговските обекти, включително и в обществени пунктове за събиране на отпадъци, където домакинствата да могат да връщат техните ОЕЕО безплатно.

Към момента действащ нормативен акт е *„Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване*“ (приета с ПМС №256/13.11.2013 г., обн. ДВ, бр.100/19.11.2013г., в сила от 01.01.2014 г.), с която са транспонирани изискванията на Директива 2012/19/ЕС относно отпадъците от електрическо и електронно оборудване.

Съгласно чл.27 на *„Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване“,* Кметът на общината:

- Оказва съдействие на организациите по оползотворяване и на лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално, в т.ч. определя местата за

разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на ИУЕЕО;

- Организира изпълнението на задълженията си за участие в системите за разделно събиране на ИУЕЕО по чл.19, ал.3, т.7 ЗУО, като сключва договори със:
  - Организации по оползотворяване на ИУЕЕО, и/или
  - Лица, които изпълняват задълженията си индивидуално, и/или
  - Други лица, притежаващи документ по чл.35 ЗУО, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци на територията на общината;

Договорите съдържат:

- Изисквания към системата за разделно събиране на ИУЕЕО от домакинствата, в т.ч. обслужвано население, вид, брой и разположение на съдовете и площадките за разделно събиране на ИУЕЕО, честота на обслужване;
- Задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране на територията на общината;
- Задълженията и начина за предоставяне на информация на гражданите на общината по прилагане на системата за разделно събиране, провеждане на образователни и информационни кампании и работа с обществеността;
- Задължение за предоставяне на кмета на общината най-малко веднъж годишно на информация за събраното ИУЕЕО на територията на общината;

Най-предпочитаният и ефективен начин за разделно събиране на ИУЕЕО в общините е чрез сключване на договор с организация по оползотворяване.

Община Доспат няма сключен такъв договор.

Отпадъци от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)

В национален план редът и начините за събиране, временно съхраняване и разкомплектоване на излезлите от употреба моторни превозни средства и за оползотворяването и/или обезвреждането и изпълнението на целите за повторната употреба, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъците от моторни превозни средства (МПС) и изискванията към пусканите на пазара материали и компоненти за тях са регламентирани в *„Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства”* (приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г., обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., в сила от 25.01.2013 г.). Наредбата е разработена в съответствие с Директива 2000/53/ЕС.

С Наредбата се регламентират и задълженията на местните органи на самоуправление в общините, които произтичат от разпоредбите на чл.16, ал.1, като кмета на общината:

- Определя местата по чл.19, ал.3, т.7 ЗУО на територията на общината за предаване на ИУМПС в съответствие с програмата по чл.52, ал.1 ЗУО и наредбата по чл.22 ЗУО;
- Организира дейностите по събирането на ИУМПС по чл.143, ал.7 и 8 ЗДП и предаването им в центрове за разкомплектоване, за което уведомява звеното „Пътна полиция“ при Дирекция на вътрешните работи или областната дирекция на Министерството на вътрешните работи по месторегистрация на МПС.

Кметът на общината извършва тези дейности, като сключва договор с организации по оползотворяване на ИУМПС или с лица, които изпълняват задълженията си индивидуално. Договорите съдържат най-малко:

- Изисквания към системата за събиране на ИУМПС на територията на общината;
- Задълженията за контрол по спазване на изискванията за събиране на ИУМПС на територията на общината;
- Задълженията за предоставяне на информация на гражданите на общината по прилагане на системата за събиране на ИУМПС, провеждане на образователни и информационни кампании и работа с обществеността;

Община Доспат няма договор с организация по оползотворяване на ИУМПС, за извършване на дейностите по събиране, съхраняване, разкомплектоване и транспортиране на ИУМПС и повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци от МПС.

Отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА)

Нормативният документ, който регламентира събирането, рециклирането и/или оползотворяването и обезвреждането на НУБА е *„Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори“* (приета с ПМС №351/27.12.2012 г., обн., ДВ, бр.2/08.01.2013 г., в сила от 8.01.2013 г)

Съгласно чл.27 от Наредбата, кмета на общината:

- Организира дейностите по разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на НУБА, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на портативни и автомобилни НУБА;

- Организира изпълнението на задълженията си за участие в системите за разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА по чл.19, ал.3, т.7 ЗУО, като сключва договори със:

а) организации по оползотворяване на НУБА, притежаващи разрешение, издадено по реда на глава пета, раздел III от ЗУО, и/или

б) други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда на глава пета, раздели I и II от ЗУО, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на НУБА на територията на общината и/или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от ЗООС;

С договорите се определят най-малко:

- Изискванията към системата за разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА от домакинствата, в т.ч. обслужвано население, брой и разположение на съдовете и площадките за разделно събиране на отпадъците, честота на обслужване;

- Задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА на територията на общината;
- Задълженията и начинът за предоставяне на информация на гражданите на общината по прилагане на системата за разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА, провеждане на образователни и информационни кампании и работа с обществеността;
- Задължение за предоставяне в определен срок най-малко веднъж годишно на информация за разделно събраните портативни и автомобилни НУБА на територията на общината;

От своя страна, организациите по оползотворяване на НУБА, съгласно чл.24 от гореспомената Наредба, сключват:

- Договори с български и/или чуждестранни лица за събиране и рециклиране на НУБА, попадащи в тяхната система, както и за оползотворяване и обезвреждане на отпадъците от батерии и акумулатори, които не могат да бъдат рециклирани;
- Договори с кметове на общини, така че да се гарантира събирането и/или рециклирането на количествата НУБА в съответствие с разрешението си, издадено по реда на глава пета, раздел III ЗУО и изпълнение на целите, съгласно определените срокове;

Ефективен и целесъобразен подход за изпълнение задълженията на общината е сключването на договор с организация по оползотворяване на НУБА. Община Доспат няма сключен договор с организация по оползотворяване и системата за разделно събиране на НУБА.

Отпадъци от излезли от употреба гуми (ИУГ)

Съгласно националното законодателство и по-специално приетата *„Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми*“ (приета с ПМС №221 от 14.09.2012г., обн. ДВ. бр.73/25.09.2012), разделното събиране на ИУГ е регламентирано и позволява да се осъществят, както принципа *„Разширена отговорност на производителя”*, така също и общината да сключи договор с ООп за създаване на система за разделно събиране този поток масово разпространени отпадъци.

Съгласно чл.20 от Наредбата, кметът на общината:

- Определя местата за събиране на ИУГ на територията на общината, без да възпрепятства дейността на лицата, сключили договор с организация по оползотворяване, и/или на лицата, изпълняващи задълженията си индивидуално, и информира обществеността за местоположението им и условията за приемане на ИУГ;
- Съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на ИУГ и предаването им за оползотворяване или обезвреждане;

Ефективен и целесъобразен подход за изпълнение задълженията на общината е сключването на договор с организация по оползотворяване на ИУГ.

В община Доспат не се събират разделно ИУГ, поради което е необходимо общината да сключи договор с ООп и да определи място/места за събирането им на територията на общината, като информира обществеността за местоположението на

местата и условията за приемане на тези МРО. След сключване на договора, на територията на общината ще бъдат въведени следните мерки, относно осъществяване на контрол от страна на общината:

- Предаването на ИУГ е на лицензирана фирма;
- Недопускане изхвърлянето на ИУГ в съдовете за смесени битови отпадъци;
- Контрол над лицата, експлоатиращи системата за разделно събиране на ИУГ и за предоставяне на информация;

Отпадъци от отработени масла

С „*Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти“* (приета с ПМС №352/27.12.2012 г., обн., ДВ, бр.2/08.01.2013 г.) са определени изискванията за пускането на пазара на масла и разделното събиране, съхраняването, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти.

Съгласно Наредбата, кметът на общината определя местата за смяна на отработените моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението им и за условията за приемане на отработените масла, както и съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване или обезвреждане в следните случаи:

- Когато местата за смяна на отработени моторни масла са разположени върху общински имот; и
- Когато има сключен договор за извършване на дейностите по събиране на отработени масла и предаването им на инсталации за оползотворяване и/или обезвреждане, със:
  - Организация по оползотворяване на отработени масла;
  - Лица, които пускат на пазара масла и изпълняват задълженията си индивидуално;
  - Други лица, които притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда на глава пета, раздели I и II на ЗУО, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, регенериране и/или оползотворяване на отработени масла, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II на ЗООС;

Съгласно чл.24 от Наредбата, събирането и/или съхраняването на отработени масла и/или отпадъчни нефтопродукти се извършва:

- В места за смяна на отработени масла;
- На площадки за предварително съхраняване в резултат на експлоатацията на техника и оборудване, като „Предварително съхраняване“ е дейност по съхраняване на отпадъци при мястото на образуване до събирането им в съоръжения, където те се разтоварват, за да се подготвят за последващо транспортиране до друг обект с цел оползотворяване или обезвреждане;

- В събирателни пунктове, обособени самостоятелно или като част от площадките, на които са разположени съоръжения и инсталации за оползотворяване и/или обезвреждане на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;

В община Доспат не се събират отпадъци от отработени масла и на територията на общината няма площадка за предаване и смяна на отработени моторни масла, поради което е необходимо общината да сключи договор с организация по оползотворяване, относно организирането и управлението на дейностите по събиране, транспортиране, съхраняване, оползотворяване и/или обезвреждане на отработени масла, генерирани на територията на общината и да определи най-малко едно място за събиране и смяна на отработени масла.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА С МЕРКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА МРО

Стратегическа цел: 2	***Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци***
Оперативна/и цел/и:	***Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците***
Целеви индикатори	***Съгласно НПУО 2021 – 2028 г.***

Мярка	**Дейности /мерки/**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
Организиране и управление на дейностите по събиране, транспортиране, съхраняване, оползотворяване /или обезвреждане на МРО	1.1. Изграждане и въвеждане в експлоатация на площадка за разделно събрани отпадъци от домакинствата на територията на община Доспат, където ще се събират и някои от потоците МРО	По проект	Общински бюджет, външно финансиране, ООп, НПО	2021-2028	Изградена и въведена в експлоатация площадка за разделно събрани отпадъци от домакинствата на територията на община Доспат	Количества събрани МРО	Събрани МРО на площадката	Община Доспат	
	1.2. Подписване на договори с организации по оползотворяване на ИУЕЕО, НУБА, ИУМПС	5 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	2021 - 2028	Разделно събрани отпадъци от ИУЕЕО, НУБА, ИУМПС	Брой сключени договори	Брой сключени договори	Община Доспат	Организации по оползотворяване
	1.3. Разширяване обхвата на системата за разделно събиране на НУБА в населени места в общината, в които не се е прилагало разделно събиране на този поток МРО и определяне на места и	10 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	2023 - 2028	Включени са населени места на територията на общината, в които не се е прилагала системата за разделното им събиране	Брой места, където са разположени съдовете за разделно събиране на НУБА	Навсякъде където е определено от общината са поставени съдове за разделно събиране на НУБА	Община Доспат	Организация по оползотворяване

	необходимите съдове за събиране на този поток МРО								
	1.4. Определяне на място/места за събиране на ИУГ на територията на общината	5 000	Общински бюджет	2022-2027	На територията на общината определени място/места за събиране на ИУГ;	Избор на място/места за събиране на ИУГ	Брой места за събиране на ИУГ	Община Доспат	
Осъществяване на контролна дейност от страна на общината	Недопускане изхвърлянето на МРО в съдовете за смесени битови отпадъци	10 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп, НПО	2021 - 2028	МРО се събират разделно	Ежегодно осъществен контрол	2028 г - МРО не се изхвърлят в съдовете за битови отпадъци	Община Доспат	
	Спазване на въведения ред при събиране на ИУМПС, които се намират върху държавна или общинска собственост	10 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп, НПО	2021 - 2028	В общината няма ИУМПС върху държавна или общинска собственост	Ежегодно осъществен контрол	Брой събрани автомобили	Община Доспат	
Провеждане на информационни мероприятия	Прилагане на системата за разделно събиране на МРО, чрез насърчаване населението да събира разделно МРО	По проектен бюджет	ООп, Общински бюджет	2021 - 2028	Проведени информационни мероприятия за разделно събиране на МРО; Повишена информираност на населението и в общината се прилага разделно събиране на МРО	Брой статии в местната преса, брой информационни мероприятия	Ежегодно проведени информационни мероприятия	ООп	Община Доспат

5.2.7. ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

В настоящата подпрограма не са включени част от мерките, които имат пряка връзка с постигане на нейните цели, тъй като са включени в други подпрограми, например:

- програми за обучение и повишаване капацитета на служителите за целите на изпълнение на изискванията за строителните отпадъци;
- осъществяване на информационни кампании за насърчаване на населението и бизнеса да събира разделно отпадъците, в т.ч. относно строителните отпадъци;
- внедряване на интегрирана информационна система за управление на отпадъците, вкл. за строителните отпадъци и от разрушаване на сгради;
- осигуряване на общинска площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани строителни отпадъци.

Отпадъците от строителството и разрушаването във висока степен подлежат на рециклиране и повторна употреба. Така от проблем за околната среда, те могат да се превърнат в ресурс. Това е основен подход в устойчивото управление на отпадъците, наложен от активната политика на ЕС в това направление. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване, следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Същите цели са залегнали в ЗУО, но не са постигнати и ще бъдат преформулирани за периода до 2027 г.

Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г., определя някои допълнителни изисквания за управлението на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали в строителството. Съгласно сроковете, определени в ЗУО в тази наредба се регламентират конкретни цели за оползотворяване на определени видове строителни отпадъци и етапите за тяхното изпълнение.

С наредбата се регламентират:

1. създаването на система за управление и контрол на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на строителните отпадъци (СО);
2. изискванията за влагане на рециклирани строителни материали в строителството;
3. изискванията за управление на СО в процеса на строителство и премахване на строежи.

Целта на наредбата е:

1. Да се предотврати и ограничи замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и да се ограничи рискът за човешкото здраве и околната среда в резултат на събирането, третирането и транспортирането на СО;
2. Да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Важна предпоставка за постигане на целите са част от действията, предприети на национално ниво до момента, а именно:

• за първи път е разработен и одобрен Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020 г.;

• одобрени са нормативни разпоредби в ЗУО и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. В тях са разграничени ясно отговорностите на общинските, регионалните и централните институции.

Условията и редът за събиране, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на СО на територията на съответната община се определят с наредбата по чл. 22 ЗУО.

Община Доспат, както и другите общини в страната имат следните отговорности, произтичащи от ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали:

•Организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;

•Когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи е длъжна:

-Да разработи План за управление на строителните отпадъци, като задължителна част от строителната документация за издаване на разрешение за строеж;

-Да изпълни реално Плана за управление на строителните отпадъци;

-Да влага в строежите определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи;

-Да осигури селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

Анализите на строителните отпадъци и на инфраструктурата за строителните отпадъци ни показват, че община Доспат, както преобладаващата част от общините, а и фирмите в страната, депонират част от строителните си отпадъци нерегламентирано. Следователно необходимо е да бъдат предприети мерки за предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища. Препоръчва се тези мерки да са насочени към предотвратяване на тези практики във възможно най-ранен етап, например чрез изискване на договор за предаване на отпадъци преди издаване на разрешението за строеж или с плана за управление на отпадъците при разрушаване на сгради.

На територията на общината, както и в регионалната система за управление на отпадъците все още няма инсталация за рециклиране на строителните отпадъци. За това е необходимо Общината да направи проучване за възможностите за рециклиране на строителните отпадъци в териториално близки райони или изграждане на собствена инсталация, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни и информиране на гражданите и организациите, чрез публикации на интернет страницата си.

Генерираните строителни отпадъци от ремонтната дейност на домакинствата – ангажимент на общината по ЗУО до 2019 г се извозват и обезвреждат на Регионалното

депо. Понякога все още тези отпадъци се изхвърлят от недобросъвестни граждани и в контейнерите за смесени битови отпадъци или до тях, като замърсяват уличните пространства.

В Наредба за управление на отпадъците на територията на община Доспат от 2020г. подробно са описани дейностите по управление на строителните отпадъци в общината.

В законодателството е регламентирано, че разходите за управление на отпадъците от строителство и разрушаване, следва да се поемат от притежателите на отпадъците. В тази връзка доставянето на отпадъците до съоръженията за третиране и заплащането на цената за приемането им е задължение на съответния притежател.

В подпрограмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради са предвидени мерки, които условно могат да бъдат разграничени като инвестиционни мерки и „меки“ мерки.

Инвестиционните мерки са свързани главно с изпълнението на съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали. Необходимостта от изграждането на такива съоръжения, местоположението и капацитета им са дефинирани в Националния стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България.

В подпрограмата не са включени част от „меките“ мерки, които имат пряка връзка с постигане на набелязаните цели на програмата, тъй като са описани в други подпрограми. Пряко отношение към постигане на набелязаната цел на настоящата програма са мерките от другите програми на плана, свързани с:

- Програми за обучение на служители за целите на изпълнение на изискванията за селективно разрушаване на сгради и за разделяне на строителните отпадъци в процеса на строителството;
- Осъществяване на информационните кампании за насърчаване на населението и бизнеса да събира разделно отпадъците и за активно предоставяне на информация за отпадъците;
- Разработване и внедряване на интегрирана общинска информационна система за отчитане на отпадъците, включително изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъци с подсистема за строителните отпадъци.

България има много малко практически опит в разглежданата област, поради което са необходими постоянни и координирани усилия на централните, регионалните и местни власти както и на бизнеса от строителния бранш и на неговите браншови организации. При планиране на осъществяване на мерките, отнасящи се до строителните отпадъци е взето под внимание, че за депонирането на тези отпадъци се заплащат отчисления за депониране за всеки тон депониран отпадък, аналогично на отчисленията за депониране на битови отпадъци.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

Стратегическа цел: 2	***Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци***
Оперативна/и цел/и:	***Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците***
Текущи индикатори	***Ежегодно отчитане на количествата рециклирани строителни материали, вложени в строежите с възложител Община Доспат, съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали.*** ***Брой одобрени от Община Доспат инвестиционни проекти с включен План за управление на строителните отпадъци***
Целеви индикатори	***Достигане на 70% рециклиране на образуваните строителни отпадъци в общината до 2028 г.*** ***Брой одобрени от Общината инвестиционни проекти с включен План за управление на строителните отпадъци***

Мярка	**Дейности /мерки/**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	**Целеви**	**Водеща**	**Партньор**
1.Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци от строителните дейности	1.1. Прилагане на контрол за изпълнение изискванията на Наредбата за строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали	По проектен бюджет	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	2021-2028	Осъществен контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали	брой извършени проверки; брой наложени санкции; брой съставени предписания	Количества рециклирани строителни материали	Община Доспат	Възложители на инвестиционни проекти
	1.2. Изграждане или сключване на договор с площадка за третиране на	По договор	Външно финансиране Общински бюджет	2021 - 2028	Третиране на строителни отпадъци на специализирана	Изградена инсталация за оползотворяване или система за	Изградена инсталация за оползотворяване или система за	Община Доспат	РСУО Концесия

	строителните отпадъци		Отчисления по чл.64 от ЗУО		площадка	раздробяване на строителни отпадъци. Сключен договор	раздробяване на строителни отпадъци. Сключен договор		
	1.3. Осигуряване организирано събиране на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на община Доспат	50 000	Общински бюджет	2021 - 2028	Изградена организирана система за разделно събиране на строителните отпадъци	Количества събрани строителни отпадъци в т.	Количества рециклирани и/или оползотворени строителни материали	Община Доспат	Граждани
	1.4. Проучване за възможностите за рециклиране на строителните отпадъци в териториално близки райони, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни терени.	50 000	Общински бюджет	2021-2027	Осигурена възможност за рециклиране на строителните отпадъци в териториално близки райони, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни терени.	Направено проучване	Количества рециклирани и/или оползотворени строителни материали	Община Доспат	

5.2.8. ПОДПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ ОТПАДЪЦИ

Депонирането на отпадъците стои на най-ниското ниво в йерархията на управление на отпадъците, въведена с европейското и с националното законодателство.

Предвидените мерки са както инвестиционни, така и "меки" мерки. Инвестиционните мерки са насочени основно към изграждане на площадкова инфраструктура за битови отпадъци, закриване и рекултивация на общински депа, третиране на утайки от ПСОВ, устойчиво управление на излезли от употреба препарати за растителна защита и др.

„Меките" мерки са насочени към реализация на публични, бизнес и научни проекти за разработване/внедряване на различни иновативни методи за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци. Предвидени са мерки за повишаване на капацитета на публичната администрация по отношение трансграничния превоз на отпадъци и др.

Основна част от усилията на национално и местно ниво за подобряване управлението на отпадъците са насочени към управление и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци, което може да се постигне чрез няколко групи мерки:

- ползване на депа, отговарящи на екологичните нормативни изисквания, които минимизират рисковете за околната среда;
- чрез намаляване на количествата депонирани отпадъци посредством увеличава дела на рециклираните и оползотворени отпадъци;
- закриване и рекултивация на старите депа за отпадъци с преустановена експлоатация;
- последващи след експлоатационни грижи и мониторинг на закритите депа;
- предотвратяване на депонирането доколкото е възможно на опасни битови отпадъци чрез разделното им събиране и предаване за обезвреждане.

Община Доспат е в сдружение с общините Сатовча, Девин, Борино и Сърница, създадено с цел управление на отпадъците на регионален принцип. Регионалното сдружение за управление на отпадъците в регион Доспат обединява действията на общините членки за изграждането на система за регионално управление на отпадъците, отговаряща на националните нормативни изисквания и европейските стандарти. В резултат на сътрудничеството на общините е изпълнен проект „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Доспат“ със съответстваща на нормативните изисквания инфраструктура за депониране на неопасни отпадъци.

Битовите отпадъци се депонират на регионално депо, класифицирано в клас „Депо за неопасни отпадъци", което се използва от общините Доспат, Борино, Девин, Сатовча и Сърница. Регионалното депо е разположено на територията на общината до с. Барутин. На депото се депонират основно битови, СО и производствени неопасни отпадъци, които се уплътняват и се запръстяват с почва или се покриват с инертни материали.

Регионалното сдружение е взело решение за възлагане на проект за разширение на Регионалното депо и изграждане на система за разделно събиране на отпадъците на територията на общините Доспат, Борино, Девин, Сърница и Сатовча.

След като в общината е въведено организирано сметосъбиране на 100% на населението от общината, драстично намаля изхвърлянето на битови отпадъци на нерегламентирани места.

На територията на община Доспат няма функционираща пречиствателна станция за отпадъчни води. Предстои изграждане на пречиствателна станция под гр. Доспат, която ще обхване гр. Доспат, с. Барутин и с. Змеица.

Част от мерките от предходните подпрограми, свързани с подобряване на йерархията на управление на битовите отпадъци на община Доспат - предотвратяване на отпадъците, увеличаване на рециклираните и оползотворени биоразградими отпадъци и рециклируеми отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло и др., както и на строителните отпадъци, имат едновременно принос и за намаляването на депонираните отпадъци. Тези мерки не са отразени в настоящата подпрограма, тъй като са включени систематично в предходните подпрограми, но допринасят за постигане на целите за намаляване на количествата депонирани отпадъци и подобряване на йерархията на управлението им.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 3	***Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда***
Оперативна/и цел/и:	***Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци***
Текущи индикатори	***Количество образувани битови отпадъци в тон за година 8924,06 тона за 2020 година; Норма на натрупване на битови отпадъци в община Доспат през 2020 г. – 981,42 кг/ж/год.***
Целеви индикатори	***Количеството на депонираните битови отпадъци до 2028 г. да е намалено до 45 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло)***

Мярка	**Дейности/Мерки/**	**Бюджет (лв.)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорна институция Водеща**	**Отговорна институция Партньор**
						Текущи	**Целеви**		
1. Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови и други отпадъци	1.1. Изграждане и въвеждане в експлоатация на площадка за разделно събрани отпадъци от домакинствата на територията на община Доспат, където ще се събират и опасни отпадъци от бита	50 000	отчисления по чл.64 от ЗУО	2021 - 2028	Изградена и въведена в експлоатация площадка	Етапи на отчитане на СМР	Акт за приключено строителство	Община Доспат	
	1.2. Оптимизиране/ надграждане на регионалната система за управление на отпадъците	50 000	ОПОС, Общински бюджети	2021 - 2028	Осигурена необходима инфраструктура с цел намаляване на количеството депонирани битови отпадъци	Договорите за изпълнение на проектите са приключили с въведени в експлоатация инсталации; брой изградени инсталации	Намалено количество депонирани битови отпадъци и постигнати цели към 2030/2035 г	РСУО	

	1.3.Оптимизиране/ надграждане на общинската система за управление на отпадъците - сметосъбиране, сметоизвозване	200 000	Общински бюджет	2021 - 2028	Оптимизиране на системата за сметосъбиране и сметоизвозване	Проучване за управление на сметосъбиране и сметоизвозване	Въведено управление на сметосъбиране и сметоизвозване	Община Доспат	
	1.4. Изграждане на нови инсталации на Регионално депо за неопасни отпадъци /участие на община Доспат/	Съгласно одобрен проект	Външно финансиране, Общински бюджет/ отчисления по чл.64 от ЗУО	2021 - 2028	Осигурен капацитет за депониране на остатъчните битови отпадъци	Етапи на отчитане на СМР	Акт за приключено строителство	РСУО	Община Доспат
	1.5. Оптимизиране на системата за разделно събиране на опасните отпадъци от бита по договор с мобилни пунктове	20 000	Общински бюджет, външно финансиране, ООп	2021 - 2028	Намален риск за околната среда от депонирани опасни отпадъци	Брой кампании	Приети количества опасни отпадъци от бита	Община Доспат	Лицензирана фирма
	1.6.Рехабилитация на замърсени с отпадъци терени около населените места в общината	100 000	Общински бюджет	2021 - 2028	Намален риск за околната среда от нерегламентирани замърсявания с отпадъци	Рехабилитация на замърсени с отпадъци терени около населените места в общината	Брой рехабилитирани терени	Община Доспат	

6. Координация с други планове и програми

Програмата за управление на отпадъците на община Доспат 2021-2028 г. е елемент от една цялостна система за планиране, поради което в този раздел е представена връзката между настоящата програма и други национални, регионални и общински програмни и стратегически документи. От своя страна изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще допринесе в по-малка или по-голяма степен за постигането на целите на редица европейски, национални, регионални и местни планови документи:

1. „Нова стратегическа програма на ЕС за периода 2019—2024 г.“

На заседанието си в Брюксел на 20 юни 2019 г. Европейският съвет постигна съгласие по програма на ЕС за следващите пет години. В документа „Нова стратегическа програма за периода 2019—2024 г.“ се определят приоритетните области, които ще направляват работата на Европейския съвет и ще дават насоки за работните програми на други институции на ЕС.

Четири са основните приоритети на стратегическата програма:

- защита на гражданите и свободите
- развиване на силна и жизнеспособна икономическа база
- изграждане на неутрална по отношение на климата, екологична, справедлива и социална Европа
- защита на европейските интереси и ценности в световен план.

Стратегическата програма очертава и пътищата за постигане на тези цели.

2. Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризъм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като между секторна тема.

***3. Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България* 2020-2030 г.**

Спазване на законодателството на ЕС и участие и допринасяне за реализирането на законодателните ангажименти и инициативи на ЕС като пакета от мерки за създаване на Кръгова икономика до 2030 г.:

-Минимум 55% от общинските отпадъци да се рециклират до 2025 г., над 60% до 2030 г. и над 65 % до 2035 г.

-Над 50% от отпадъчните пластмасови опаковки да се рециклират до 2025 г.

-Опасните отпадъци от домакинствата да се събират отделно до 2022 г., биологичните отпадъци до 2023 г. и текстилът до 2025 г.

-До 2035 г. количеството депонирани общински отпадъци трябва да се намали до 10% или по-малко от общото количество генерирани общински отпадъци.

4. Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.)

Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018 – 2024г. е разработена въз основа на Споразумение за предоставяне на консултантски услуги, сключено между Министерството на околната среда и водите и Международната банка за възстановяване и развитие в подкрепа на управлението на качеството на атмосферния въздух.

Програмата има за цел да подпомогне общините в прилагането на мерки за постигане на устойчиво съответствие по показателя фини прахови частици. Документът не води до изземване от страна на държавата на компетенции и задължения на местните власти за осигуряване на чистотата на атмосферния въздух, а предлага прилагането на политики и мерки на национално ниво, които общинските власти не са в състояние да приложат самостоятелно.

Националната програма включва мерки, насочени към секторите, за които е установено, че имат основен принос за замърсяване с фини прахови частици – битово отопление и транспорт. Изпълнението на мерките следва да доведе до подобряване на качеството на атмосферния въздух и да допринесе за постигане на определените от законодателството норми в общините с наднормено замърсяване.

5. Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

В рамките на стратегическия приоритет на документа: „Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда[1]” е определена специфична цел за „ефективно използване на ресурсите в регионите чрез оптимизиране събирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, рециклиране и екологично обезвреждане в изпълнение на Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа в периода до 2020 г. ”.

6. Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за постигане на ефективно използване на ресурсите и устойчиво управление на отпадъците, тъй като анализите на съществуващата ситуация показват, че в България съществува значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците, по-добро използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места, като същевременно бъдат намалени вредните въздействия на отпадъците върху околната среда.

7. Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 -2027 г.

Стратегията за преход към кръгова икономика е изготвена в изпълнение на мярка 589 „Изготвяне на Национална стратегия във връзка с пакета за кръгова икономика от Програма за управление на правителството на Република България за периода 2017 – 2021 г. Стратегията е съобразена и с пакета от мерки на Европейската комисия, насочени към стимулиране на прехода към кръгова икономика като двигател за глобална конкурентоспособност и устойчив икономически растеж. По този начин настоящият документ се явява част от пакета мерки на правителството на РБългария за преход към кръгова икономика на национално ниво. Стратегията е със срок на изпълнение 2021-2027 г.

8. Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО)

Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО) е в съответствие с изискванията на РДО и на чл.50 от ЗУО и е неразделна част от НПУО. Тя определя мерки за прилагане на най-високото ниво в йерархията на управление на отпадъците.

9. Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци;

10. Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа

11. Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда

11. Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.

12. Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югоизточен район 2021-2027 г.

14. Програма за опазване на околната среда на община Доспат за 2021-2028 г.

15. План за интегрирано развитие на община Доспат 2021 – 2027 г.

7. Система за наблюдение, оценка и контрол на изпълнението

Наблюдението и оценката на изпълнението на програмата са ключови етапи от цялостния процес на планиране, с оглед проследяване на изпълнението на предварително поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките, а при необходимост - извършване на актуализация.

Член 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините, като поставя и следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола на програмата:

- Програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;
- Кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Наблюдението на изпълнението на Програма за управление на отпадъците на община Доспат 2021-2028 г. е процес на системно събиране и анализ на информация, относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки.

За всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми към програмата са посочени очаквани резултати от изпълнението й, както и индикатори за текущо изпълнение и целеви индикатори. Именно за посочените резултати и конкретно определени индикатори ще се събира необходимата информация в рамките на системата за наблюдение, отчет и контрол. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Наблюдението на изпълнението на програмата за управление на отпадъците включва няколко важни аспекта.

Кметът на общината *организира наблюдението на изпълнението* на общинската програма за управление на отпадъците. Той определя звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата.

Вторият аспект се отнася до *събиране на информация* за проследяване на напредъка на изпълнението на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат за образуване, състав, събиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците е от съществено значение за проследяване на напредъка към постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. Изключително важно е общината да разработи и прилага единна информационна система за отпадъците. С оглед на това, че за някои мерки ще се налага измерване на информираността, развитието на социалните нагласи и участието на населението и бизнеса при изпълнение на мерките за отпадъците, целесъобразно е общината да провежда проучвания или анкетни допитвания. Сроковете за събиране и систематизиране на данните трябва да са съобразени с нормативно изискваните срокове за отчети и доклади, с цел постигане на ефективност и ефикасност на процеса. ЗУО изисква кметът на общината да представя годишен отчет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците за предходната година до 31 март, а регионалните сдружения за управление на отпадъците да представят годишни отчети за изпълнение на целите по чл. 31 от ЗУО до 10 март на следващата година.

На трето място, системата за наблюдение, отчет и контрол на изпълнението на програмата включва действия, които осигуряват необходимата информация за *междинни оценки и окончателна оценка* на степента на изпълнение на целите, както и механизъм за анализ на причините за евентуални проблеми при изпълнението им и за актуализация при необходимост. Като административен подход следва кметът на общината да издаде заповед, в която подробно да са описани отговорностите на всички структурни звена в общината за набиране на съответната информация със съответните срокове, както и за обобщаването й и подготовката на Отчет пред общинския съвет за изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

Орган за контрол по изпълнение на програмата е общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта той изготвя *Отчет за*

изпълнение на Програмата за управление на отпадъците през съответната година, който се представя в срок до 31 март, като копие от отчета се изпраща на РИОСВ. Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъкът при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година. Отчетът се изготвя на достъпен език и стил и включва графики, фигури, таблици, които да илюстрират напредъка по изпълнение на мерките и целите. Това е необходимо за по-добро разбиране на съдържанието от страна на неспециалисти в областта на отпадъците - както общински съветници, така и широката общественост.

Член 52, ал.3, т.2 от ЗУО поставя най-общи изисквания по отношение на актуализацията на разработените от общините програми за управление на отпадъците - програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия.

Необходимост от актуализация на общинската програма за управление на отпадъците може да възникне по различни причини:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори - например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в програмата стратегически и специфични цели и в съответните програмни мерки;
- в резултат на фактори, свързани с изпълнението - значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите индикатори въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

С оглед значението на изпълнението на целите в общинските програми за управление на отпадъците за изпълнение на националните цели, които страната докладва на ЕК, общината следва да предвиди междинна оценка на програмата след тригодишен срок на изпълнение, която ще посочи тенденциите и степента на изпълнение на програмните цели. В съответствие с изводите от оценката следва да се извърши актуализация на програмата, ако се налага. Ако обаче в резултат на промени в обстоятелствата се налага да се направи актуализация в друг времеви период, то тя може да се извърши по всяко време от изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

Процедурата за актуализация на общинската програма за управление на отпадъците следва процедурата за разработване и одобрение на програмата. Актуализацията на програмата също трябва да премине през обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от общинския съвет и да се публикува за информация на обществеността.

8. Приложение 1. Анализ на текущото състояние при управление на отпадъците в община Доспат

8.1. Нормативни и програмни документи, регулиращи управлението на отпадъците в община Доспат

За да е фокусиран, този раздел от анализите се концентрира върху два основни въпроса:

1. Приета ли е нормативна уредба на местно ниво, която да съответства на изискванията на Закона за управление на отпадъците и да регламентира правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците?

2. Разработена ли е общинска програма за управление на отпадъците в съответствие с изискванията на Закона за управление на отпадъците, Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г. и Методическите указания на МОСВ от 2015 г. за разработване на общински програми за управление на отпадъците, както и други национални програмни документи в разглежданата област?

За извършване на анализа и осигуряване на необходимата информация са събрани, проучени и анализирани следните информационни източници:

- национални и местни за община Доспат нормативни документи, регламентиращи общинските отговорности, свързани с управлението на отпадъците;
- стратегически и програмни документи на национално ниво и на община Доспат относно управление на отпадъците.

Нормативната уредба и програмните документи на община Доспат в разглежданата област се основават на националното законодателство и следват националната политика по управление на отпадъците. Ето защо настоящият анализ в уводната част накратко представя ключови нормативни актове и програмни документи на национално ниво и най-вече разпоредбите, отнасящи се до компетенциите на местните власти в областта на управление на отпадъците.

Нормативни актове и програмни документи на национално ниво

През 2012 г. Народното събрание прие нов Закон за управление на отпадъците, отразяващ изискванията на Рамковата Директива за отпадъците 2008/98/ЕС на ЕС, като отмени предходния Закон за управление на отпадъците последно изм. и доп., ДВ бр. 19 от 5.03.2021 г.. Законът регламентира мерките и контрола за защита на околната среда и човешкото здраве чрез предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването и управлението на отпадъците, както и чрез намаляване на цялостното въздействие от използването на ресурси и чрез повишаване ефективността на това използване.

Законът въведе т.нар. ***йерархия на управление на отпадъците***, която определя приоритетността при управление на отпадъците от гледна точка на най-добрата възможност за опазване на околната среда, предотвратяване на вредните

въздействия върху нея и ефективно използване на ресурсите. ЗУО определя пет възможни начина за третиране на отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

Предотвратяването на отпадъци е определено като мерки, които се предприемат преди веществата или предметите да се превърнат в отпадък, с което се намалява:

а) генерираното количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл (количествено предотвратяване);

б) съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите (качествено предотвратяване на отпадъците).

Подготовка за повторна употреба включва почистване, проверка и поправка на употребявани продукти, които са станали отпадък, така че да могат да се употребяват повторно (например поправка на електрическо оборудване, мебели и др., които след като са поправени, се продават като втора употреба). Подготовката за повторна употреба е вид оползотворяване на отпадъците.

Рециклиране е начин за оползотворяване на отпадъците. Общата идея при рециклирането е, че един материал бива преработван с цел да се променят неговите физико-химични свойства и това да позволи той да се употребява повторно за същите или за други цели. Конкретните дейности по управление на отпадъците, които се класифицират като рециклиране съгласно ЗУО, включват (но не само):

- ✓ рециклиране на материали - например на пластмасови продукти или компоненти в пластмасови материали, стопяване на отпадъчно стъкло в стъклени продукти, употреба на хартиени отпадъци в заводи за хартия и др. Рециклирането на материали: например пластмасови гранулирани и пелетизирани за екструдиране или формоване, натрошени отпадъци от стъкла, сортиране на отпадъци от хартия, отговарящи на критериите за края на отпадъка;
- ✓ производство на компост, отговарящ на критериите за качество на продуктите.

Друго оползотворяване е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване" съгласно ЗУО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране.

Примери за друго оползотворяване са:

- изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. Това е операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в Приложение II към ЗУО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в Приложение I към ЗУО;
- насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване.

Обезвреждане - депониране (дори когато сметищен газ се използва за възстановяване на енергия); изгаряне и съвместно изгаряне, които не отговарят на критериите, за да бъдат определени като оползотворяване (в случай на съоръжения,

предназначени за изгаряне на твърди битови отпадъци, които не отговарят на определени критерии, с помощта на формулата за енергийна ефективност в Приложение II към ЗУО), насипни дейности, когато не отговарят на дефиницията за оползотворяване.

Като първа стъпка от анализа са идентифицирани основните права и задължения на община Доспат, произтичащи от нормативните актове.

➢ Основни отговорности за общините по управление на отпадъците, произтичащи от ЗУО и подзаконовите нормативни актове към него

ЗУО и наредбите към него регламентираха широк спектър от отговорности за общините, в лицето на кмета на общината, основните от които са:

- разработване на общинска наредба за управление на отпадъците и общинска програма за управление на отпадъците;
- осигуряване на съдове за битови отпадъци, събирането и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии в населените места, предназначени за обществено ползване;
- избор на площадки, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци. Кметът предприема действия по възлагане и извършване на пред инвестиционни проучвания за осигуряване на ново съоръжение за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията, за което уведомява съответната РИОСВ;
- организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от текуща ремонтна дейност от домакинствата. В новия закон отпада задължението на общините за осигуряване на депа за депониране на строителни отпадъци.
- разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и за поетапното постигане на целите на общината за повторна употреба и рециклиране на тези отпадъци;
- организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства и електронно и електрическо оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, отработени масла, излезли от употреба гуми);
- организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци от бита и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане, като напр. опаковки от негодни препарати за растителна защита, използвани за градините на домакинствата, опаковки от химикали и препарати и стари такива и др.;

- разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и биоотпадъци, (в т.ч. за определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане), както и за постигане за целите за намаляване на депонираните биоразградими отпадъци на общинските депа и постигане на целите за оползотворяване на биоотпадъците;
- осигуряването на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата, зелени отпадъци и други във всички населени места над 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места, в конкретния случай задължението не е за община Доспат.
- почистването от отпадъци на общинските пътища, вкл. техните сервитути, което е също нов ангажимент за всички собственици на пътища;
- определя изискванията към площадките за пунктовете за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките;
- осигуряването на информация на обществеността по т. 1 - 12, 14 и 15 от ЗУО, , както и информация относно мерките за предотвратяване образуването на отпадъци и предотвратяването на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин;
- поддържането на регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община и на площадките, осигурени от общините за безвъзмездно предаване на битови отпадъци, което е също нов ангажимент за кметовете на общини;
- предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища, организиране на почистването им;
- съдействие за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;
- осигуряване на информация на обществеността по всички ангажименти на общината чрез интернет-страницата на общината, както и по друг подходящ начин и провеждане на информационни кампании за населението и бизнеса, свързани с разделното събиране на отпадъците;
- организиране на събирането на данни и предоставяне на информация на НСИ, ИАОС, съгласно изискванията на Наредбата за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри;
- внасяне на отчисленията за след експлоатационни грижи за депата за битови отпадъци и за депониране на отпадъци в необходимия размер и срокове;
- предлагане за одобряване от Общинския съвет на такси за заплащане на услугите, предоставяни от общината, свързани с отпадъци;
- подготовка за и участие в заседанията на Общото събрание на РСУО и изпълнение на решенията на Общото събрание на РСУО;
- контрол на изпълнението на общинската наредба за управление на отпадъците в допълнение към контролните правомощия, които ЗУО предоставя на кмета на общината и по-конкретно контрол върху:

– дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на битови и строителни отпадъци;

– дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци на общински и/или регионални депа;

– площадките за дейностите с отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ);

– спазването на други изисквания, определени с наредбата по чл. 22.

ЗУО определя и размера на глобите, които кметовете или оправомощени от тях лица могат да налагат на основание на ЗУО.

С приемането на Закона за управление на отпадъците към общините се поставиха конкретни задължения, свързани с рециклирането и оползотворяването на битовите отпадъци, както и конкретни изисквания за управление на строителните отпадъци. Това са и най-големите предизвикателства за общините при управление на отпадъците за периода до 2035 г.

ЗУО и наредбите по прилагането му поставят конкретни количествени цели, които общините следва да изпълнят поетапно до 2035 г., както следва:

- най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци, а именно:
  - 31 декември 2021 г. – 51 на сто;
  - 31 декември 2022 г. – 52 на сто;
  - 31 декември 2023 г. – 53 на сто;
  - 31 декември 2024 г. – 54 на сто;
  - 31 декември 2025 г. – 55 на сто
- най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло), а именно:
  - до 31 декември 2025 г. – най-малко до 50 на сто от общото им тегло;
  - до 31 декември 2030 г. – най-малко до 30 на сто от общото им тегло.

Целите се изпълняват от общините в РСУО, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на съответната регионална система.

Системите за третиране на строителни отпадъци осигуряват най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторната им употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности, чрез заместване на други материали с отпадъци в количество не по-малко от 70 на сто от общото им тегло, от което се изключват материали в естествено

състояние, определени с код 17 05 04 от списъка на отпадъците съгласно Решение 2000/532/ЕО.

В съответствие с европейските практики и политика, с оглед стимулиране и ускоряване на процесите на рециклиране и оползотворяване на отпадъците, държавата въведе икономически инструменти. Такъв инструмент са паричните отчисления за депониране на отпадъците, въведени чрез ЗУО, които стимулират общините да прилагат по-високите нива в йерархията за управление на отпадъците.

Размерът на отчисленията е нормативно определен и нараства в годините както следва:

– за депата, които отговарят на нормативните изисквания

2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г	2022 г. и всяка следваща година
15 лв./т	22 лв./т	28 лв./т	36 лв./т	40 лв./т	45 лв./т	57 лв./т	69 лв./т	82 лв./т	95 лв./т

– за депата, които не отговарят на нормативните изисквания**,** отчисленията се заплащат в двоен размер, освен ако не отговарят на едно от двете условия, посочени в § 4 от допълнителните разпоредби на Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

Освобождаването от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци от общините и по-конкретно:

- При изпълнение на целите за отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци.
- При изпълнение на целите за биоразградимите и за биоотпадъците, общините се освобождават от заплащане на 50% от отчисленията за депониране на отпадъци.
- Ако общините изпълнят двата вида цели, те се освобождават на 100% от заплащане на отчисленията за депониране.
- При неизпълнение на изискванията за осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци за населени места над 10 000 ж. до средата на 2014 г. отчисленията за депониране се увеличават с 15%.

За депониране на строителни отпадъци се заплащат отчисления в същите размери както, посочените по-горе за битови отпадъци.

➢ Закон за местните данъци и такси

Определя местните данъци и такси, включително такса „Битови отпадъци", приходите от която постъпват в общинския бюджет.

Размерът на таксата трябва да се определя за всяка услуга поотделно:

- сметосъбиране и сметоизвозване;
- обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения;
- чистота на териториите за обществено ползване.

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събиране, включително разделно, на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации, или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от ЗУО;
- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Размерът на таксата се определя в левове според количеството на битовите отпадъци.

Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет. През 2014 г. бяха приети промени в закона, с които не се допуска тази пропорционална основа да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена. В тази връзка до 30 март 2015 г. Министерският съвет съвместно с Националното сдружение на общините в Р България следваше да разработят методика за изготвяне на план-сметката с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които служат за определяне размера на таксата за битови отпадъци. След неколкократни отлагания в закона последната фиксирана дата за новите промени е 01.01.2022 г.

Таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в населените места се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от Общинския съвет.

Нормативна уредба на община Доспат по управление на отпадъците

Важна предпоставка за решаване на въпросите от местно значение, в това число и управлението на отпадъците, е създаването на законосъобразна и целесъобразна нормативна уредба от органите на местното самоуправление.

ЗУО определя *минималните изисквания за съдържание на общинските наредби* за управление на отпадъците, които трябва като минимум да уреждат:

1. Условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови, включително биоразградими (в т.ч. и биоотпадъци) и опасни битови отпадъци;
2. Условията и реда за създаването и функционирането на системите за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали, включително образувани такива отпадъци от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради и населените места, за които се въвеждат тези системи;

3. Условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради, в т.ч. от ремонтната дейност на домакинствата;

4. Условията и реда за изхвърлянето, събирането, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на масово разпространени отпадъци/отпадъци от опаковки; излезли от употреба моторни превозни средства и електронно и електрическо оборудване; излезли от употреба батерии и акумулатори; отработени масла; излезли от употреба гуми;

5. Изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките /отнася се до пунктовете за предаване на посочените отпадъци в рамките на населените места, известни сред населението и като пунктове за вторични суровини/, изискването за поддържане на публичен регистър от общината с точното местоположение и какви отпадъци приемат, работно време и т.н. Това са изисквания, например, свързани с местоположението на тези пунктове – в определени зони, обозначенията на тези пунктове и други технически изисквания, работно време, какви отпадъци се приемат и др.;

6. Условията за предаване на отпадъци на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други в населените места над 10 000 жители, както и населените места, за които общините доброволно осигуряват такива площадки, ако са под 10 000 жители;

7. Заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на ЗМДТ.

В Наредбата за управление на отпадъците по чл.22 от ЗУО, одобрена от общинския съвет, общините следва да разпишат и разширят обхвата на контролните правомощия на контролните звена на общините, като включат в този обхват контрол за спазване на допълнителните към ЗУО изисквания, които са включили в общинската наредба.

Освен посочените по-горе минимални изисквания за съдържание на общинските наредби по чл.22 от ЗУО, общините могат да включат детайлизирането и уреждането на широк кръг въпроси от компетенции на общините, свързани с отпадъците и чистотата, произтичащи от ЗУО и други закони.

Основният нормативен акт, регламентиращ обществените отношения, свързани с управлението на отпадъците на територията на община Доспат, е

Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Доспат.

Наредбата е приета с решение на Общинския съвет на община Доспат на основание чл. 22 от ЗУО от 2012 г., като в нея са регламентирани както правата и задълженията на физическите и юридическите лица, свързани с екологосъобразното управление на отпадъците на територията на общината, така и тези на местната администрация.

В наредбата са изброени детайлно задълженията на кмета на общината, както и задълженията на физическите и юридическите лица. В отделни раздели са разписани

условията и редът за създаването и функционирането на системите за събиране, включително разделно, на различните потоци битови отпадъци.

Изискванията към дейностите по събиране, в т.ч. разделно събиране и третиране на биоотпадъците целесъобразно са регламентирани в отделен раздел. Включени са норми както относно реда и условията за третиране на биоотпадъците, образувани от домакинствата и в резултат на дейността на юридическите лица, така и за тези, образувани от поддръжката на зелените площи общинска собственост.

В наредбата се съдържат и условията и редът за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци и такива образувани от разрушаване на сгради, включително и за случаите, в които община Доспат се явява възложител на СМР.

Регламентирани са редът и начинът за разделно събиране на опасните отпадъци от бита. Включени са самостоятелни раздели с разпоредби относно управлението на МРО – събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали, включително образувани такива отпадъци от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради и населените места, за които се въвеждат тези системи; ИУЕЕО, НУБА, ИУМПС.

Наредбата адресира задължението на кмета да осигурява информация на обществеността относно функционирането на системите за управление на отпадъците от компетенции на общината.

В Наредбата липсват разпоредби относно задължението на лицата, извършващи дейности по събиране и предаване за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, да предоставят информация на общината по образци, ред и периодичност, определени, например, със заповед на кмета на общината. Подобни разпоредби са от ключово значение, тъй като събирането на информация за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци е едно от условията, за да може общината да подготви доклад и да докаже пред МОСВ изпълнение на целите – и съответно – освобождаване от заплащане на отчисления за депониране по чл.64 от ЗУО.

Регламентиран е начинът за контрол на изпълнението на общинската наредба за управление на отпадъците, както и административно-наказателните разпоредби, които следва да бъдат наложени в случай на неизпълнение на същата.

Други общински наредби с отношение към управлението на отпадъците на територията на община Доспат са:

Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Доспат, изм. и доп. с Решение №30/20.12.2019г.;

Тази наредба урежда реда и начина за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги (в т.ч. такса битови отпадъци), предоставяни на физически и юридически лица на територията на община Доспат, както и реда и сроковете за тяхното събиране. Такса битови отпадъци се заплаща за услугите по събирането, транспортиране и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за

обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно – сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения, чистота на териториите за обществено ползване. Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет, въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

- Осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации, или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по Закона за управление на отпадъците.
- Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.
- Наредбата определя такса битови отпадъци на база данъчната оценка на ползваните имоти от гражданите и на база данъчната оценка или отчетна стойност за юридическите лица. Във връзка с прилагането на принципа „замърсителят плаща“ Община Доспат предоставя възможност за определяне на таксата на база количество на битовите отпадъци.

За имоти според количеството на битовите отпадъци, съобразно районите с организирано сметосъбиране и сметоизвозване, съгласно заповедта на кмета за определяне границите на районите и видът на предлаганите услуги по чл.62 от ЗМДТ, таксата се определя според количеството на битовите отпадъци, съобразно броя на съдовете за съхранението им и кратността на сметоизвозване.

Програмни документи на община Доспат, адресиращи въпроси относно управление на отпадъците

Програма за управление на отпадъците на община Доспат

Програмата за управление на отпадъците е разработена през 2016 г. на основание на Закон за управление на отпадъците от 2012 г. и е разработва в съответствие с НПУО 2014-2020 г.

При разработването на настоящата Програма за управление на отпадъците, община Доспат взема предвид основните изисквания на Закона за управление на отпадъците относно разработването на общински програми за управление на отпадъците:

- Общинската програма да се разработи, като се вземат предвид структурата, целите, времевия хоризонт и предвижданията на НПУО.
- Общинската програма да включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, регламентирани в ЗУО.
- Общинската програма за управление на отпадъците да се разработва като се вземат предвид и Методическите указания на МОСВ за разработване на общински

програми за управление на отпадъците. Указанията бяха одобрени със Заповед на министъра на околната среда и водите.

- Да се осигури обществен достъп до програмата на общината за управление на отпадъците.

За да включва пълния програмен цикъл, следва периодично да се отчита изпълнението на програмата с оглед предприемане на коригиращи мерки при неизпълнение на някои от дейностите в програмата.

Програма за опазване на околната среда на община Доспат 2021-2028 г.

Поради изтичане на срока на програмата за опазване на околната среда на общината от 2016-2020 г. в края на 2020 г бе разработена нова такава програма за опазване на околната среда 2021-2028 г. Същата е приета с Решение на Общински съвет Доспат.

Програмата 2021-2028 г. разглежда в координация и взаимообвързано различните аспекти на състоянието на компонентите и факторите на околната среда, като набелязва краткосрочни мерки за подобряване на състоянието.

Целта, която програмата си поставя в областта на управление на отпадъците, е подобряване на системата за управление на отпадъците и ликвидиране на нерегламентираните сметища. Програмата подчертава необходимостта част от дейностите по управление на отпадъците да бъдат реализирани в сътрудничество между общините от РСУО, тъй като това ще позволи на общините да споделят разходите за инвестиции и експлоатация, както и да се възползват от ефекта от мащаба.

Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г. е секторна програма и ще е неразделна част от програмата за опазване на околната среда на община Доспат 2021-2028 г.

План за интегрирано развитие на община Доспат 2021-2027 г.

План за интегрирано развитие на община Доспат 2021-2027 г. (ПИРО) очертава няколко основни приоритета за развитие на общината. Единият от тези приоритети е насочен изцяло към подобряване и опазване на околната среда и на природните ресурси. Посочена е цел Постигане на чиста околна среда. Предвидени са мерки по оптимизация на системата за управление на отпадъците, за оптимизиране на събирането и третирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба. Конкретните мерки, които ще осигурят постигането на целта са както следва:

- Изграждане на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата в гр. Доспат;
- Изграждане на система за събиране на отпадъци от опаковки на територията на община Доспат;
- Въвеждане на система за сепариране на битовите отпадъци, генерирани от община Доспат.

Предвидени са дейности/проекти за подобряване дейностите управлението на отпадъците на територията на общината, в т.ч.:

- Изграждане на площадка за разделно събиране и третиране на строителни отпадъци;

- Въвеждане на система за разделно събиране на хранителните отпадъци в община Доспат и предаването им за последващо третиране;

- Въвеждане на разделно събиране на текстилни отпадъци в община Доспат;

- Изграждане на инсталация за третиране на биоразградими хранителните отпадъци на територията на РЦУО в рамките на Регионалната система за управление на отпадъците;

- Изграждане на допълнителен модул за стабилизиране на биоразградимата фракцията към инсталациите за сепариране;

Основни изводи и препоръки

- Законодателството относно управление на отпадъците, прието през последните години, поставя високи и конкретни изисквания към местните власти относно подобряване на йерархията на управление на потоците отпадъци, за които отговорност носят общините. Несправянето с тези задължения води до сериозни финансови последици за общините и съответно – за населението и бизнеса;
- Анализът на общинските наредби показва, че община Доспат има опит и традиции в разработването и прилагането на местна нормативна уредба по управление на отпадъците;
- Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Доспат изпълнява изискванията на ЗУО от 2012 г. за съдържание; подробно регламентира правата и задълженията на физическите и юридическите лица, отговорностите на кмета, изискванията към системите за разделно събиране на различни отпадъчни потоци, контрола за изпълнение на разпоредбите. Препоръчително е Наредбата да се допълни с текстове, регламентиращи задълженията на лицата, извършващи дейности по събиране и предаване за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, да предоставят данни в общината за събраните и предадени количества отпадъци по ред, образец и периодичност, утвърдени със заповед на кмета на общината. Подобни разпоредби са от ключово значение, тъй като събирането на информация за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци е от съществено значение, за да може общината да докаже пред МОСВ изпълнение на целите – и съответно освобождаване от заплащане на отчисления за депониране по чл.64 от ЗУО;
- Община Доспат има натрупан опит и изпълнява нормативните си задължения за разработването на общински програмни документи, в т.ч. относно управление на отпадъците. Модерното управление на отпадъците е сред програмните приоритети на общината, видно не само от тематичните програми, отнасящи се до околната среда, но и от общите планови документи, които включват интегрирано развитие на общината за периода до 2028 г. Общината е предприела своевременно действия за разработване на общинска Програма за управление на отпадъците, към която като неразделна част се разработва подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъците.

8.2. Данни за отпадъците

Според Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците, анализът на отпадъците следва да включва анализ на битовите отпадъци, анализ на строителните отпадъци и анализ на утайките от пречиствателни станции за отпадъчни води.

Анализ на битовите отпадъци

Анализът на битовите отпадъци е ключов анализ, който предшества разработването на общинската програма. В него трябва да се обърне внимание, както на смесените битови отпадъци, така и на битовите отпадъци от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло, на биоразградимите отпадъци и биоотпадъците, тъй като за тях според българското законодателство страната ни трябва да постигне конкретни количествени цели.

Анализът на битовите отпадъци се стреми да даде отговор на следните въпроси:

- Какви са общите количества и тенденциите относно битови отпадъци в общината за анализирания период: в абсолютни количества, на жител/година, сравнение със средното за страната;
- Какъв е морфологичният състав на битовите отпадъци в общината;
- Какви са количества на повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период.

Определение за битови отпадъци

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО *битови отпадъци са* “отпадъците от домакинствата” и “подобни на отпадъците от домакинствата” (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

"Биоразградими" са всички битови отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

"Биоотпадъци" са биоразградими битови отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Информационно обезпечение на анализа

За целите на настоящия анализ е използвана основно информация от община Доспат, ГРАО, НСИ, информация от Годишните доклади на РИОСВ-Смолян за състоянието на околната среда, ИАОС и др.

Състояние и тенденции относно битовите отпадъци

На територията на община Доспат се образуват различни по вид и характер отпадъци. Тяхното нарастване и намаляване зависи от няколко фактора:

- Разположение на населените места, инфраструктура, плътност на застрояване;
- Брой на населението в тях;

- Дейността на населението, като източник на образуването;
- Икономическото положение в сравнение с това в страната.

На територията на общината се генерират основно твърди битови отпадъци. Основните източници на битови отпадъци, приблизително 80% е населението и около 20% са от търговски, административни, социални, фирмени и други подобни обекти. Генерират се също така и производствени отпадъци, които по преценка на експертите са с общ характер и част от тях изискват разделно събиране.

В община Доспат се наблюдават тенденции, идентични на тези в страната, а именно: отчита се увеличение на общото количество на смесените битови отпадъци за територията на общината, както на национално ниво. Данните са представени в следващата таблица.

Таблица 1. Събрани смесени битови отпадъци в община Доспат

	2017	2018	2019	2020
Количество на събраните битови отпадъци (тона)				
Община Доспат	7057,520	7057,520	8 231,87	8924,06
България - общо	3 080 000	2 862 000	-	-
Количество на събраните битови отпадъци - динамика (%, предх. год. = 100)				
Община Доспат	100.00%	100,00%	100,35%	126,45%
България – общо	100.00%	92.92%	-	-
Население – брой				
Община Доспат	9417	9334	9251	9093
България – общо	7 050 034	7 000 039	6 951 482	6 916 548
Население - динамика (%, предх. год. = 100)				
Община Доспат	100.00%	99,12№	99,11%	98,29%
България - общо	100.00%	99.29%	99.31%	99.50%
Събрани отпадъци (кг/ж./г.)				
Община Доспат	749,44	756,11	889,84	981,42
България - общо	435	407	-	-
Събрани отпадъци на жител - динамика				
Община Доспат	100.00%	100,89%	117,69%	110,29%
България - общо	100.00%	93.56	-	-

Източник: Община Доспат, ГРАО и експертни изчисления

През разглеждания период, се наблюдава увеличение на количествата смесени битови отпадъци събрани на територията на община Доспат.

Нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението в общината през последните години не е в допустимите референтни стойности и е над средните нива за страната.

Населението на общината намалява за периода 2017-2020 г., но годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава. Това се дължи на променящите се потребителски навици и начин на живот на домакинствата, късия живот на произведените стоки и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения.

За редуциране обема на депонираните количества е препоръчително увеличаване дела на разделно събраните рециклируеми отпадъци, разширяване на фамилното компостиране на зелените и биоразградими отпадъци, осигуряване на възможности за отделно събиране на строителните отпадъци при ремонти и други мерки.

Друг важен аспект на анализа на отпадъците е свързан с определянето на общо генерираните отпадъци и нормата на натрупване на отпадъци. За целта към количеството на събраните смесени битови отпадъци е необходимо да бъдат добавени количествата на разделно събраните отпадъци от организацията за оползотворяване на отпадъци, както и зелените отпадъци от общинските паркове и градинки.

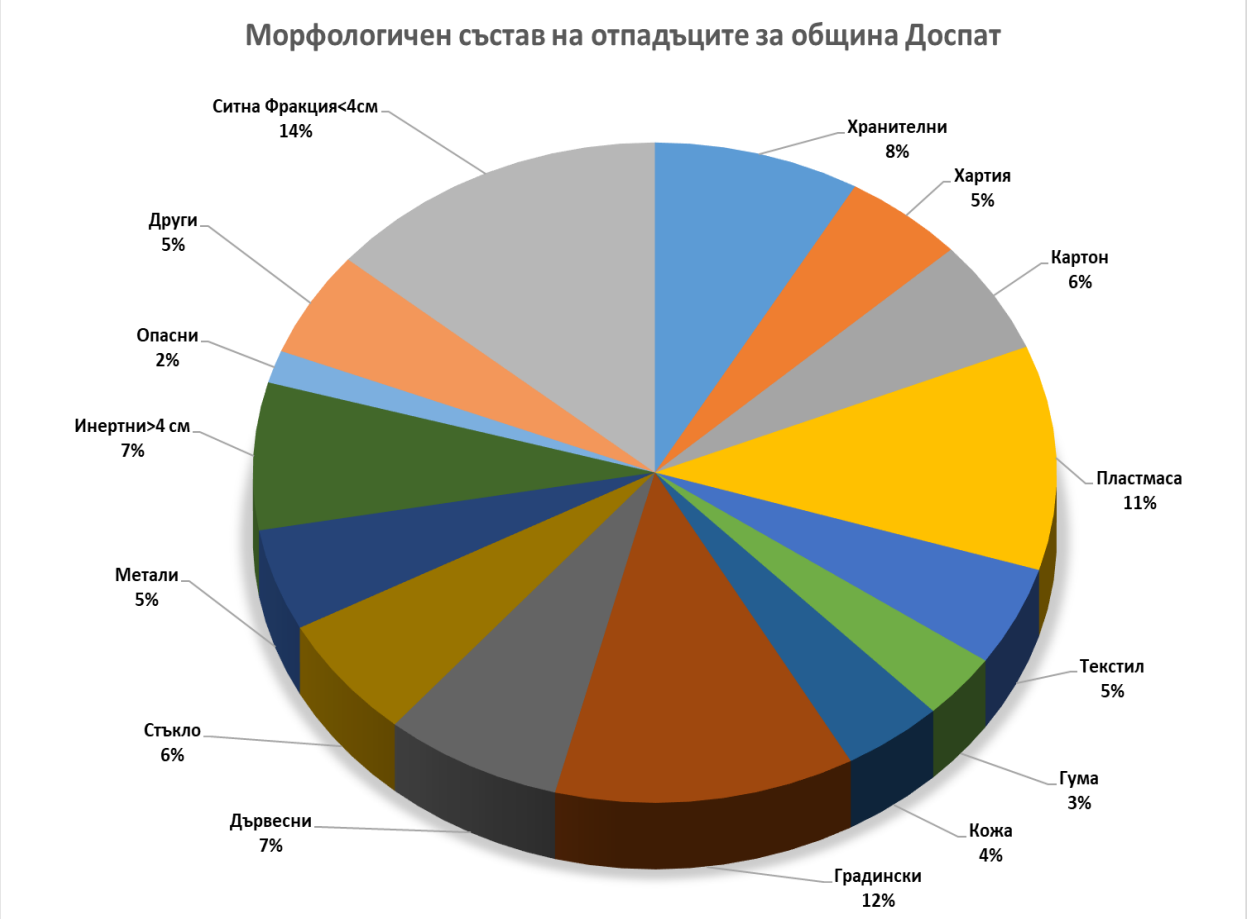
Община Доспат не е изградила системи за разделно събиране на различните видове отпадъци и в нормата на натрупване на отпадъците в общината не могат да се добавят количествата на разделно събраните отпадъци.

За периода 2017 г - 2020 г нормата на натрупване е с неблагоприятна стойност от средната за страната. От анализа на съществуващите данни и тенденциите при проучванията в страната, може да бъде предположена като най-реалистична за момента норма на натрупване, публикувана в разработената от МОСВ „Методика за определяне на морфологичния състав на отпадъците“. Там норма на натрупване за населени места с 3-25 хил. е 295.5 кг/ж/г, а за селища под 3 хил. жители, каквито са всички села в Общината, нормата е още по-ниска - 241.7 кг/ж/г. Видно е, че за периода 2017 – 2020 г община Доспат надвишава този показател.

В окончателния доклад от 2019 г. за „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“- проект на Българо-Швейцарска програма за сътрудничество за община Доспат е определена норма на натрупване 152,431 кг/ж./г.

Друг важен аспект на анализа на отпадъците е свързан с морфологичния им състав. На следващата фигура са показани осреднените процентни дялове на отделните фракции отпадъци включени в състава на смесените битови отпадъци за община Доспат, съгласно извършения анализ на морфологичния състав на битовите отпадъци на Община Доспат.

Фигура 1. Морфологичен състав на отпадъците средно за община Доспат (%)

Източник: Обобщен финален доклад „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“- проект на Българо-Швейцарска програма за сътрудничество

Съгласно морфологичния състав на отпадъците за община Доспат се достига до слените изводи: Фракциите с най-висок средногодишен процент са ситна фракция под 4 см, градински и пластмаса. Фракциите с най-нисък средногодишен процент са опасни отпадъци, гума и кожа. Фракции с най-изявена сезонна флуктуация са ситна фракция под 4 см, картон, градински и хартия. Фракции с най-слаба сезонна флуктуация са гума, опасни и кожа.

Анализ на строителните отпадъци

В община Доспат, строителните отпадъци се формират основно от строителството, реконструкцията и ремонта на сградите, улици и пътища (когато Общината е възложител на СМР или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи и от ремонтната дейност на домакинствата), като делът им в общото количество на ТБО не е голям. На територията на община Доспат няма Депо за строителни отпадъци. Строителните отпадъци, които се генерират на територията на общината са в резултат на строителни дейности – ново строителство, ремонт и разрушаване на стари сгради. След издаване на съответното разрешително от страна на Кмета на Общината, фирмите генериращи тези отпадъци ги извозват до площадка за рециклиране, влагат ги в обратни насипи или ги предават за повторна употреба.

В настоящата програма се идентифицира необходимостта от „инвестиционни“ мерки и за достигане целите за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване. В тази насока ще бъде необходимо, по собствена инициатива и за своя сметка община Доспат да организира създаването на площадка за временно съхранение на строителните отпадъци от ремонтните дейности на домакинствата и отпадъците от строителни и разрушителни дейности, на които общината е Възложител или в сътрудничество с частен доставчик на услугата и последваща обработка на строителните отпадъци, които да се рециклират. Раздробяването и друго третиране за рециклиране може да се извършват от нает изпълнител с мобилно оборудване. Общината трябва да събира адекватна такса вход за възстановяване на инвестициите за обекта и разходите за раздробяване и сортиране на отпадъците. Остатъците, които не могат да бъдат рециклирани или замърсените нерециклируеми строителни отпадъци, или тези класифицирани като напълно инертни отпадъци, ще се доставят на регионалното депо за депониране след заплащане на входна такса. Като алтернатива Общината може да изгради съоръжение за рециклиране на строителни отпадъци чрез публично-частно партньорство.

Анализ на отпадъците от утайки от ПСОВ

В Общината няма изградена пречиствателна станция за пречистване на битовите отпадъчни води.

Предстои изграждане на пречиствателна станция под гр. Доспат, която ще обхване гр. Доспат, с. Барутин и с. Змеица.

В процеса на пречистване се образуват утайки, които съдържат множество потенциални замърсители и поради това е необходимо да се планира тяхното третиране и обезвреждане, като компонент на системата за интегрирано управление на отпадъците. Обемът на утайките зависи от вида на отпадъчните води и възприетия начин на пречистване.

В процеса на очистване на отпадъчните води голяма част от замърсителите преминават в първичните утайки, което налага тяхното по-нататъшно третиране и обезвреждане.

Съществуват следните утвърдени методи за обезвреждане и оползотворяване на утайките от ПСОВ:

- Стабилизиране на утайките - утайките се стабилизират преди последващо третиране. Суровите утайки от уплътнителя могат да останат нетретирани само ако впоследствие бъдат обработени в инсинератор за сурови утайки. Стабилизиране на утайките се извършва или в анаеробни (напр. метан- танкове), или при аеробни условия (напр. вентилационни съоръжения);
- Обезводняване – извършва се с цел да се намали значително водното съдържание в утайките от ПСОВ, особено с цел намаляване на транспортните разходи. Това става чрез използването на утаителни центрофуги и преси;
- Сушене – постига се допълнително намаляване на количествата утайки, подлежащи на третиране, както и допълнително стабилизиране и хигиенизиране на утайките от ПСОВ;
- Преобразуване - това е един по-широк кръг от процеси, при които

утайките от отпадъчни води се трансформират с цел оползотворяване на съставките им и неутрализиране на съдържащите се в тях потенциално опасни компоненти. Много често преобразуването на утайките включва обезводняване и/или сушене като предварителна стъпка. С преобразуването се неутрализират съдържащите се в утайките потенциално опасни компоненти, както и се трансформират с цел оползотворяване на полезните в тях съставки. Преобразуването може да включва например компостиране и разграждане на утайките с цел оползотворяването им в земеделието и за рекултивация на нарушени терени;

- Термично оползотворяване - позволява в най-голяма степен неутрализирането на опасните съставки в утайките. Като метод обаче той е свързан с най-високи разходи. Съществуват множество способи като например съвместно изгаряне, газификация и т.н.;
- Биологично оползотворяване - може да се осъществи след съвместно анаеробно разграждане или чрез компостиране.

На европейско ниво все повече се предпочита оползотворяване на утайките чрез методите на изгаряне с оползотворяване на енергията и извличане на фосфора, въпреки че широко се прилагат методите за оползотворяване в земеделието и за възстановяване на нарушени терени, а в новите страни членки, в т.ч. и България, депонирането е най-често срещан метод.

Основни изводи и препоръки

- Годишните количества генерирани битови отпадъци на територията на община Доспат от 2017 г. до 2020 г. се увеличават. Годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението също следва тази тенденция. Населението на общината намалява за периода 2017-2020 г.
- За периода 2017-2020 г. нормата на натрупване за община Доспат нараства и не с благоприятна стойност от средната за страната.
- Общината следва да планира и изпълни мерки за намаляване на депонираните и увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, за да изпълни европейските и национални цели за отпадъците за предстоящия период до 2028 г. в съответствие със ЗУО и Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците и третиране на биоразградимите отпадъци.
- Препоръчително е община Доспат да предприеме допълнителни действия за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности, в резултат на което да се постигне намаляване на количествата на депонираните смесени битови отпадъци и подобряване на техния състав от гледна точка на извличане на рециклируеми отпадъци.
- Препоръчително е общината да обсъди възможностите за рециклиране на общинско ниво или на регионален принцип на отпадъците от строителния бранш с други съседни общини и строителния бизнес, както и възможностите за повторно използване на селективно разрушени сгради.

8.3. Инфраструктура за управление на отпадъци

Ключова предпоставка за нивото на рециклиране и оползотворяване на отпадъците и опазване на околната среда и човешкото здраве е подходящата като тип и

капацитет инфраструктура. В тази връзка в настоящия раздел е направен обстоен анализ на наличната инфраструктура в община Доспат за потоците отпадъци, чието управление е от компетенциите на общината.

Информационни източници за анализа са програмни документи на национално ниво, информация, публикувана от МОСВ, ИАОС, РИОСВ - Смолян, както и информация, налична в община Доспат.

Анализът на инфраструктурата търси отговор на следните основни въпроси:

- Какви са настоящата ситуация и тенденциите по отношение на осигуряване от общината на инфраструктура за отпадъци;
- Осигурената, изградена и в процес на изграждане инфраструктура, която обслужва или би могла да обслужва община Доспат на нейна територия и в РСУО – Доспат, достатъчна ли е за третиране на отпадъците в съответствие с нормативните изисквания и за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците;
- Необходима ли е допълнителна инфраструктура за подобряване на услугите и прилагане на йерархията на управление на отпадъците в общината.

В края на анализа са направени основни изводи и препоръки, с цел идентифициране на необходимите мерки по отношение на инфраструктурата за отпадъците.

Анализът е направен и в контекста на нивото на развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъците като цяло в българските общини.

Конкретните данни очертават следните тенденции:

- Проучванията и изводите в НПУО 2020-2028 г. показват, че е изградена и продължава да се изгражда мащабна инфраструктура за екологосъобразно третиране на битовите отпадъци и на други потоци отпадъци, и РСУО и общините са осигурени с модерна техническа инфраструктура, финансирана основно от ОПОС, националния бюджет, бюджета на общините и ПУДООС.
- Към 2020 г. са изградени и функционират всички депа за управление на отпадъците на регионален принцип (51 броя), с изключение на два региона, в които депата са в процес на изпълнение и които са намерили временно решение за третиране на отпадъците в съответствие с изискванията. Един регион е намерил решение за третиране на отпадъците в частна инсталация.
- Към 2018 г. 41 общини изпълняват заложените цели по чл. 31, ал. 1 от ЗУО.
- Голяма част от общините са добре обезпечени със съдове за смесени битови отпадъци. Съдовете за разделно събиране на отпадъци почти изцяло са собственост на организациите по оползотворяване и към момента липсва достатъчна за анализ информация за техния брой и обем.
- Все още е голям делът на депонираните отпадъци, което обуславя необходимост от изграждане на допълнителни клетки на депата.
- От страна на общините не се предприемат навреме действия за осигуряване на достатъчен капацитет за депониране на отпадъците.

- С цел спазване изискванията на чл. 21, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците, кметовете на общините от регионалните сдружения трябва

своевременно да предприемат действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за изграждане на ново съоръжение/я за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията.

- В много малко общини са въведени в експлоатация инсталации за рециклиране на битови биоотпадъци и за производство на компост или за преработване и оползотворяване на биоразградими битови отпадъци чрез механично биологично третиране.
- Повечето общини са осигурили площадки за населените места над 10 000 жители за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци чрез сключване на договори с фирми, притежаващи разрешителни по ЗУО. На практика обаче, няма модерни, добре функциониращи площадки за приемане на широк спектър от разделно събраните отпадъци, в т.ч. ЕГО, опасни отпадъци от бита и др.
- Утайките от преобладаващия брой ПСОВ в страната се депонират.
- В ограничен брой общини и РСУО има инсталирани съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци, на много места отпадъците се депонират. В някои общини използват строителните отпадъци за запълване на негативни форми на стари кариери и минни обекти с цел техническата им рекултивация.
- 99.8% от населението на страната е обхванато от системите за организирано сметосъбиране и сметоизвозване, като покритието със съдове за събиране на смесени битови отпадъци и техника за извозването им е достатъчно, но се констатира напреднала амортизация на тази техника.

Инфраструктура за битовите отпадъци

В анализа се проучва състоянието, предприетите мерки за осигуряването, проблемите и напредъка по решаването им относно съоръженията за обезвреждане, предварително третиране, приемане и временно съхраняване, сортиране с цел предаване за последващо рециклиране и друго оползотворяване на битовите отпадъци, техника и съдове за събирането и извозването им.

➢ Инфраструктура за събиране и транспортиране на битови отпадъци

Посочени са данни както за инфраструктурата за смесените, така и за разделно събраните битови отпадъци.

Смесени битови отпадъци

В последните години общината постигна 100% обхванато население от системите за организирано сметосъбиране и сметоизвозване. В момента Общината, чрез Общинско предприятие „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат” сама извършва дейностите по събиране и транспортиране на отпадъците от домакинствата, административните сгради и търговските предприятия и е оператор на регионалното депо. Обхванати са всички населени места.

Сметосъбирането се осъществява с 3 броя специализирани автомобили, също собственост на общината.

Наличните съдове за събиране на смесени битови отпадъци на територията на община Доспат, както и честотата на събиране, са достатъчни за осигуряване качество на услугата.

Таблица 2. Съдове за събиране на смесените битови отпадъци

№	Населени места	Контейнери - тип „Бобър“ 1,1 м^3 или „Ракла“ 1,1 м^3 (бр.)	Кофи 120 л. (бр.)	Кофи 110 л. (бр.)
1	гр. Доспат	120	161	620
2	в селата	190	190	868
ОБЩО		**310**	**351**	**1488**

Кофите и контейнерите са общинска собственост, тяхното състояние се контролира от служители на Общината. Изгорените или механично увредени съдове се подменят с налични оборотни или нови контейнери след установяване на повредата.

Разделно събиране на отпадъци от опаковки

В Община Доспат не е изградена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Съдове за фамилно компостиране

Общината не е предоставяла на домакинства съдове за фамилно компостиране.

- **Съоръжения за обезвреждане (депониране) на отпадъците**

Община Доспат е сред общините в България, които към момента на настоящия анализ изхвърлят отпадъците си на регионално депо Доспат.

Община Доспат е в сдружение с общините Сатовча, Девин, Борино и Сърница, създадено с цел управление на отпадъците на регионален принцип. Регионалното сдружение за управление на отпадъците в регион Доспат обединява действията на общините членки за изграждането на система за регионално управление на отпадъците, отговаряща на националните нормативни изисквания и европейските стандарти. В резултат на сътрудничеството общините е изпълнен проект „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Доспат“ със съответстваща на нормативните изисквания инфраструктура за депониране на неопасни отпадъци.

Битовите отпадъци се депонират на регионално депо, класифицирано в клас „Депо за неопасни отпадъци”, което се използва от общините Доспат, Борино, Девин, Сатовча и Сърница. Регионалното депо е разположено на територията на общината до с. Барутин. На депото се депонират основно битови, СО и производствени неопасни отпадъци, които се уплътняват и се запръстяват с почва или се покриват с инертни материали.

Регионалното сдружение е взело решение за възлагане на проект за разширение на Регионалното депо и изграждане на система за разделно събиране на отпадъците на територията на общините Доспат, Борино, Девин, Сърница и Сатовча.

- **Инсталации за биоразградими отпадъци**

В изпълнение на своите задължения по чл.19, ал.3, т.10 и чл.34, ал.2 от „Закона за управление на отпадъците“ и „Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците и третиране на биоразградимите отпадъци“, относно управлението на биоразградимите

отпадъци от растителен произход, Община Доспат участва по Оперативна програма „Околна среда 201-2020“, процедура № BG 16M1 OP 002-2.002 за „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци“ и в момента се изпълняват СМР. И двете инсталации ще обслужват населението от всичките пет общини в РСУО - Доспат. Инсталациите се предвижда да бъдат изградени в имот №016209, м. Гайтанина, с. Барутин , общ. Доспат с площ 13,748 дка, довеждащата инфраструктура (път 650 м. водопровод 30 м, ел. 100 м.) ще се реализира на имоти №016205 и 016204.

Капацитетът на компостиращата инсталация е 2150 т / г, а на инсталацията за предварително третиране - 6400 т/г смесен общински отпадък. Системата за разделно събиране на зелените отпадъци в общините от РСУО Доспат е от врата на врата. Местното население ще оставя до сивата кофа по график в чували генерирания зелен отпадък. Не се предвижда закупуване на специализирана техника за извозване на зелените отпадъци.

В индикативния списък Приложение 8 в Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г., са предвидени за изграждане инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителните отпадъци по региони в т.ч. за регион Доспат.

Общината следва да предприеме действия съвместно с другите общини от регионалното сдружение за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на хранителните отпадъци.

➢ Инсталации и съоръжения за рециклируеми отпадъци

На територията на община Доспат няма функционираща инсталация за предварително третиране чрез сепариране на битовите отпадъци преди депонирането им с оглед отделяне на отпадъци, които подлежат на рециклиране и друго оползотворяване.

Основните цели на предварителното третиране на битовите отпадъци чрез сепариране и сортиране, които си поставя община Доспат, са:

- Постигане на по-високо ниво на управление на отпадъците в съответствие с йерархията на отпадъците.
- Изпълнение на целите по чл.31, ал.1, т.1 от ЗУО, свързани с подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло, в сроковете, посочени в §15 от преходните и заключителни разпоредби на закона.
- Спестяване на общината на финансови средства за заплащане на отчисления (екотакси за депониране) по чл.64 от ЗУО.
- Удължаване на експлоатационния период на депото и спестяване на финансови средства на общините за ново депо, като се имат предвид предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г., че след 2020 г. на общините няма да се предоставят средства за изграждане на депа за отпадъци от централни финансови източници в духа на европейските и националните политики за ефективно използване на ресурсите и платформата за „нулеви отпадъци“.

- Намаляване на количествата отпадъци, оставащи за обезвреждане, съответно намаляване на експлоатационните разходи за регионалното депо.

➢ Площадки за предаване, пакетиране и временно съхранение на разделно събрани отпадъци

На територията на общината няма площадка за временно съхранение на разделно събрани отпадъци.

➢ Инфраструктура за разделно събиране на опасни битови отпадъци

Община Доспат няма сключен договор с лицензирана фирма за събиране и обезвреждане на опасни отпадъци.

Изградена е общинска площадка за безвъзмездно предаване на отпадъци за временно съхранение на отпадъци от бита (чл. 19, ал. 3, т. 11 от Закона за управление на отпадъците).

Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване

На този етап община Доспат не е обезпечена с необходимата инфраструктура за управление на строителните отпадъци от ремонтните дейности на домакинствата и отпадъците от строителни дейности и разрушителни дейности, на които Общината е Възложител.

На територията на община Доспат няма специализирано депо за строителни отпадъци и излишни земни маси.

С влизане в експлоатация на регионално депо разрешените за депониране количества строителни отпадъци са ограничени, поради липса на отделна клетка за строителни отпадъци. Част от строителните отпадъци от домашни ремонти попадат в потока смесени битови отпадъци. Друга част в т.ч. от изкопи и събаряне отиват за изпълване на частни имоти предназначени за производствена дейност.

Генерираните строителни отпадъци от ремонтната дейност на домакинствата – ангажимент на общината по ЗУО се извозват и обезвреждат на Регионалното депо. Понякога все още тези отпадъци се изхвърлят от недобросъвестни граждани и в контейнерите за смесени битови отпадъци или до тях, като замърсяват уличните пространства.

Тъй като отчисленията за депониране на строителни отпадъци нарастват прогресивно в годините, за гражданите и бизнеса на община Доспат, както и за самата община като възложител на строителни дейности, е по-изгодно поне част от строителните отпадъци и от разрушаване на сгради да се предават на инсталация за рециклиране на такива отпадъци, а при събаряне на сгради отпадъците да се разделят селективно с оглед възможността за повторната им употреба.

Прилагането на такъв подход ще спести разходи на общината за извозване и депониране на строителни отпадъци на регионалното депо.

Трябва да се прецени вариантът за изграждане на площадка за временно съхранение и третиране на строителни отпадъци на територията на общината или на регионален принцип. На тази площадка да се приемат за рециклиране строителни отпадъци от широк спектър, като материали от бетонови конструкции, тухлени, керамика и др. с неопасен характер, както от разрушаване на сгради, така и от битови ремонти. Да се предвиди използване на мобилни съоръжения за третиране (натрошаване и пресяване).

След влизане в действие на площадката да бъде възможно да се приемат строителни отпадъци и от селективно разрушаване на сгради с цел повторно използване на някои от годните материали, включително предоставянето им на социално слаби домакинства.

Инсталации и съоръжения за третиране на утайките от ПСОВ

На територията на общината няма инсталации и съоръжения за третиране на утайки от ПСОВ.

Основни изводи и препоръки

Основните изводи и препоръки за състоянието на инфраструктурата за събиране, транспортиране и третиране на битовите, строителните отпадъци и отпадъци от утайки от ПСОВ са основата за формулиране на препоръките за развитието на тази инфраструктура и на съответните мерки в програмата за управление на отпадъците:

- Община Доспат осигурява необходимите съдове и техника за извозване на смесените битови отпадъци и осигурява необходимата като качество и количество инфраструктура при прилагане на оптимална честота на транспортиране на отпадъците, които към момента са достатъчни.
- Общината трябва да осигури контейнери и техника за разделно събиране и извозване на битовите отпадъци от опаковки чрез сключване на договор с организация за оползотворяване с необходимата инфраструктура.
- Общината не е изградила система за разделно събиране и оползотворяване на градински биоотпадъци с всички необходими елементи към нея. Препоръчително е осигуряване на съдове и въвеждането на система за разделно събиране на хранителни биоотпадъци с оглед намаляване на количеството извозвани и депонирани на регионалното депо от тези потоци отпадъци след осигуряване на съответната инсталация на регионален принцип.
- Въвеждането на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци на регионалното депо води до изпълнение задълженията по чл.19, ал.3, т.10 и чл.34, ал.2 от „Закона за управление на отпадъците“ и „Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците и третиране на биоразградимите отпадъци“. Тези инсталации ще се използват от всичките общини, обединени на регионален принцип.
- Община Доспат работи по въпроса за въвеждането на сепариране и предварително третиране на смесените битови отпадъци преди депонирането им.
- Общината трябва да осигури система за събиране на опасни отпадъци от бита и провеждане поне два пъти годишно на кампании сред населението за събиране на опасни отпадъци от бита.
- Община Доспат работи по въпроса за изграждане и въвеждане в експлоатация на площадка за разделно събрани отпадъци от бита.
- На територията на община Доспат има и други пунктове за изкупуване на битови рециклируеми отпадъци, но в общината не постъпва информация за количествата предадени за рециклиране отпадъци и тези пунктове не се регистрират в общината, съгласно изискванията на ЗУО.

- Общината следва да предприеме действия съвместно с други общини от регионалното сдружение за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на хранителните отпадъци.
- Общината следва да предприеме действия самостоятелно и съвместно с други общини за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на строителните отпадъци.
- Утайките от ПСОВ след изграждането на ПСОВ трябва да се третират в модерно утайково стопанство, да се депонират на изсушителни полета в района на ПСОВ. Формираните неопасни утайки могат да бъдат оползотворени за рекултивация, в земеделието и в горското стопанство. Необходимо е ВиК операторът заедно с общината да намери решения за най-ефективното оползотворяване на утайките.

8.4. Анализ и информация за старите общински депа и сметища

На територията на община Доспат няма стари общински депа.

На територията на общината няма нерегламентирани сметища. С въвеждане на организирано сметосъбиране на 100%, в общината изхвърлянето на битови отпадъци на нерегламентирани места е сведено до минимум. Появяват се частични замърсявания в на отделни места, но общината има финансов ресурс за своевременното им почистване.

От прегледа на състоянието може да се направят следните **изводи и препоръки**.

- С въвеждане на организирано сметосъбиране на 100%, в общината изхвърлянето на битови отпадъци на нерегламентирани места е сведено до минимум. Община Доспат има финансов ресурс за своевременното почистване на замърсени с отпадъци терени.
- В община Доспат не са изградени системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, отработени масла, ИУМПС, излезли от употреба гуми и негодни за употреба батерии и акумулатори
- В Община Доспат не е организирана Система за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата.
- Не се извършва разделно събиране на биоотпадъци с изключение на зелените отпадъци от поддържането на зелената система на града. Понастоящем съществуващите практики в община Доспат (и в останалите общини от РСО) не осигуряват съвместно постигането на регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци по чл. 8 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.
- Община Доспат трябва да изгради система за разделно събиране и оползотворяване на хранителните отпадъци.

8.5. Съществуващи схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците

Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци

Едно от най-съществените предизвикателства в европейското законодателство, въведено като задължение на общините е на всеки притежател на отпадъци да бъдат осигурени услуги за осигуряване на съдове за битови отпадъци, събиране и транспортиране на отпадъците до депа или други инсталации и съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане. Това налага планирането на мерки за обхващане на всички населени места на територията на общината в системи за събиране и транспортиране на битовите отпадъци до съоръжения за обезвреждане/оползотворяване.

Системата за организирано сметосъбиране обхваща 100% от населените места на община Доспат, в т.ч. територията на град Доспат и всички 7 села.

Община Доспат чрез Общинско предприятие „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат" сама извършва дейностите по събиране и транспортиране на отпадъците от домакинствата, административните сгради и търговските предприятия и е оператор на регионалното депо.

Предприятието разполага със специализирани съдове и транспортни средства за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци.

Дейността по събиране и транспортиране на отпадъците се извършва по график предварително одобрен от кмета на общината. Ежегодно до 31 октомври кметът на общината определя със заповед границите на районите и видът на предлаганите услуги по чл.62 от ЗМДТ.

Видът на предлаганите услуги и честота за сметоизвозване на територията на община Доспат е както следва:

1. Имоти с едно и двуфамилни жилища в гр. Доспат- кофи тип "Карнобатски" 0,11 $м^3$ - един път седмично.

2. От многофамилни жилища /жилищни сгради, блокове и кооперации/ в гр. Доспат - контейнер тип Бобър "1,1 $м^3$ - един път седмично.

3. Жилищни имоти в крайни квартали, фирми, учреждения, бунгала и крайпътни чешми в района на гр. Доспат - контейнери тип "Бургас" 4,0 $м^3$- три пъти месечно.

4. За имоти извън тези по т. 3 обслужвани с контейнер тип " Бургас " 4.0 $м^3$- три пъти месечно.

5. За предприятия, учреждения и в района на промишлена зона в гр. Доспат - контейнери тип " Бобър " 1,1 $м^3$ - ежеседмично.

6. За селата: Барутин, Змеица, Любча, Бръщен, Късак, Дрънча и Чавдар, независимо от вида на съда - два пъти месечно.

Изградената система за събиране и транспортиране на битовите отпадъци е достатъчна, за да отговори на специфичните условия на общината и изискванията на населението.

Разделно събиране и транспортиране на битови отпадъци

Йерархията за управление на отпадъците налага ограничаване на депонирането на отпадъци и въвеждане на системи за разделно събиране на отпадъци, с цел

оползотворяване и насърчаване на рециклирането им. В тази връзка на територията на община Доспат е разработена стратегия за участие в системите за разделно събиране на отпадъци, за които се прилага принципът "отговорност на производителя" и за организиране на система за разделно събиране на различни потоци битови отпадъци.

➢ Разделно събиране и транспортиране на опасни отпадъци от домакинствата

Община Доспат няма изградена система за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата. Трябва да се организират мобилни събирателни пунктове за приемане за последващо третиране на опасни отпадъци от домакинствата. Да се провеждат еднодневни кампании през пролетния и есенния сезон, като графикът се обявява предварително в местната преса и на уеб-страницата на общината. Общината следва да сключи договор с лицензирана фирма за събиране и оползотворяване на опасни отпадъци.

➢ Разделно събиране и транспортиране на сгурия и пепел

Генерираните от домакинствата пепел и сгурия, които са отпадък от използването на дърва и въглища за отопление не се събират разделно и се изхвърлят в контейнерите за смесени битови отпадъци. Общината следва да организира разделянето на сгурията и пепелта от битовия отпадък чрез осигуряване на контейнери за тази цел.

➢ Осигуряване на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата

Община Доспат изпълнява задълженията си съгласно чл. 19, ал.2, т.11. от ЗУО, като е изградила на територията на гр. Доспат площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата. На нея се приемат безвъзмездно от домакинствата:

- отпадъци от метални опаковки
- излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)
- негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА)
- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)
- пластмаса
- хартия и картон
- пластмасови опаковки
- пластмаса
- хартиени и картонени опаковки
- ИУЕЕО
- НУБА
- Опасни отпадъци от домакинствата
- едрогабаритни отпадъци (обемни отпадъци)

➢ Разделно събиране и транспортиране на биоотпадъци

При косенето и почистване при сезонния листопад, при обработка на зацветените и озеленените общински площи генерираните растителни биоотпадъци се

събират разделно и се извозват своевременно до общинската площадка за временно съхранение.

- **Разделно събиране и транспортиране на отпадъци от опаковки**

В общината не е изградена системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

- **Разделно събиране на излезли от употреба батерии и акумулатори (НУБА)**

Община Доспат няма система за разделно събиране на излезли от употреба батерии и акумулатори (НУБА).

- **Разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)**

Община Доспат няма система за разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО).

- **Разделно събиране на отработени масла**

Община Доспат засега не поддържа списък на пунктовете за смяна на отработени масла на територията на общината.

- **Разделно събиране на ИУГ**

Община Доспат не е сключила договор за разделно събиране на ИУГ поради липса на интерес от страна на организациите.

Предварително третиране на смесени битови отпадъци

Съгласно изискванията на чл. 38 на *Наредба № 8/2004 г.*, с известни изключения, отпадъците, които се приемат на депа, трябва да бъдат подложени на предварително третиране.

В съответствие с принципа "замърсителят плаща" отговорността за финансирането на предварителното третиране на отпадъците се поема от притежателя им или от лицето, което образува отпадъка. За смесените битови отпадъци отговорността за организирането и финансирането на предварителното третиране е на общинските администрации, тъй като лицата, които са образували битовите отпадъци заплащат за целта "такса битови отпадъци", която постъпва в общинските бюджети.

В съответствие с дефиницията по § 1, т. 21 от *Наредба № 8/2004 г.*, за да бъде определена една операция с отпадъци като "предварително третиране", тя трябва да отговаря на следните критерии:

1. да е физичен, термичен, химичен или биологичен процес, включително сортирането;
2. да променя характеристиките на отпадъците, с цел
   - да се намали обема им, или
   - да се намалят опасните им свойства,
   - да се улесни по-нататъшното им третиране или
   - да се повиши оползотворяемостта им.

Методите, които се използват за предварително третиране на отпадъците и степента, до която отпадъците трябва да бъдат предварително третирани, се определят с указания на министъра на околната среда и водите.

Община Доспат работи по въпроса за въвеждане на предварително третиране на събраните общи битови отпадъци.

Разделно събиране на строителни отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата

В община Доспат принципът „замърсителят плаща“ не се прилага при предоставяне на услугите относно строителните отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата.

Услугите по управление на строителните отпадъци са регламентирани в Наредбата за управление на отпадъците на община Доспат. Съгласно разпоредбите на Наредбата, разделното събиране на строителните отпадъци и транспортирането им е отговорност на генераторите на такива отпадъци и се извършва от притежателите на отпадъци, от изпълнителя на строителните и монтажните работи, или от друго лице въз основа на писмен договор с лица, притежаващи разрешение, комплексно разрешително или регистрационен документ по чл. 35 от ЗУО за отпадъци със съответния код съгласно Наредба № 3 от 1.04.2004 г. за класификация на отпадъците.

За генерираните строителни отпадъци от ремонтни дейност от домакинствата, общината не е предприела действия.

Основни изводи и препоръки

- Организираната система за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци обхваща 100% от територията на общината.
- Не са въведени схеми за разделно събиране на повечето потоци битови отпадъци.
- Община Доспат не е сключила договорни споразумения с организации за оползотворяване и лица с разрешителни по ЗУО за прилагане на схеми за разделно събиране на четири от шестте групи масово разпространени отпадъци - Отпадъци от опаковки от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло, ИУЕЕО, НУБА и ИУМПС.
- Общината обаче не е въвела схеми за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците.
- Община Доспат няма сключено споразумение с фирма за събиране, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата.

8.6. Финансиране на управлението на отпадъците

В съответствие с разпоредбите на ЗУО и ЗМДТ, управлението на отпадъците, включително тези в обхвата на правомощията на общините, се извършва при съблюдаване на принципа „Замърсителят плаща“.

Принципът „Замърсителят плаща” е заложен в Договора за създаване на Европейската общност (чл.174). Този принцип във връзка с отпадъците изисква:

- причинителят и притежателят на отпадъци да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве;
- причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си;

- разходите за опазване на околната среда и човешкото здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите;
- разходите за събиране, предварително съхраняване, третиране и транспортиране на отпадъците са за сметка на първоначалния причинител или настоящия или предишния притежател на отпадъците.

Принципите „замърсителят плаща" и „разширена отговорност на производителя" се реализират чрез административни разпоредби и икономически инструменти. Населението и бизнесът заплащат за събирането, извозването и третирането на генерираните от тях отпадъци чрез различни икономически инструменти, като напр. плащане при изхвърляне, което е пряко свързано с количеството на генерираните от съответните лица отпадъци.

Финансирането на управлението на отпадъците в община Доспат се осъществява основно чрез такса битови отпадъци. Общината използва и възможностите за безвъзмездно финансиране за проекти на общината в сектор отпадъци.

Такса битови отпадъци в община Доспат е регулирана в Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Доспат.

Таксата се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно – сметосъбиране и сметоизвозване; обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения; чистота на териториите за обществено ползване.

Таксата се определя в левове на база данъчната оценка на имотите на физическите лица и по-високата между данъчната оценка и отчетната стойност на имотите - на юридическите.

Таблица 3. Размер на такса битови отпадъци (2021 г.)

	За жилищни имоти в земл. Гр. Доспат	**За жилищни имоти в земл. ост . нас. места**	**За нежилищни имоти в земл. Доспат**	**За нежилищни имоти в земл. ост . нас. места**
осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци; събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата за обезвреждането им за сметосъбиране и сметоизвозване	6 % - физически лица 7% - юридически лица	5 % - физически лица 7% - юридически лица	6 % - физически лица 7% - юридически лица	5 % - физически лица 7% - юридически лица
проучване, проектиране, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битовите отпадъци или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови	-	-	-	-

отпадъци, включително отчисленията по ЗУО				
почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии на населените места, предназначени за обществено ползване	-	-	-	-

ЗМДТ изисква размерът на таксата да се определя според количеството на битовите отпадъци, а когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет.

Община Доспат определя такса битови отпадъци на база данъчната оценка на ползваните имоти от гражданите и фирмите. Във връзка с прилагането на принципа „замърсителят плаща“ Община Доспат предоставя възможност за определяне на таксата на база количество на битовите отпадъци.

За имоти според количеството на битовите отпадъци, съобразно районите с организирано сметосъбиране и сметоизвозване, съгласно заповедта на кмета за определяне границите на районите и видът на предлаганите услуги по чл.62 от ЗМДТ, таксата се определя според количеството на битовите отпадъци, съобразно броя на съдовете за съхранението им и кратността на сметоизвозване. Лицата, декларирали ползването на съдове за количество на битовите отпадъци, заплащат и такса за почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии на населените места, предназначени за обществено ползване.

Приходите на община Доспат от такса битови отпадъци за периода 2017-2020 г. са представени в долната таблица.

Таблица 4. Приходи от отпадъци

	2017	**2018**	**2019**	**2020**
Общо приходи от местни данъци и такси (лв.)	688 811	686 051	885 007	886 343
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):	158 918	145 803	179 107	219 315
В т.ч. от:				
физически лица (домакинства)	75352,80	74966,42	74048,05	116011,12
юридически лица	88102,30	77487,53	98700,66	112328,05

Източник: Община Доспат

В община Доспат делът на приходите от бизнеса в общите приходи от такса битови отпадъци е малко по голям от този на домакинствата. Данните показват, че за разглеждания период общината демонстрира стремеж към по-пълно прилагане на принципа „замърсителят плаща“.

Събираемостта на ТБО от задължените лица е много висока както от домакинствата, така и от фирмите. Този факт е положителен, като се има предвид, че

общината ще се нуждае от сериозни средства за прилагане на редица мерки, вкл. инвестиционни, за подобряване управлението на отпадъците и постигане на нормативно определените количествени цели за отпадъците в периода на новата програма за управление на отпадъците до 2028 г.

Таблица 5. Равнище на събираемост на приходите от такса битови отпадъци (%)

	2017	2018	2019	2020
Равнище на събираемост – общо /от план/	87,04%	82,32%	86,62%	85,78%

Източник: Община Доспат

Общите разходи за управление на отпадъците през последните 4 години са представени в следващата таблица.

Таблица 6. Разходи за управление на отпадъците (лв.)

такса битови	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Общо разходи за управление на отпадъците	413577.6	460097.6	418662.8	465614.2
В т.ч. за:				
- за осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други (лв.)	-	-	13 380	-
- за събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им (лв.)	168 723	185 785	175 010	188 602
- за проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци (лв.)	126 185	142 995	101 271	173 581
-за отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците (лв.)	53 054,61	59 077,64	74 321,81	30 459,23
- за почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване (лв.)	65 615	72 240	68 060	72 972

Забележка! *В сумите са включени и възстановените средства по чл.60 и чл.64.*

Източник: Община Доспат

В структурата на разходите за управление на отпадъци най-висок е делът на разходите за събиране и транспортиране на битовите отпадъци. Много висок и непрекъснато нарастващ е делът на разходите за отчисления по чл.64 от ЗУО за депониране на отпадъци. Съгласно *Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при*

депониране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г.), размерът на отчисленията за депониране по чл.60 и чл. 64 от ЗУО са прогресивно нарастващи в годините. Съответно разходите на общината нарастват през анализирания период, тъй като годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава. Това се дължи на променящите се потребителски навици, и начин на живот на домакинствата, краткия живот на предметите и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения. Като се има предвид, че до 2022 г. и всяка следваща година отчисленията за депониране на отпадъци ще достигнат 95 лв./тон, общината ще трябва да включи в програмата мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и нарастване на количествата разделно събрани, рециклирани и оползотворени отпадъци, за да намали разходите за отчисления за депониране.

Въз основа на направения анализ са изведени следните **основни изводи и препоръки**:

- Принципът „замърсителят плаща" не се прилага изцяло при определяне на такса битови отпадъци. В зависимост от въведените на национално ниво методики за определяне на такса битови отпадъци, община Доспат ще предприеме действия с цел по-пълно прилагането на принципа и справедливо заплащане на услугите от страна на всички групи генератори на отпадъци.
- Събираемостта на приходите от такса битови отпадъци е висока. Въпреки това приходите от такса битови отпадъци в община Доспат са значително по-ниски от средствата, които общината изразходва за управлението на отпадъците. Този факт показва, че общината следва да преразгледа политиката за определяне на такса битови отпадъци, така че да покрива разходите и да разширява и подобрява услугите, свързани с управление на отпадъците.
- В структурата на разходите най-висок дял имат разходите за разходите за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци. Размерът на заплащаните отчисления по чл. 64 от ЗУО нараства значително през анализирания период, тъй като годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава. Това се дължи на променящите се потребителски навици и начин на живот на домакинствата и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения. В същото време размерът на отчисленията за един тон отпадъци нараства всяка година. Общината трябва да предприеме мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и нарастване на количествата разделно събрани, рециклирани и оползотворени отпадъци, за да намали разходите за отчисления за депониране.

8.7. Административен капацитет за управление на отпадъците

Анализът има за цел да установи състоянието на административния капацитет на община Доспат в сферата на управление на отпадъците, евентуални недостатъци и несъответствия в капацитета на общината и да направи препоръки за оптимизиране и подобряване на административния капацитет за осъществяването на управленските и контролните правомощия на общината.

Настоящият анализ се стреми да даде отговор на следните въпроси: дали се изпълняват правомощията и отговорностите на общината в сферата на управление на отпадъците съгласно нормативните актове, кои звена в административната структура на общината имат функции в областта на отпадъците и съответстват ли техните функции на правомощията на кмета на общината, ясно ли са разграничени функциите между отделните звена, какво е състоянието на човешките ресурси, натоварени с функции за отпадъци, на тяхната техническа и информационна обезпеченост.

Използвани са следните методи:

- проучване на общински нормативни и ведомствени документи, регламентиращи отговорностите на общината за управлението на отпадъците;
- анализ на отчетни документи и статистически данни за служителите, ангажирани с функции за управление на отпадъците;
- анкетиране на експерти по отпадъци в общината за изясняване на състоянието на осигуреността и на бъдещите потребности от персонал и за техническата и информационната осигуреност на администрацията.

Функционална обезпеченост

По-горе подробно бяха описани правомощията на общините за управление на отпадъците. Възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на кмета на общината са обезпечени чрез функциите на административните звена в общинската администрация. В зависимост от начина на подпомагане изпълнението на правомощията на кмета за управление на отпадъците, определени звена в общинската административна структура имат:

- основна функция – функция, която подпомага по същество определено правомощие, политика, стратегия, план, програма;
- спомагателна функция – функция, която се изразява в съдействие, координация, техническа помощ и други подобни, по отношение на определено правомощие, политика, стратегия, план, програма.

В община Доспат общата организация и контрол на работата на общинската администрация в областта на екологията, вкл. отпадъци, е възложена на заместник-кмет.

Основните функции, свързани с политиката по управление на отпадъците, са възложени на самостоятелен отдел в специализираната администрация.

Административното и контролно звено, отговорно за дейностите по управление на отпадъците в общината е Отдел „Икономика, екология и селско стопанство“ от специализираната администрация в община Доспат. Отделът включва общо 3 служители, от които Н-к отдел, специалист Икономика, екология и селско стопанство“ и технически сътрудник. Отговаря за опазване на околната среда, като извършва контролни дейности за констатиране на нарушения в тази област. Осъществява дейности по поддържане на естетичен вид на населените места, опазване на общинската собственост и чистота.

Заместник кметът наблюдава пряко работата на Отдел „Икономика, екология и селско стопанство“.

Отдел „Европейски програми и обществени поръчки“ - разработва и реализира проекти и програми, осъществява контрол в областта на околната среда, като за целта

събира, обработва и отчита информацията за управление на отпадъците на територията на общината. Отговаря и за целесъобразното и законосъобразно изразходване на финансовите средства по бюджета на Общината за екология и чистота на града. Служителите в отдела участват при разработване на проекти за финансиране по ОП и структурни фондове на ЕС.

Политиката за повишаване на квалификацията на служителите в *Отдел „Икономика, екология и селско стопанство“* се изпълнява от н-к отдел, който провежда атестация на персонала съобразно изискванията на нормативната уредба, като идентифицира бъдещи потребностите от повишаване на квалификацията им.

За подобряване административният капацитет и за да бъдат актуално информирани, относно последните промени в нормативната уредба, служителите на общинската администрация периодично участват в семинари - обучения.

Институционалната рамка при управление на отпадъците в Община Доспат е дадена в таблицата по-долу:

Административно-териториална единица в общината	Ресорен кмет	Отговорни лица	Административни задължения
Гр. Доспат – административен център	Кмет	Заместник кмет	Отговаря за управление на устройството на Територията и строителството, екологията и чистотата – сметосъбиране и сметоизвозване

		Отдел „Икономика, екология и селско стопанство“ Отдел „Европейски програми и обществени поръчки“	Разработва и реализира проекти и програми, осъществява контрол в областта на околната среда - събира, обработва и отчита информацията за управление на отпадъците на територията на общината; Отговаря за опазване на околната среда; Извършва контрол на дейности за констатиране на нарушения в тази област; Осъществява дейности по поддържане на естетичен вид на населените места, опазване на общинската собственост и чистота; Отговаря за Целесъобразното и законосъобразно изразходване на финансовите средства по бюджета на Общината за екология и чистота на града; Участва при разработване на проекти за финансиране по ОП и структурни фондове на ЕС;
Кметско наместничество с. Чавдар		Кметски наместник	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметство с. Барутин		Кмет на кметството	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметство с. Змеица		Кмет на кметството	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметство с. Любча		Кмет на кметството	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметство с. Бръщен		Кмет на кметството	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено

			ползване
Кметство с. Късак		Кмет на кметството	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметство с. Цръчна		Кмет на кметството	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване

Съгласно ЗООС, осемдесет на сто от санкциите за увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми и за неизпълнение на разпоредбите на местното екологично законодателство, налагани от Кмета на общината, постъпват в общинският бюджет, на чиято територия се намира санкционираният субект и се изразходват за екологични проекти и дейности по приоритети, определени в общинската програма за околна среда.

За извършване на контролна дейност в общината, относно констатиране на нарушения в областта на управление на отпадъците, кмета на Общината е упълномощил служители, в чийто функции са включени и задължения по прилагане на екологичната нормативна уредба. За констатираните нарушения от извършвания контрол се съставят протоколи и актове за установяване на административните нарушения, както и се налагат санкции. Упълномощените със заповед на кмета длъжности лица водят превантивен контрол за недопускане на големи отклонения от съществуващата организация за събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците, както и правят предложения за подобряване на организацията. Извършват проверки по документи и/или проверки на място - при извършване на проверките длъжностните лица, съставят констативни протоколи и/или актове за установяване на административни нарушения и при констатирани нарушения дават задължително предписание и определят срок за отстраняване на нарушенията. Актове се съставят и от представители на РИОСВ – Смолян, за замърсени терени и неправомерно изхвърляне на отпадъци и за нарушения на наредбите, приети от Общинския съвет – Доспат. В общината няма регистър на обектите подлежащи на контрол и регистър/актова книга, както и на интернет страницата на общината не се публикува информация за обектите подлежащи на контрол, нито какви са констатираните нарушения от извършения контрол, информация за съставени протоколи и актове при установяване на административни нарушения и наложените санкции. Общината разполага с „телефон“, обявен на интернет страницата“ за подаване на сигнали от обществеността, относно установени нарушения, нередности и предложения в областта на управление на отпадъците и околната среда.

Други структурни звена също имат функции, свързани с управление на отпадъците.

Отдел „Обслужване на регионално депо за битови отпадъци“

- осъществява връзката между община Доспат и регионалното депо.

Отдел „Финанси, бюджет, счетоводство, МДТ”

- осъществява връзката с ръководството на общината по разработването и съставянето на проектобюджета на община Доспат;

- осъществява връзката между община Доспат и Министерство на финансите по приложението и изменението на нормативните актове в бюджетната сфера.

- участва в изготвянето проект на заповед за определяне границите на районите с организирано събиране и извозване на битови отпадъци на територията на община Доспат и осъществява процедурите, свързани с тях;

- ежегодно участва в изготвянето на годишната план сметка за дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битовите отпадъци, поддържане чистотата на териториите за обществено ползване;

- разглежда и обработва преписки, свързани с определяне размера на такса битови отпадъци за нежилищни имоти, на предприятия, в зависимост от количеството на битовите отпадъци и честотата на извозване или чрез пряко договаряне.

Отдел „Административно-правно и информационно обслужване”:

- осигурява спазването на законността при осъществяването на дейността на общата и на специализираната администрация и оказва правна помощ на кмета и на административните звена, като дава мотивирани становища по правни въпроси и по проекти на нормативни актове и изготвяне на проекти на договори.

Материално-техническо и информационно обезпечаване

Материално-техническата обезпеченост на служителите в общинската администрация с функции в областта на отпадъците е на добро равнище. Осигурени са помещения, офис оборудване и техника за работа. Изградена е вътрешна компютърна мрежа с нива на достъп съобразно дефинираните в системата права.

Основните национални документи, регламентиращи събирането на информация за отпадъците, са ЗУО (обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г., последно , изм. и доп., бр. 19 от 5.03.2021 г. и Наредба № 1 от 4 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн. ДВ, бр. 51 от 20.06.2014 г., последно изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020г.)

В чл. 44 Раздел I на Глава четвърта в ЗУО са регламентирани задълженията на общините във връзка с информационното обезпечаване на управлението на отпадъците. Кметът на общината организира събирането на данни и предоставя информация на НСИ, ИАОС, съгласно изискванията на Наредбата за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. В Наредбата се определят:

– редът и образците за водене на отчетност за дейностите по отпадъците;

– редът и образците за предоставяне на информация за дейностите по отпадъците;

– редът за предоставяне на информация от лицата, които пускат на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци;

– редът за водене на публичните регистри по чл. 45, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО);

– изграждането и поддържането на информационна система за отпадъци.

Задължени лица по Наредбата са:

1. Лицата, чиято дейност е свързана с образуване на производствени и/или опасни отпадъци, с изключение на отпадъците, образувани от домакинства, търговските и административните сгради;

2. Лицата, чиято дейност е свързана със събиране и транспортиране и/или събиране и съхраняване и/или третиране на производствени и/или опасни отпадъци;

3. Лицата, чиято дейност е свързана със събиране и транспортиране и/или събиране и съхраняване и/или третиране на битови и/или строителни отпадъци;

4. Лицата, чиято дейност е свързана със събиране и транспортиране и/или събиране и съхраняване и/или третиране на масово разпространени отпадъци;

5. Лицата, които пускат на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци;

6. Организациите по оползотворяване и лицата, изпълняващи задълженията си индивидуално по наредбите съгласно чл. 13, ал. 1 ЗУО;

7. Регионални сдружения за управление на отпадъци;

8. Лицата, извършващи дейности като търговец и/или брокер на отпадъци.

Общините като задължени лица по Наредбата следва да предоставят информация чрез документите, определени с Наредбата, както и в наредбите по чл. 43, алинеи 3, 4, 5 и 6 от ЗУО.

Община Доспат предоставя информация съобразно изискванията на ЗУО и Наредбата като член на Регионално сдружение „Регионален център за управление на отпадъците Доспат“

Информационното обезпечаване на управлението на отпадъците в общината е на добро равнище. Общината е въвела база данни относно количествата отпадъци по видове. Документооборотът и обменът на информация се осъществяват по два начина – по електронен път и по-рядко на хартиен носител. Основните документи, в това число планове и програми, документи във връзка с определяне на цени на такси и услуги и заплащане на такса БО, решения на Общинския съвет, договори с външни изпълнители, отчети за дейността и други са достъпни в локалната компютърна мрежа и достъп до тях имат всички служители на общината.

Общината поддържа на интернет страницата си www.dospat.bg систематизирана информация, включително във връзка с управление на отпадъците.

Основни изводи и препоръки

■ Възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на кмета на общината са обезпечени чрез функциите на административните звена в

общинската администрация. Разпределението на функциите е ясно и няма припокриване на функции в хоризонтален и във вертикален аспект.

- Изпълнението на всички възложени функции е на много добро ниво. Общината има капацитет за разработване и изпълнение на нормативни и планови документи и големи инфраструктурни проекти, за осигуряване на услуги за отпадъците. Необходимо е засилване на контролната дейност по отношение нерегламентирано изхвърляне на отпадъци и санкциониране на нарушителите, като се търси съдействие от органите на МВР.

- Квалификацията на служителите с функции за управление на отпадъците е на много добро ниво. Броят им не е достатъчен за изпълнение в пълен обхват на възложените функции.

8.8. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Информирането на обществеността и бизнеса за необходимостта и ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и разделното събиране на отпадъците има ключово значение за успеха и постигане на целите на общинската политика за отпадъците в съответствие с йерархията за тяхното управление.

Предмет на този анализ е информационната политика и работата с обществеността и бизнеса по въпросите, свързани с образуване и управление на отпадъците.

Община Доспат има дългогодишен опит и устойчива практика за информиране на обществеността и провеждане на публични обсъждания и консултиране на обществеността във връзка с планиране и изпълнение на общинските политики, включително в областта на опазване на околната среда. Заседанията на Общинския съвет са отворени за гражданите, които могат да присъстват на тях и да зададат конкретни въпроси (в т.ч. такива, свързани с управлението на отпадъците) към кмета на общината. В община Доспат има утвърдена от години практика на въпроси на граждани, задавани директно на срещи с експертите и специалистите на общината.

Има работещ „телефон“ за връзка с гражданите и електронна поща, на които те имат възможност да подават сигнали и да получават информация по всички въпроси, свързани с опазване на околната среда, в т.ч. и такива, свързани с управлението на отпадъците.

Общината поддържа на интернет страницата си www.dospat.bg систематизирана информация, включително във връзка с управление на отпадъците. Този подход улеснява достъпа на гражданите до полезна информация за отпадъците.

В съответствие с изискванията на ЗООС и ЗУО ежегодно, до 31-ви март кметът на общината внася отчет пред Общинския съвет за изпълнение на дейностите, заложени в общинската програма за опазване на околната среда, респективно в програмата за управление на отпадъците, в качеството й на секторна програма. Докладните записки с отчетите на програмата и съответните решения на Общинския съвет се оповестяват чрез сайта на общината.

Общината ежегодно участва в националната кампании за почистване. Общинската администрация разпространява информация за кампаниите в гр. Доспат и във всички села в общината. Програмата на кампаниите се публикуват на интернет страницата на общината. Общинска администрация определя площадките, нуждаещи се от почистване от отпадъци, осигурява достатъчно торби и ръкавици за включилите се доброволци, а ръководството и служителите от общинска администрация участват активно в почистването. Като положителен факт се оценява успешното привличане и на големи фирми, опериращи на територията на община Доспат, които се включват със своя техника в механизирано почистване на локални замърсявания на територията на град Доспат. Почистват се както локални сметища, така и междублокови пространства, паркове, детски площадки, горите. Кампаниите са съчетани с образователни инициативи, но те са по-скоро с епизодичен характер.

В резултат на анализа на текущото състояние относно информационната политика на община Доспат в сектор отпадъци са изведени следните **основни изводи и препоръки:**

- Община Доспат има дългогодишен опит и устойчива практика за информиране на обществеността. Общината поддържа на интернет страницата си разнообразна информация относно различни аспекти от управление на отпадъците. Този систематизиран подход улеснява достъпа на гражданите до полезна информация за отпадъците и тяхното управление. Общината прилага много добри практики за информиране на гражданите, като информацията обхваща всички отпадъчни потоци, за които общината предоставя услуги директно или чрез външни организации. Тази дейност обаче не е достатъчна за стимулиране на населението да съблюдава задълженията относно управлението на генерираните битови отпадъци. Липсата на целенасочени кампании за повишаване на общественото разбиране относно управлението на отпадъците пречи да се намали общата незаинтересованост и неспазване на нормативните разпоредби относно отпадъците, които се явяват проблем в общината.

- Необходимо е общината да съчетае информационната дейност с провеждане на целенасочени разяснителни кампании и предоставяне на подходящи стимули за специфични целеви групи, с цел изграждане на екологосъобразни навици и поведение сред населението за предотвратяване, намаляване и разделно събиране на отпадъците.

9. Приложение 2. Окончателен доклад от изготвен през 2019 год. четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Доспат.

Дата д/м/г	Проба	Община	Население	Диапазон Население	Сезон	Общо Тегло Проба	kg	Общо Проби	Зона	Наименование Зона	Зона	Общо Зони	Зона население
3/20/2019	1	Доспат	8004	3000-25000	Зима	130.00	кг	1	няма зониране		1	1	8004
№ на камион	СМ 923	Вид камион	ротопреса	Метеорологични условия		слънчево, сухо							

Доспат

Вид Отпадък	-	Проба кг	Проба %
Хранителни	-	3.50	кг 3%
Хартия	-	7.10	кг 5%
Картон	-	7.10	кг 5%
Пластмаса	-	17.30	кг 13%
Текстил	-	4.20	кг 3%
Гума	-	2.50	кг 2%
Кожа	-	6.10	кг 5%
Градински	-	15.70	кг 12%
Дървесни	-	15.60	кг 12%
Стъкло	-	10.30	кг 8%
Метали	-	5.40	кг 4%
Инертни>4 см	-	4.30	кг 3%
Опасни	**необходима разбивка**	2.10	кг 2%
Други	**необходима разбивка**	4.60	кг 4%
Ситна Фракция<4см	-	24.20	кг 19%
Общо	-	130.00	кг 100%

Опасни

Код на Отпадъка	Описание	Опасни кг	Опасни %
20 01 27*	Бои	0.60	кг 29%
20 01 27*	Лакове		
20 01 13*	Разтворители		
20 01 27*	Грундове		
20 01 27*	Лепила		
20 01 27*	Смоли		
20 01 27*	Мастика		
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати	0.50	кг 24%
20 01 14*	Киселини		
20 01 15*	Основи		
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите		
20 01 17*	Фотографски материали		
16 01 13*	Спирачни течности		
16 01 14*	Антифризни течности		
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност	0.20	кг 10%
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци		
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от баймери и др.		
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати		
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасяне на покрития и почистване		
20 01 37*	дървесина, съдържаща опасни вещества		
15 01 10*	Празни опаковки от лакова бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални		
20 01 33*	Оловни акумулаторни батерии		
20 01 33*	Ni-Cd батерии		
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии		
20 01 35*	Електрически и електронни устройства	0.80	кг 38%
20 01 23*	Оборудване, съдържащо хлорирани и флуорирани въглеводороди		
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак		
20 01 26*	Смазочни и моторни масла		
Общо	-	2.10	кг 100%

Други

Вид Отпадък	-	Други кг	Други %
Хигиенни		4.00	кг 87%
Композитни	-	0.60	кг 13%
	-		
	-		
	-		
	-		
	-		
Общо	-	4.60	кг 100%

Вид Отпадък	-	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Средни Стойности	Средни Стойности Зона 1	Средни Стойности Зона 2	Средни Стойности Зона 3	Средни Стойности Зона 4	Средни Стойности Зона 5
Зона	-	1																		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Население	-	8004																		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Хранителни	-	3%																		3%	3%				
Хартия	-	5%																		5%	5%				
Картон	-	5%																		5%	5%				
Пластмаса	-	13%																		13%	13%				
Текстил	-	3%																		3%	3%				
Гума	-	2%																		2%	2%				
Кожа	-	5%																		5%	5%				
Градински	-	12%																		12%	12%				
Дървесни	-	12%																		12%	12%				
Стъкло	-	8%																		8%	8%				
Метали	-	4%																		4%	4%				
Инертни>4 см	-	3%																		3%	3%				
Опасни	-	2%																		2%	2%				
Други	-	4%																		4%	4%				
Ситна Фракция<4см	-	19%																		19%	19%				
Опасни	-																								
20 01 27*	Бои	29%																		29%	29%				
20 01 27*	Лакове																								
20 01 13*	Разтворители																								
20 01 27*	Грундове																								
20 01 27*	Лепила																								
20 01 27*	Смоли																								
20 01 27*	Мастила																								
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати	24%																		24%	24%				
20 01 14*	Киселини																								
20 01 15*	Основи																								
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите																								
20 01 17*	Фотографски материали																								
16 01 13*	Спирачни течности																								
16 01 14*	Антифризни течности																								
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност	10%																		10%	10%				
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци																								
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др																								
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати																								
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване																								
20 01 37*	съдържащи																								
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални																								
20 01 33*	акумулаторни																								
20 01 33*	Ni-Cd батерии																								
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии																								
20 01 35*	Електрически и електронни устройства	38%																		38%	38%				
20 01 23*	съдържащо																								
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак																								
20 01 26*	Смазочни и моторни масла																								
Други	-																								
Хигиенни	-	87%																		87%	87%				
Композитни	-	13%																		13%	13%				

Дата д/м/г	Проба	Община	Население	Диапазон Население	Сезон	Общо Тегло Проба | kg	Общо Проби	Зона | Наименование	Зона	Общо Зони	Зона население
07.10.2019 г.	1	Доспат	8004	3000-25000	Есен	105.00кг	1	няма зониране	1	1	8004
№ на камион	СМ1923СМ	Вид камион	ротопреса	Метеорологични условия	облачно, влажно						

Доспат

Вид Отпадък	-	**Проба кг**	**Проба %**
Хранителни	-	4.40кг	4%
Хартия	-	5.10кг	5%
Картон	-	5.10кг	5%
Пластмаса	-	14.40кг	14%
Текстил	-	8.90кг	8%
Гума	-	5.90кг	6%
Кожа	-	5.50кг	5%
Градински	-	9.30кг	9%
Дървесни	-	7.80кг	7%
Стъкло	-	4.90кг	5%
Метали	-	7.60кг	7%
Инертни>4 см	-	8.50кг	8%
Опасни	**необходима разбивка**	2.70кг	3%
Други	**необходима разбивка**	5.50кг	5%
Ситна Фракция<4см	-	9.40кг	9%
Общо	-	105.00кг	100%

Опасни

Код на Отпадъка	**Описание**	**Опасни кг**	**Опасни %**
20 01 27*	Бои		
20 01 27*	Лакове		
20 01 13*	Разтворители		
20 01 27*	Грундове		
20 01 27*	Лепила		
20 01 27*	Смоли		
20 01 27*	Мастила		
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати		
20 01 14*	Киселини		
20 01 15*	Основи		
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите		
20 01 17*	Фотографски материали		
16 01 13*	Спирачни течности		
16 01 14*	Антифризни течности		
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност		
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци		
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др		
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати		
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване		
20 01 37*	дървесина, съдържаща опасни вещества		
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални	2.70кг	100%
20 01 33*	Оловни акумулаторни батерии		
20 01 33*	Ni-Cd батерии		
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии		
20 01 35*	Електрически и електронни устройства		
20 01 23*	Оборудване, съдържащо хлорирани и флуорирани въглеводороди		
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак		
20 01 26*	Смазочни и моторни масла		
Общо	-	2.70кг	100%

Други

Вид Отпадък	-	**Други кг**	**Други %**
Хигиенни		3.80кг	69%
Композитни	-	1.70кг	31%
	-		
	-		
	-		
	-		
	-		
Общо	-	5.50кг	100%

Вид Отпадък	-	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Средни Стойности	Средни Стойности Зона 1	Средни Стойности Зона 2	Средни Стойности Зона 3
Зона	-	1																		n/a	n/a	n/a	n/a
Население	-	8004																		n/a	n/a	n/a	n/a
Хранителни	-	4%																		4%	4%		
Хартия	-	5%																		5%	5%		
Картон	-	5%																		5%	5%		
Пластмаса	-	14%																		14%	14%		
Текстил	-	8%																		8%	8%		
Гума	-	6%																		6%	6%		
Кожа	-	5%																		5%	5%		
Градински	-	9%																		9%	9%		
Дървесни	-	7%																		7%	7%		
Стъкло	-	5%																		5%	5%		
Метали	-	7%																		7%	7%		
Инертни>4 см	-	8%																		8%	8%		
Опасни	-	3%																		3%	3%		
Други	-	5%																		5%	5%		
Ситна Фракция<4см	-	9%																		9%	9%		
Опасни	-																						
20 01 27*	Бои																						
20 01 27*	Лакове																						
20 01 13*	Разтворители																						
20 01 27*	Грундове																						
20 01 27*	Лепила																						
20 01 27*	Смоли																						
20 01 27*	Мастила																						
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати																						
20 01 14*	Киселини																						
20 01 15*	Основи																						
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите																						
20 01 17*	Фотографски материали																						
16 01 13*	Спирачни течности																						
16 01 14*	Антифризни течности																						
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност																						
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци																						
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др																						
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати																						
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване																						
20 01 37*	съдържащи																						
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални	100%																		100%	100%		
20 01 33*	акумулаторни																						
20 01 33*	Ni-Cd батерии																						
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии																						
20 01 35*	Електрически и електронни устройства																						
20 01 23*	съдържащо																						
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак																						
20 01 26*	Смазочни и моторни масла																						
Други	-																						
Хигиенни	-	69%																		69%	69%		
Композитни	-	31%																		31%	31%		

Дата д/м/г	Проба	Община	Население	Диапазон Население	Сезон	Общо Тегло Проба | kg	Общо Проби	Зона | Наименование	Зона	Общо Зони	Зона население
7/4/2019	1	Доспат	8004	3000-25000	Лято	125.00кг	1	няма зониране	1	1	8004
№ на камион	СМ 1923 СМ	Вид камион	ротопреса	Метеорологични условия	сухо, слънчево						

Доспат

Вид Отпадък	-	Проба кг	Проба %
Хранителни	-	15.40кг	12%
Хартия	-	4.00кг	3%
Картон	-	7.50кг	6%
Пластмаса	-	8.20кг	7%
Текстил	-	5.60кг	4%
Гума	-	4.80кг	4%
Кожа	-	3.50кг	3%
Градински	-	13.70кг	11%
Дървесни	-	4.50кг	4%
Стъкло	-	8.40кг	7%
Метали	-	7.30кг	6%
Инертни>4 см	-	11.20кг	9%
Опасни	**необходима разбивка**	1.50кг	1%
Други	**необходима разбивка**	12.20кг	10%
Ситна Фракция<4см	-	17.20кг	14%
Общо	-	125.00кг	100%

Опасни

Код на Отпадъка	Описание	Опасни кг	Опасни %
20 01 27*	Бои		
20 01 27*	Лакове		
20 01 13*	Разтворители		
20 01 27*	Грундове		
20 01 27*	Лепила		
20 01 27*	Смоли		
20 01 27*	Мастила		
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати		
20 01 14*	Киселини		
20 01 15*	Основи		
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите		
20 01 17*	Фотографски материали		
16 01 13*	Спирачни течности		
16 01 14*	Антифризни течности		
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност		
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци		
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др		
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати		
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване		
20 01 37*	дървесина, съдържаща опасни вещества		
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални	1.50кг	100%
20 01 33*	Оловни акумулаторни батерии		
20 01 33*	Ni-Cd батерии		
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии		
20 01 35*	Електрически и електронни устройства		
20 01 23*	Оборудване, съдържащо хлорирани и флуорирани въглеводороди		
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак		
20 01 26*	Смазочни и моторни масла		
Общо	-	1.50кг	100%

Други

Вид Отпадък	-	Други кг	Други %
Хигиенни		7.00кг	57%
Композитни	-	5.20кг	43%
	-		
	-		
	-		
	-		
	-		
Общо	-	12.20кг	100%

Вид Отпадък	-	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Средни Стойности	Средни Стойности Зона 1	Средни Стойности Зона 2	Средни Стойности Зона 3
Зона	-	1																		n/a	n/a	n/a	n/a
Население	-	8004																		n/a	n/a	n/a	n/a
Хранителни	-	12%																		12%	12%		
Хартия	-	3%																		3%	3%		
Картон	-	6%																		6%	6%		
Пластмаса	-	7%																		7%	7%		
Текстил	-	4%																		4%	4%		
Гума	-	4%																		4%	4%		
Кожа	-	3%																		3%	3%		
Градински	-	11%																		11%	11%		
Дървесни	-	4%																		4%	4%		
Стъкло	-	7%																		7%	7%		
Метали	-	6%																		6%	6%		
Инертни>4 cm	-	9%																		9%	9%		
Опасни	-	1%																		1%	1%		
Други	-	10%																		10%	10%		
Ситна Фракция<4cm	-	14%																		14%	14%		
Опасни	-																						
20 01 27*	Бои																						
20 01 27*	Лакове																						
20 01 13*	Разтворители																						
20 01 27*	Грундове																						
20 01 27*	Лепила																						
20 01 27*	Смоли																						
20 01 27*	Мастила																						
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати																						
20 01 14*	Киселини																						
20 01 15*	Основи																						
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите																						
20 01 17*	Фотографски материали																						
16 01 13*	Спирачни течности																						
16 01 14*	Антифризни течности																						
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност																						
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци																						
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др																						
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати																						
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване																						
20 01 37*	съдържаща																						
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални	100%																		100%	100%		
20 01 33*	акумулаторни																						
20 01 33*	Ni-Cd батерии																						
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии																						
20 01 35*	Електрически и електронни устройства																						
20 01 23*	съдържащо																						
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак																						
20 01 26*	Смазочни и моторни масла																						
Други	-																						
Хигиенни	-	57%																		57%	57%		
Композитни	-	43%																		43%	43%		

Дата д/м/г	Проба	Община	Население	Диапазон Население	Сезон	Общо Тегло Проба | kg	Общо Проби	Зона | Наименование	Зона	Общо Зони	Зона население
5/3/2019	1	Доспат	8004	3000-25000	Пролет	130.00кг	1	няма зониране	1	1	8004
№ на камион	СМ 1923	Вид камион	ротопреса	Метеорологични условия	сухо, слънчево						

Доспат

Вид Отпадък	-	**Проба кг**	**Проба %**
Хранителни	-	18.20кг	14%
Хартия	-	7.85кг	6%
Картон	-	7.85кг	6%
Пластмаса	-	13.50кг	10%
Текстил	-	4.30кг	3%
Гума	-	1.80кг	1%
Кожа	-	4.60кг	4%
Градински	-	21.40кг	16%
Дървесни	-	7.50кг	6%
Стъкло	-	6.20кг	5%
Метали	-	3.50кг	3%
Инертни>4 см	-	11.00кг	8%
Опасни	**необходима разбивка**	1.30кг	1%
Други	**необходима разбивка**	2.80кг	2%
Ситна Фракция<4см	-	18.20кг	14%
Общо	-	130.00кг	100%

Опасни

Код на Отпадъка	**Описание**	**Опасни кг**	**Опасни %**
20 01 27*	Бои		
20 01 27*	Лакове		
20 01 13*	Разтворители		
20 01 27*	Грундове		
20 01 27*	Лепила		
20 01 27*	Смоли		
20 01 27*	Мастила		
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати	0.80кг	62%
20 01 14*	Киселини		
20 01 15*	Основи		
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите		
20 01 17*	Фотографски материали		
16 01 13*	Спирачни течности		
16 01 14*	Антифризни течности		
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност		
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци		
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др		
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати		
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване		
20 01 37*	дървесина, съдържаща опасни вещества		
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални		
20 01 33*	Оловни акумулаторни батерии		
20 01 33*	Ni-Cd батерии		
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии		
20 01 35*	Електрически и електронни устройства	0.50кг	38%
20 01 23*	Оборудване, съдържащо хлорирани и флуорирани въглеводороди		
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак		
20 01 26*	Смазочни и моторни масла		
Общо	-	1.30кг	100%

Други

Вид Отпадък	-	**Други кг**	**Други %**
Хигиенни		2.00кг	42%
Композитни	-	2.80кг	58%
	-		
	-		
	-		
	-		
	-		
Общо	-	4.80кг	100%

Вид Отпадък	-	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Средни Стойности	Средни Стойности Зона 1	Средни Стойности Зона 2	Средни Стойности Зона 3
Зона	-	1																		n/a	n/a	n/a	n/a
Население	-	8004																		n/a	n/a	n/a	n/a
Хранителни	-	14%																		14%	14%		
Хартия	-	6%																		6%	6%		
Картон	-	6%																		6%	6%		
Пластмаса	-	10%																		10%	10%		
Текстил	-	3%																		3%	3%		
Гума	-	1%																		1%	1%		
Кожа	-	4%																		4%	4%		
Градински	-	16%																		16%	16%		
Дървесни	-	6%																		6%	6%		
Стъкло	-	5%																		5%	5%		
Метали	-	3%																		3%	3%		
Инертни>4 см	-	8%																		8%	8%		
Опасни	-	1%																		1%	1%		
Други	-	2%																		2%	2%		
Ситна Фракция<4см	-	14%																		14%	14%		
Опасни	-																						
20 01 27*	Бои																						
20 01 27*	Лакове																						
20 01 13*	Разтворители																						
20 01 27*	Грундове																						
20 01 27*	Лепила																						
20 01 27*	Смоли																						
20 01 27*	Мастила																						
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати	62%																		62%	62%		
20 01 14*	Киселини																						
20 01 15*	Основи																						
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите																						
20 01 17*	Фотографски материали																						
16 01 13*	Спирачни течности																						
16 01 14*	Антифризни течности																						
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност																						
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци																						
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др																						
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати																						
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване																						
20 01 37*	съдържаща																						
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални																						
20 01 33*	акумулаторни																						
20 01 33*	Ni-Cd батерии																						
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии																						
20 01 35*	Електрически и електронни устройства	38%																		38%	38%		
20 01 23*	съдържащо																						
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак																						
20 01 26*	Смазочни и моторни масла																						
Други	-																						
Хигиенни	-	42%																		42%	42%		
Композитни	-	58%																		58%	58%		

Количество смесен отпадък на година т/год		1,220.06т			
Население на общината		8004			
*По отчетни данни. За годината предхождаща морфологичния анализ					
Вид Отпадък	-	Количество смесен отпадък на година т/год	Разделно Събран Отпадък на година т/год	Общ Отпадък на Година т/год	Общ Отпадък на Година %
Хранителни	-	101.27т	0.00т	101.27т	8.30%
Хартия	-	59.65т	0.00т	59.65т	4.89%
Картон	-	68.19т	0.00т	68.19т	5.59%
Пластмаса	-	134.10т	0.00т	134.10т	10.99%
Текстил	-	59.46т	0.00т	59.46т	4.87%
Гума	-	38.94т	0.00т	38.94т	3.19%
Кожа	-	49.62т	0.00т	49.62т	4.07%
Градински	-	147.49т	0.00т	147.49т	12.09%
Дървесни	-	87.84т	0.00т	87.84т	7.20%
Стъкло	-	73.44т	0.00т	73.44т	6.02%
Метали	-	60.77т	0.00т	60.77т	4.98%
Инертни>4 см	-	87.92т	0.00т	87.92т	7.21%
Опасни	-	19.48т	0.00т	19.48т	1.60%
Други	-	63.11т	0.00т	63.11т	5.17%
Ситна Фракция<4см	-	168.76т	0.00т	168.76т	13.83%
Общо	-	1,220.06т	0.00т	1,220.06т	100.00%
Опасни					
20 01 27*	Бои	1.39т	0.00т	1.39т	0.11%
20 01 27*	Лакове	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 13*	Разтворители	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 27*	Грундове	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 27*	Лепила	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 27*	Смоли	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 27*	Мастила	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 29*	Перилни и почистващи препарати	4.16т	0.00т	4.16т	0.34%
20 01 14*	Киселини	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 15*	Основи	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 19*	Препарати за растителна защита и борба с вредителите	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 17*	Фотографски материали	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
16 01 13*	Спирачни течности	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
16 01 13*	Антифризни течности	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 31*	Лекарства с изтекъл срок на годност	0.46т	0.00т	0.46т	0.04%
20 01 31*	Продукти, свързани с грижи по домашни любимци	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 21*	Живак, живачни термометри, живачни прекъсвачи, живачни ампули от бойлери и др	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
15 02 02*	Кърпи, парцали за избърсване, замърсени с опасни препарати	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
15 02 02*	Предпазни средства – ръкавици, маски, филтри и др., използвани при боядисване, нанасянето на покрития и почистване	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 37*	дървесина, съдържаща опасни вещества	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
15 01 10*	Празни опаковки от лаково бояджийски материали и покрития, домакински препарати и химикали, обозначени със символи за опасност (пиктограми) – картонени, пластмасови, стъклени, метални	9.74т	0.00т	9.74т	0.80%
20 01 33*	Оловни акумулаторни батерии	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 33*	Ni-Cd батерии	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 33*	Живак-съдържащи батерии	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 35*	Електрически и електронни устройства	3.73т	0.00т	3.73т	0.31%
20 01 23*	Оборудване, съдържащо хлорирани и флуорирани въглеводороди	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 21*	Луминесцентни и флуоресцентни лампи, енергоспестяващи и други лампи, съдържащи живак	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
20 01 26*	Смазочни и моторни масла	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
Общо	-	19.48т	0.00т	19.48т	1.60%
Други	-				
Хигиенни	-	40.25т	0.00т	40.25т	3.30%
Композитни	-	22.86т	0.00т	22.86т	1.87%
	-	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
	-	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
	-	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
	-	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
	-	0.00т	0.00т	0.00т	0.00%
Общо	-	63.11т	0.00т	63.11т	5.17%

НН по отчетни данни	С Разделно Събрани	Без Разделно Събрани
Количество отпадъци (кг)	1220061	1220061
Население	8004	8004
НН	152.4314093	152.4314093

ИЗВОДИ				
Фракции с най-висок средногодишен процент	Ситна Фракция<4см	Градински	Пластмаса	Хранителни
Фракции с най-нисък средногодишен процент	Опасни	Гума	Кожа	Текстил
Фракции с най-изразена сезонна флуктуация	Хранителни	Ситна Фракция<4см	Дървесни	Други
Фракции с най-слаба сезонна флуктуация	Картон	Опасни	Кожа	Хартия